

ZVAIGZNE

Nº 1
1951

RLB - PЛБ
№

Autoelektroaparatu rūpnīcas montāžas cehā.
B. Tiknusa foto

57-12827
1-6

Škan miera dziesma

Balti krīt sniegi un ugunis liesmo,
Pusnakti Kremļa kuranti sit.
Gaiši un priecīgi skan miera dziesma,
Jaunais Gads bagātīgs pretī mums rit.

Pland draudzības karogs
Un birztales zaro,
Ar dārziem zied tuksnesis balts.
Pland draudzības karogs,
Pland brīvības karogs,
Pār zemi gaišs miera pavasars šalc!

Škan miera dziesma pār zemēm un jūrām,
Pār visām robežām brīvi tā plūst.
Mēs savās sirdīs kā liesmu to kūrām,
Dīženā darbā tā aicina mūs.

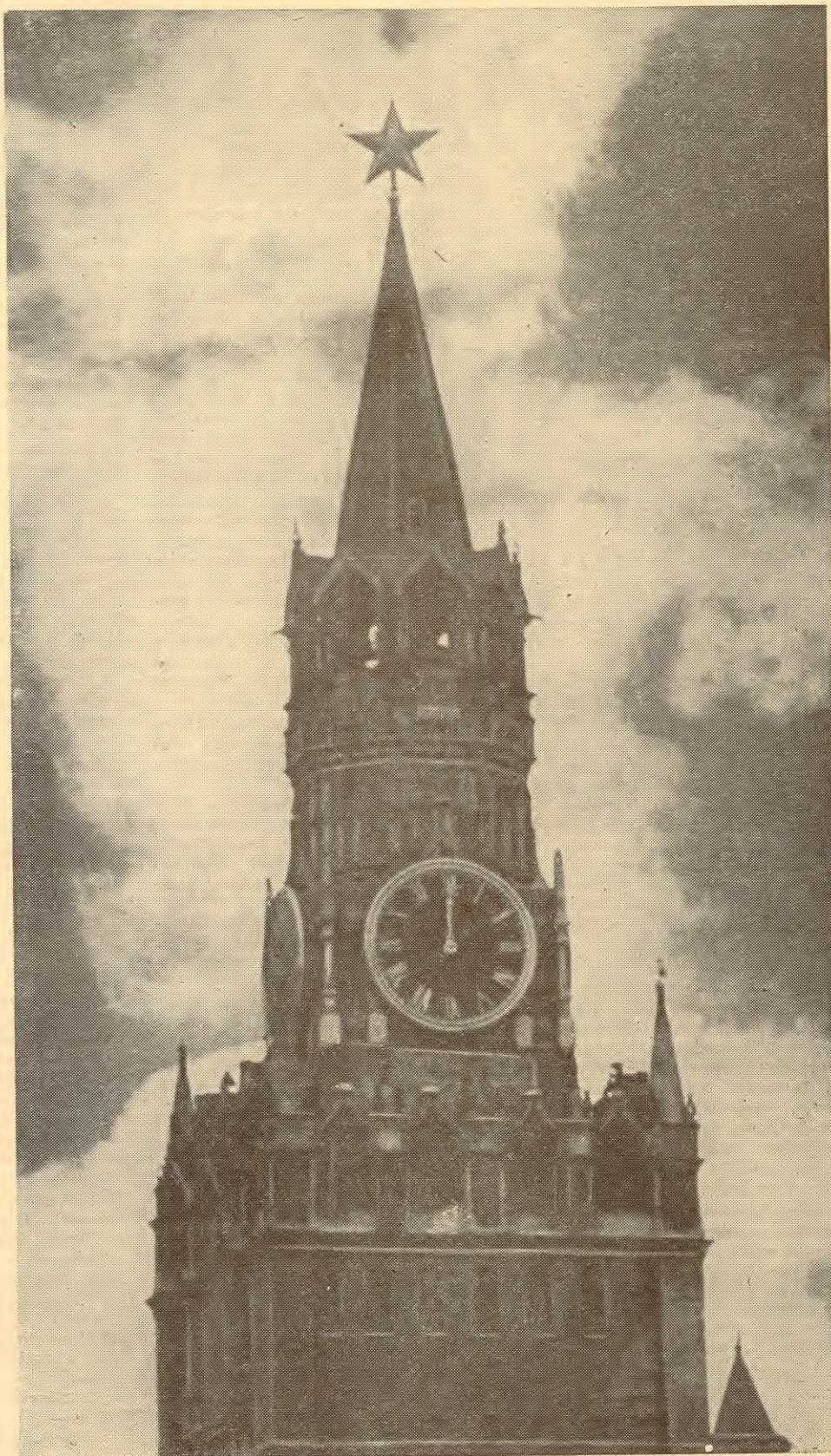
Visi mēs atminam Tēvijas karu,
Dzimtajā zemē kad posts bija skarbs:
Karam vairs nedragāt taisnības varu,
Stiprāks par lodēm ir mierīgais darbs!

Mīlam mēs jaunību skaistu un strauju,
Tīcam, ka miers karu uzvarēt spēs.
Trieksim mēs visus, kas uzbruks ar kauju,
Daudztautu brīvību sargāsim mēs!

Slava lai jaunības skaistajai drosmei,
Lepni kas stepes un smiltājus veic!
Slava lai mierīgas jaunrades rosmei,
Spēcīgam mieram sirds slavu lai teic!

Pland draudzības karogs
Un birztales zaro,
Ar dārziem zied tuksnesis balts.
Pland draudzības karogs,
Pland brīvības karogs,
Pār zemi gaišs miera pavasars šalc!

Alfreds Krūklis

B. Vdovenko foto.

Uz jaunām komunisma uzvarām!

SĀKAS KOMUNISMA GADSIMTA OTRĀ PUSE

Pienākusi gadu mija. Beigusies divdesmitā gadsimta pirmā puse, sākas otra, sākas tūkstošs deviņi simti piecdesmit pirmais gads, sākas komunisma gadsimta otrā puse.

Gadsimta ausmas posmā — pirms četrdesmit deviņiem gadiem — naktī uz 1902. gada 1. janvāri biedrs Staļins Baku strādnieku pulcīnā sacīja:

— Drīz uzlēks saule. Šī saule spīdēs mums.

Nākamajos gadu desmitos sabiedrības attīstības vēstures negrozāmajā gaitā pierādījās biedra Staļina paredzējuma pareizība.

Jau pagājuši trešdaļa gadsimta, kopš uzlēkusi Lielās Oktobra Socialistiskās revolūcijas uzvaras saule.

«Mēs atmodinājām ticību saviem spēkiem un iededzām sajūsmas kvēli visu zemju strādnieku miljonu miljonos», padomju varas pastāvēšanas pirmajos mēnešos rakstā «Mūsdienų galvenais uzdevums» rakstīja Ļeņins. Par vienu no visdziņākajiem un visgrūtākajiem pagriezieniem cilvēces vēsturē Ļeņins nosauca revolūcijas dienas. «No kara uz mieru; — rakstīja Ļeņins, — no kara starp plēšoniem, kas sūta slaktiņā miljonus ekspluatēto un darbaļaužu, lai nodibinātu jaunu kārtību tā laupījuma sadalīšanā, ko salaupījuši spēcīgākie no laupītājiem — uz apspiesto karu pret apspiedējiem, par atbrīvošanos no kapitāla jūga; no ciešanu, mocību, bada, mežonības bezdibeņa uz gaišo komunistiskās sabiedrības, vispārējās labklājības un stabila miera nākotni».

Jau pagājuši trešdaļa gadsimta, kopš Lielās Oktobra Socialistiskās revolūcijas uzvaras saule apspīd darba cilvēces cīņu ceļu uz komunismu.

Mūsu neapņemami plašajā un neizmērojami varenajā Padomju zemē par komunismu jau sen runājam konkrēti.

— Mēs ceļam komunismu vienā sestajā daļā zemes lodes! — to zina un tam veltī visus savus spēkus mūsu socialistiskās Dzimtenes pilsoņi.

Pa Ļeņina ceļu Staļina vadībā iedami, mēs izcīnām visdziņākās uzvaras komunisma celtniecībā.

Saule spīd mums — jaunās pasaules cēlējiem, saule spīd mums — tautu brīvības, laimes un miera pasaules radītājiem.

Gadu mijā mēs atskatāmies uz noieto ceļa posmu, pavelkam svītru padarītā darba rezultātu skaitļiem un novērtējam sasniegumus. Bet padomju cilvēki nemēdz tiksmīnāties ar sasniegumiem. Padarītais jāzin, lai zinātu un redzētu, kas jādara tālāk.

Kad pirms pieciem gadiem biedrs Staļins nosprauda darba plānu ilgākam laika posmam, kurā jāpanāk, lai mūsu rūpniecība spētu ražot katru gadu līdz 50 miljoniem tonnu čuguna, līdz 60 miljoniem tonnu tērauda, līdz 500 miljoniem tonnu ogļu, līdz 60 miljoniem tonnu naftas, — darbaļaudis to nosauca par komunisma uzcelšanas plānu. Staļina pēckara piecgade ievadīja šā plāna izpildi.

Kremļa kuranti izvanījuši jauno gadu. Aizšķirdami pēdējo kalendāra lapiņu 1950. gadā, atzīmējam, ka beigusies pēckara piecgade. Šodien vēl nevaram pateikt tās galīgos rezultātus, bet to gan varam pateikt, ka piecades plānā nospraustie uzdevumi pārsniegti ar lielu uzviju.

Lai atceramies dažus skaitļus, ko Lielās Oktobra Socialistiskās revolūcijas 33. gadadienas priekšvakarā nosauca biedrs Bulganins. Piecades plānā bija paredzēts, ka Padomju zemē 1950. gadā jāpārsniedz 1940. gada līmenis visas rūpniecības produkcijā par 48 procentiem, bet jau 1950. gada desmit mēnešos pirmskara līmenis bija pārsniegts par 70 procentiem. Ievērojami lielākas ražas nekā pirms kara iegūtas lauksaimniecībā, ievērojami lielāks kļūvis kravu apgrozījums transportā, daudz vairāk audzēkņu mācās visdziņākajās skolās. Visur iepriecinoši sasniegumi, visur noteikta augšupeja. Ik skaitlis runā par tautas labklājības līmeņa nemitīgu celšanos, par Padomju valsts varenības nostiprināšanos.

Kamēr kapitalistiskajās valstīs nerimstas ieroču žvazdoņa, kamēr amerikāņu un angļu imperialisti histeriski rēc, visādi nopūlēdamies izraisīt jaunu pasaules karu, visā pasaulē arvien varenākas paceļas miera balsis. Ne Korejā nomesto bumbu sprādzieni, ne imperialistu uzcelto cietumu sienas nespēj apslāpēt visas pasaules godīgo cilvēku vienprātīgi pausto miera gribu. Pusmiljards cilvēku 1950. gadā parakstījās zem Stokholmas Uzsaukuma — puse no visas pasaules pieaugušajiem iedzīvotājiem, puse cilvēces — atklāti pateica, ka visi kara kurinātāji ir noziedznieki.

Varšavā sanākušais Otrais Vispasaules Miera Piekritēju Kongress vienprātīgi pateica, ka nekas nespēj aizturēt radošo patiesības, taisnības un miera ideju gājienu pāri robežām un aizkavēt to izplatīšanos visā pasaulē. Tā ir tautu sirdsapziņas balss, kas no Miera Kongresa Varšavā skan tagad visā pasaulē, acinādama savaldīt kara kurinātājus un izcīnīt mieru.

Ne pēc drupās sagrautām pilsētām un tukšnesī pārvērstām druvām ilgojas cilvēce, bet gan pēc radošā darbā pulsējošas dzīves pilsētās un laukos. Tikai tādu dzīvi tautām nekādi nespēj nest kapitalisms.

Pagājušais 1950. gads ik dienas spilgti rādīja, kādā mocību, bada un mežonības bezdibēnī grūz tautas kapitalisms. Veltīgi meklēt kaut nelielu vēsti par tautas masu dzīves augšupeju jebkurā kapitalistiskajā valstī. Toties katra diena kapitalistiskajās valstīs iezīmējusies ar bezdarbnieku skaita pieaugumu, ar nemitīgu tautas labklājības pasliktināšanos. Lūk,

astoņpadsmit miljoni bezdarbnieku Amerikā, trīsdesmit divi miljoni bezdarbnieku Rietumeiropā, Japonā un Indijā. Tie ir drausmīgi skaitļi, bet tie nekādi nav izdzēsami no darbaļaužu posta bilances kapitalistiskajās valstīs.

Un ir arī daži citi skaitļi. Tie stāsta par darbaļaužu cīņu pret kapitalismu. Daudzi desmiti miljoni strādnieku piedalās streikos, desmiti un simti tūkstoši no jauna pievienojas komunistisko partiju vadītajai cīņai par darbaļaužu tiesībām un brīvību, par demokrātiju un tautas labklājību.

Visur tur, kur darbaļaudis atbrīvojušies no kapitalisma jūga, visās tautas demokrātijas valstīs, Ķīnas tautas republikā un Vācijas demokrātiskajā republikā katra diena iezīmējas ar jauniem un jauniem sasniegumiem visplašāko tautas masu radošajā darbā. No Polijas, Rumanijas, Ungārijas, Bulgārijas, Čehoslovākijas, Albanijas nāk vēstis par jaunceltu rūpnīcu laišanu darbā un par cenu pazeminājumiem plaša patēriņa precēm. Vārda bezdarbs nozīmē šeit bērni uzzin no vecāku nostāstiem par dzīvi nesenajā pagātnē. Socialisma uzcelšana — lūk, uzdevums, kura izpildīšanai tautas demokrātijas valstu darbaļaudis veltī visus savus spēkus un gūst lielas darba uzvaras.

Iedvesmojošs piemērs visas pasaules darbaļaudīm ir mūsu Padomju zeme — miera un demokrātijas noņemtas galvenais balsts.

Padomju valdības un boļševiku partijas darbību raksturo nemitīgas rūpes par tautas labklājības augšanu, par ātrāku komunisma uzcelšanu.

Vēsturiskie lēmumi par Kuibīševas, Staļingradas un Kachovkas hidroelektrostaciju būvi, par Turkmēnijas, Dienvidukrainas un Ziemeļkrievijas kanāla būvi jau ar publicēšanas dienu padomju tautā ieguva komunisma lielo celtni nosaukumu. Ka 1950. gadā pieņemti lēmumi par tik grandiozām celtnēm, pie tam, paredzot tās pabeigt piecos, sešos gados, tas spilgti liecina, cik liels izaudzis staļiniskajā draudzībā saliedēto padomju tautu spēks.

Jaunās gigantiskās hidroelektrostācijas dos gadā ap 22 miljardi kilovatu elektroenerģijas — 18 reizes vairāk nekā ražo visas Anglijas hidroelektrostācijas kopā.

«Lai dotu skaidru priekšstatu, — raksta akademiķis A. Vinters, — cik milzīga nozīme ir tādām daudzumam elektroenerģijas, minēsim dažus piemērus. Pietiek ar vienu kilovatu, lai tehniski izvelmētu 50 kg metāla vai izceptu 88 kg maizes, vai saražotu un iesaiņotu 42 kg cukura, vai 4 reizes izrādītu vienu kinofilmu utt.»

Un vēl daži skaitļi: «Volgas, Dņepras un Amudarjas hidroelektrostācijas ietaupīs 50 miljonu tonnu kurināmā gadā, t. i., tādu daudzumu, kura pārvadāšanai vajadzīgi 50 tūkstoši vilcienu. Jaunās hidroierīces palīdzēs apūdeņot gandrīz 26 miljonus hektaru zemes. Šajā platībā varēs ražot tādu milzīgu daudzumu lauksaimniecības produktu, kura pietiks vairāk nekā 70 miljonu cilvēku iztikai.»

Saule spīd un spīdēs mums!

Padomju cilvēki zina, ka par viņu spēku visskaidrāko valodu runā darba sasniegumi. Stachanoviskajā miera sardzē tie 1950. gadā auga patiesi boļševistiskos tempos. Nelokāmā griba nosargāt mieru visus padomju cilvēkus iedvesmo uz jaunām, vēl lielākām darba uzvarām jaunajā 1951. gadā.

Izpildītās pēckara piecades vietā nāks jauni tautas saimniecības attīstības plāni, kas iezīmēs tālākos noteiktus solus komunisma celtniecībā. Ne mirkli neapstādamies uz vietas, padomju cilvēki traucas un trauksies uz priekšu, uzels komunismu.

Ne tikai dažādās tautas saimniecības nozarēs, arī zinātnē 1950. gads bija bagāts lieliem sasniegumiem. Auglīgas diskusijas notika valodniecības un fizioloģijas jautājumos. Biedrs Staļins valodniecības jautājumiem veltītajos rakstos parādīja, ka zinātne nevar attīstīties un plaukt bez uzskatu cīņas, bez kritikas brīvības, bez novecojušu formulu un secinājumu aizstāšanas ar jaunām formulām un secinājumiem. Biedrs Staļins atklāja plašus apvēršņus padomju zinātniskās domas tālākajā attīstībā.

Dzīvojam diženu dzīvi. Mums, padomju cilvēkiem, Staļina laikmeta cilvēkiem, ir liela laime strādāt komunisma celtniecībā. Ceļu uz to mums pavēra Padomju valsts. «Mēs nodibinājām un nostiprinājām Padomju republiku, — rakstīja Ļeņins, — jaunu valsts tipu, neizmērojami augstāku un demokrātiskāku nekā labākās no buržuaziski parlamentārajām republikām».

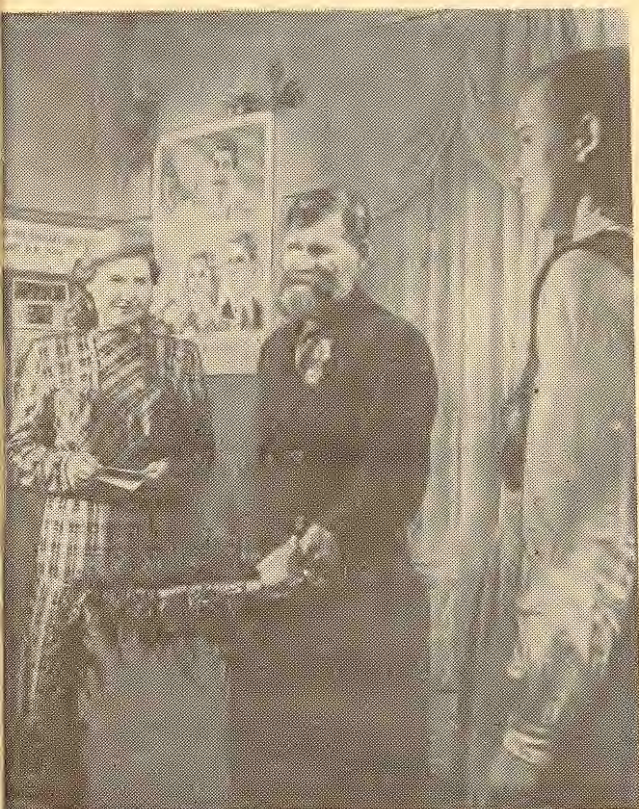
1950. gadā padomju zemes iedzīvotāji divas reizes gāja pie vēlēšanu urnām, lai brīvi izteiktu savu gribu. Tā bija vislielākā vienprātība. Gada sākumā ievēlot PSRS Augstāko Padomi un gada beigās ievēlot Darbaļaužu deputātu vietējās padomes, par komunistu un bezpartejisko bloka kandidātiem balsoja vairāk nekā 99 procenti vēlētajū. Vēlēšanās padomju cilvēki vienprātīgi apliecināja savu uzticību boļševiku partijai, biedram Staļinam.

Sācies jaunais 1951. gads. Ejam uz jauniem sasniegumiem komunisma celtniecībā, cīņā par stabilu mieru visā pasaulē, par visas cilvēces laimi. Mēs modri stāvam miera sardzē, lai saule atspīdētu visai cilvēcei.

Sākas balsu skaitīšana Staļina rajona 16. vēlēšanu apgabala 8. vēlēšanu iecirknī, kur vēlētāji balsoja par biedru J. V. Staļinu. B. Tīkusa foto.

Tautas sirdsbalss

Pie vēlēšanu urnas Daugavpils rajona kolchoza «Jaunais Ceļš» tehnisko kulturu posma vadītājs Logins Lariņovs. V. Gaļa foto.

1950. gada septiņpadsmitā decembra vēls vakars. Kremļa kuranti sidraba balsim pavēsta jaunas dienas sākumu. Pulkstenis ir divpadsmit. Un dažas minūtes vēlāk Krievijas Federācijā, Ukrainas, Baltkrievijas, Kazachijas, Gruzijas, Lietuvas, Latvijas, Igaunijas un Kareļu-Somu republikā neskaitāmās pilsētās un ciemos vēlēšanu iecirkņu komisijas atvērta vēlēšanu urnas un stājas pie balsu skaitīšanas.

Čaukstēdami uz sārta galdauta krājās biļeteni ar komunistu un bezpartejisko bloka kandidātu vārdiem, par kuriem tik nepieredzētā vienprātībā bija balsojusi padomju tauta. Un vienalga vai tas būtu tālā Kariēlijas ciemā, vai tepat Rīgā Staļina rajona 8. vēlēšanu iecirknī, ziedošā Ukrainas metalurģiskās rūpnīcas centrā, vai nesēn apvienotā lietuviešu kolchozā, — visur daudzi vēlētāji uz biļeteniem bija rakstījuši sveicienus boļševiku partijai, padomju varai, lielajam Staļinam.

«Par Dzimenteni, par boļševiku partiju, par Staļinu!»

«Balsojot par Staļinu, es balsoju par mieru. Lai zina kara kurinātāji, ka mēs viņus nebaidāmes. Ar mums ir Staļins!»

Isi pēc vēlēšanām visu republiku, visu apgabalu, visu rajonu laikraksti ziņoja par šādiem sveicieniem lielajam komunisma celvedim Staļinam. Tie izsacīti dažādās valodās. Tie rakstīti dažādos rokrakstos, bet tiem jēga ir viena — tā ir tautas sirdsbalss.

Padomju tautām vēlēšanu diena arvien ir lieli svētki — gaiši un liksmi. Šinī dienā tauta it kā uzgavilē savai brīvībai, izsaka savu prieku par to, ka padomju iekārtā vara ir tautas rokās. Tādēļ vēlēšanas padomju tautai nav tikai liela tiesība, cēls pienākums, bet arī dižens prieks. Tādēļ vēlēšanu dienā tik agri pie mums iedegas ugunis logos, tādēļ ilgi pirms vēlēšanu sā-

Tukuma vidusskolas audzēkne Valentina Apine bija viena no pirmajām balsotājām Tukuma pilsētas 2. vēlēšanu iecirknī. I. Fedoroviča foto.

kuma pie uzpostajiem vēlēšanu iecirkņiem pulcējas priecīgi ļaudis, tādēļ laimīgs ir tas, kam bijis iespējams savu balsi nodot kā pirmajam. Padomju cilvēkam nepietiek ar to, ka viņš vispār nobalsojis, viņš grib nobalsot kā svētkos, viņš grib nobalsot ātri un lielā vienprātībā, viņš savu atziņību boļševiku partijai izsaka sirsnīgos uzrakstos vēlēšanu biļetenos.

Šo nevilto, patieso tautas sirdsbalss izpaušmi kapitalistiskajai pasaulei nekad nesaprast. Tai nesaprast, ka padomju vēlēšanas nav tikai labāko ļaužu izvirzīšana valsts pārvaldes aparatos, bet taņi pat laikā tās ir diža padomju tautas vienības demonstrācija, varens tautas plebiscīts par komunisma celtniecības un miera nosargāšanas gigantiskajiem uzdevumiem.

Tādēļ padomju cilvēks drošu roku vēlēšanu biļetenā raksta:

«Kur Staļins, tur uzvara, tur miers.»

Apakšējā attēlā pa kreisi — rūpnīcas VEF stachanovietis A. Grass, kas izpildījis divdesmit gada normas, saņem balsošanas biļetenus 8. vēlēšanu iecirknī. B. Vdovenko foto.

Apakšējā attēlā pa labi — vēlētāji Molotova rajona 18. vēlēšanu iecirknī. D. Gedzjuna foto.

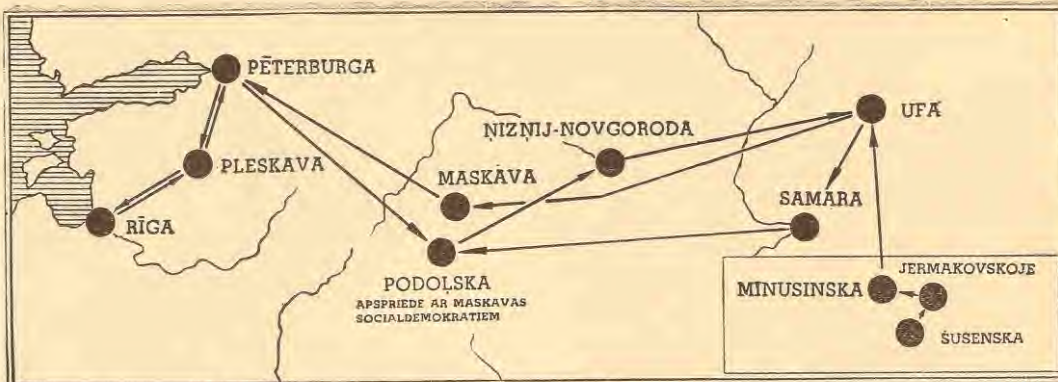
SĀKUMS

Mēs tagad nemaz nevaram iedomāties un saprast mūsu dzīvi bez bolševiku partijas un tās vadošās un organizējošās lomas padomju tautas attīstībā. Un, ja atceramies laikus kopš piektā gada revolūcijas, atceramies cīņu pret imperialistisko karu, atceramies Lielo Oktobra revolūciju, tad ikvienam ir skaidrs, ka bez Ļeņina-Staļina partijas darbaļaudis nebūtu izcīnījuši slavenās vēsturiskās uzvaras, nebūtu vēl panākuši to, ko tagad panākusi viena sestdaļa zemes lodes.

Bet, ja nu mēs palūkojamies vēl mazliet atpakaļ vēsturē, ja mēs palūkojamies tajā laikā, kad beidzās deviņpadsmitais gadu simtenis un sākās divdesmitais, tad redzam, ka toreiz vēl bolševiku partijas nebija. Toreiz Rietumeiropas valstīs pastāvēja tikai parastā tipa socialdemokrātiskās partijas, kuras bija izveidojušās pilsoņu miera apstākļos, kurās bija ieperinājušies oportunisti, kas sapņoja par «socialām reformām» un baidījās no socialās revolūcijas kā no uguns. Bet toreizējā Krievijā vēl nemaz nebija izveidojusies vienota strādnieku partija. Darbaļaudis nežēlīgi apspieda cariskā despotija un neierobežoti ekspluatēja muižnieki un kapitalisti. Strādnieku šķira tikai sāka mosties cīņai un radīt savas pirmās organizācijas. Arvien biežāk uzliesmoja tautas nemieri ugunis. Charkovā un citās pilsētās notika demonstrācijas. Ivanovo-Voznesenskā, Orechovo-Zujevā, Krasnojarskā, Tiflisā un citās vietās strādnieki izgāja streiku cīņā. Pēterburgā norisinājās vesels rūpniecības karš. Rīgā viens no ievērojamākiem toreizējiem strādnieku cīņas notikumiem bija tā saucamais Rīgas dumpis. Strādnieku streiku un demonstrāciju ietekmēti, sākās zemnieku nemieri Pievolgā, Ukrainā un citur. Lai šīs cīņas iedegtos par visu valsti aptverošu

Nams Rīgā, Kirova ielā 18, kurā V. I. Ļeņins 1900. gada pavasarī vadīja apspriedi ar Rīgas revolucionāriem.

(LPSR Valsts revolūcijas muzeja arhīva foto).

Pilsētas, kurās V. I. Ļeņins 1900. gada martā-julijā noturēja apspriedes «Iskras» organizēšanas nolūkā.

liesmu, bija nepieciešams ienest strādnieku šķirā apziņu par organizētas politiskas cīņas nepieciešamību un radīt vienotu partijas organizāciju.

Tiesa, bija izdarīts pirmais mēģinājums apvienot 90. gados nodibinātās atsevišķās socialdemokrātiskās organizācijas vienā partijā. Tas notika 1898. gadā, kad sanāca Krievijas socialdemokrātiskās partijas I kongress, kas deklarēja partijas nodibināšanu. Tomēr patiesībā partija ar to vēl netika nodibināta, jo nebija ne partijas programmas, ne statutu. Tāpat I kongresā ievēlēto Centralo Komiteju drīz apcietināja un nebija neviena, kas to varētu atjaunot.

Ļeņinu cara valdība apcietināja jau 1895. gadā un, noturējusi ilgu laiku Pēterburgas cietumā, izsūtīja viņu trimdā Sibīrijā, Šušenskas sādžā. Bet arī trimdā Ļeņins turpināja revolucionāro darbu. Un te viņš nonāca pie slēdziena, ka, lai radītu revolucionāru partiju, vispirms nepieciešami radīt Viskrievijas politisku avīzi. Šai avīzei vajadzēja, pēc Ļeņina domām, apvienot pa visu zemi izkaisītos revolūcijas «namdarus» vienā strādnieku šķiras cīņas partijā. Protams, ka šādu avīzi nevarēja iespiest un izdot cariskajā Krievijā, jo cariskie spiegi to drīz būtu izsekojuši un iznīcinājuši. Tāpēc Ļeņins nolēma avīzi izdot ārzemēs, iespiest uz visplānākā un izturīgākā papīra un tad slepeni iesūtīt Krievijā.

Pirms aizbraukšanas uz ārzemēm Ļeņins rūpīgi sagatavoja jaunās avīzes izplatīšanas un korespondenču iegūšanas noteikumus pašā Krievijā. Šinī nolūkā viņš sarīkoja vairākas apspriedes Ufā, Pleskavā, Maskavā un Pēterburgā, kur norunāja ar biedriem šifras slepenai sarakstei, adreses literatūras piesūtīšanai utt. Līdzīgu apspriedi Ļeņins noturēja arī Rīgā, kurā pēc sirmā revolūcijas darbinieka M. Silvina liecības piedalījušies Ozols, viens ar pieņemtu vārdu «Nēģis» un vēl viens biedrs.

Īsi pirms izbraukšanas uz ārzemēm cara špiki vēlreiz arestēja Ļeņinu. Viņa kabatā atrada kādu rēķinu. Ja šo rēķinu turēja pret gaisu, tad varēja izlasīt Plechanovam rakstītu vēstuli ar Viskrievijas politiskas avīzes izdošanas plānu. Tomēr žandarmi šo rēķinu pret gaisu neaplūkoja un tam nekādu vērību nepiegrīza. Tāpēc, noturējusi dažas dienas cietumā, žandarmi Ļeņinu izlaida, un viņš varēja braukt uz ārzemēm. Droši vien vēlāk žandarmi šo savu rīcību nožēloja, jo drīz vien cara slepenās policijas aģents, žandarms Zubatovs gatavojās nonāvēt Ļeņinu. Zubatovs cariskai valdībai ziņoja, ka «revolūcijā pašlaik neviena lielāka par Uljanovu nav» un tāpēc lika priekšā neka-

vējoties «nogriezt šo galvu no revolucionārā ķermeņa». Tomēr žandarmerijas rokas izrādījās par isām šā nodoma izpildīšanā.

Nokļuvis ārzemēs, Ļeņins ātri vienotās ar Plechanovu un citiem ārzemēs dzīvojošiem «Darba atbrīvošanas» grupas dalībniekiem par Viskrievijas politiskas avīzes «Iskra» (Dzirkstele) izdošanu. Tomēr radās arī ievērojamas domstarpības, kuru dēļ gandrīz neizdevās izdot avīzi un par kurām Ļeņins piemin savās 1900. g. septembrī uzrakstītajās piezīmēs «Kā tikko nonedzisa «Iskra»». Ļeņins turējās pie uzskata, ka jauno avīzi nevar izdot Šveicē, kur dzīvoja Plechanovs, Akselrods un V. Zasuliča, bet gan Vācijā. Pirmkārt, tad avīze būtu tuvāk Krievijai, un otrkārt, Ļeņins zināmā mērā centās atbrīvoties no «Darba atbrīvošanas» grupas hegemonijas, kura bija ilgi dzīvojusi ārzemēs, bija atrauta no Krievijas strādnieku kustības un tāpēc daudz ko nesaprata. Plechanovs tam ļoti pretojās, jo gribēja spēlēt vadošo lomu avīzē. Tikai ar grūtībām Ļeņinam izdevās panākt savus nodomus.

«Iskras» pirmais numurs iznāca Leipcigā 1900. g. 24. decembrī. Ļeņins bija «Iskras» redakcijā no 1. līdz 51. numuram, un visi vadošie raksti par partijas organizēšanas jautājumiem bija Ļeņina rakstīti. Ar 52. numuru «Iskra» vairs nebija leņiniska, tā nonāca meņševiku rokās un līdz ar to pazaudēja kā savu revolucionāro raksturu, tā savu nozīmi strādnieku kustībā.

Ļeņins avīzes nosaukumam «Iskra» blakus rakstīja «No dzirksteles iedegsies liesma». Šis epigrafs bija ņemts no dekabristu dzejnieka Odojevskā atbildes Puškinam. 1827. gadā katorgā izsūtītajiem dekabristiem Puškins rakstīja:

«... jūsu darbi nebalēs
Un jūsu domu cildenība.

Tad važas saraustītas tiks,
Tad brīvība kā saule spoži
Jūs atkal apsveiks uzvaroši
Un brāļi šķēpus rokās liks.»

(Tulk. P. Sils).

Puškinam dzejnieks Odojevskis atbildēja:

«Darbs mūsu bojā neaizies:
no dzirksteles reiz iedegs liesma, —
un visa mūsu tauta ies,
kur karogs sauc, kur vada dziesma.

ИСКРА

«Из искры возгорится пламя»
Ответъ декабристамъ Пушкину.

РОССІЙСКАЯ СОЦІАЛ-
ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ
РАБОЧАЯ ПАРТІЯ
№ 1
ДЕКАБРЬ 1900 ГОДА
№ 1

НАСУЩНЫЯ ЗАДАЧИ НАШЕГО ДВИЖЕНІЯ

Трудная задача стояла перед нами в этот момент. Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция?

Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция?

Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция? Мы должны были ответить на вопрос: что такое революция?

ВЪВЕДЕНІЕ
ИЗДАТЕЛЬСТВО

Par šķēplem kalsim važu varu,
degs sirdis, brīves liesmu skautas,
un tad mēs celsimies pret caru, —
un brīvība sveiks visas tautas.»

(Tulk. M. Kroma)

«Un tiešām, — mēs lasām Partijas vēstures 13. kursā, — no Ļeņina aizdegtās «Iskras» iedegās vēlāk lielā revolūcijas ugunsgrēka liesma, kas nodedzināja līdz pamatiem muižnieku carisko monarchiju un buržuazijas varu.»

Pa Ļeņina noorganizētajiem dažādajiem slepenajiem ceļiem «Iskra» plaši izplatījās visā Krievijā. Iskras ieviešanā Krievijā un izplatīšanā aktīvi piedalījās arī latviešu revolucionāri. Tā N. Krupskaja un M. Silvins savās atmiņās stāsta, ka pirmie «Iskras» nogādātāji uz Krieviju bijuši divi latviešu jūrniki — Rolavs un Skubiķis.

Lai «Iskru» jo plašāk izplatītu, atsevišķus tās numurus pārdrūkāja Krievijā slepenās tipografijās, kas atradās Bakū, Kišinevā, Sibīrijā. Atsevišķus izvilkumus no «Iskras» pārdrūkāja Rīgā nelegālā tipografijā, kuras organizēšanā un vadīšanā aktīvi piedalījās cariskajā cietumā Butirkos nobendētais Liphards.

Ļeņina «Iskra» nenogurstoši cīnījās par revolucionārās partijas radīšanu. Rakstā «Ar ko sākt?» («Iskra» Nr. 4) Ļeņins dod tādu ģenialu laikraksta nozīmes novērtējumu strādnieku kustībā, kuram ir aktuāla nozīme vienmēr. Ļeņins raksta:

«Vispirms mums vajadzīga avīze, — bez tās nav iespējama tā sistematiskā, principiāli izturētā un vispusīgā propaganda un agitācija, kas ir socialdemokrātijas pastāvīgais un galvenais uzdevums vispār un jo sevišķi svarīgs uzdevums pašreiz, kad interese par politiku, par socialisma jautājumiem modināta visplašākajos iedzīvotāju slāņos...»

Avīzes loma tomēr neaprobežojas vienīgi ar ideju izplatīšanu, vienīgi ar politisku audzināšanu un politisku sabiedroto piesaistīšanu. Avīze — ne vien kolektīvs propagandists un kolektīvs agitators, bet arī kolektīvs organizators. Šajā pēdējā nozīmē to var salīdzināt ar sastatnēm, kuras cel visapkārt jaunbūvei, kuras iezīmē celtnes kontūras, atvieglo satiksmi atsevišķo cēlāju starpā, palīdz tiem sadalīt darbu un pārredzēt vispārējos rezultātus, kas sasniegti organizētā darbā. Ar avīzes palīdzību un sakarā ar to pati par sevi izveidosies pastāvīga organizācija, kas nodarbināta ne tikai ar vietējo, bet arī ar regulāru kopīgo darbu, kurš pieradina savus biedrus uzmanīgi vērot politiskos notikumus, vērtēt to nozīmi un to ietekmi dažādos iedzīvotāju slāņos, izstrādāt mērķtiecīgus veidus, kā revolucionārai partijai jāiedarbojas uz šiem notikumiem.»

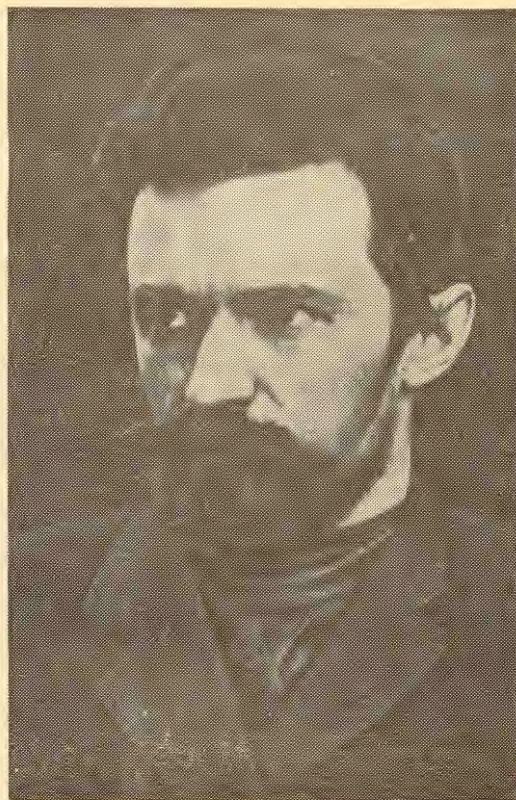
Un šos lielos uzdevumus Ļeņina «Iskra» cenšas piepildīt pilnā mērā. «Iskras» redakcijas paziņojumā Ļeņins raksta: «... mēs nedomājam pārvērst mūsu organu par daždažādu uzskatu vienkāršu noliktavu. Gluži otrādi, mēs vadīsim to stingri noteikta virziena garā. Šo virzienu var izteikt ar vārdu: marksisms, un nez vai mums vēl vajadzētu pieminēt, ka mēs aizstāvam Marksa un Engelsa ideju konsekventu attīstību un noteikti noraidām tos svārstīgos, izplūdušos un oportunistiskos labojumus, kas tagad ar Ed. Bernšteina, P. Strūves un daudzu citu vieglo roku nākuši tādā modē». «Iskra» jau ar pirmo numuru uzsāk enerģisku cīņu pret oportunistiem, pret «ekonomistiem», jo nesakaujot oportunistus, nevar izveidot revolucionāru partiju, kura būtu spējīga vadīt proletariāta šķiras cīņas. Un, cīnoties ar «ekonomis-

tiem» un citiem oportunistiska veidiem krievu strādnieku kustībā, «Iskra» cīnījās pret oportunismu starptautiskajā strādnieku kustībā, tā atmakoja vācu, franču, angļu u. c. oportunistus kā buržuazijas aģentus strādnieku kustībā. Toreiz nebija otra tāda preses organa, kas vestu šādu konsekventu cīņu pret oportunismu starptautiskajā strādnieku kustībā.

Cīņā pret oportunismu Ļeņins popularizēja savas revolucionārās idejas par revolucionārās strādnieku partijas organizāciju un programmu, radīja šīs partijas pamatus.

«Iskras» laikā izveidojās arī lielā, vēsturiskā Ļeņina un Staļina draudzība, draudzība, kura pavairoja viņu spēkus cīņā par strādnieku šķiras mērķu sasniegšanu. Tā «Iskras» 4. numurā atrodam korespondenci par vareno Pirmā Maija demonstrāciju Tiflisā. Ļeņins teica, ka demonstrācija ir vēsturisks notikums. Un šo vēsturisko notikumu organizēja biedrs Staļins.

Biedrs Staļins, iepazīstoties ar Ļeņina uzskatiem, tūlīt saskatīja viņā darbaļaužu vadoni un skolotāju. Tai pašā laikā Ļeņins pievērsa uzmanību Staļina lielajai revolucionārai darbībai.

Revolucionāra Emila Liphardta («Jemeljana») noorganizēto un vadīto nelegālo tipografiju Rīgā, Sarkanās Armijas (toreizējā Bruņinieku) ielā 39, kurā pārdrūkāja vairākus Ļeņina «Iskras» rakstus, cariskā ochranka atklāja 1907. gada janvārī. Attēlā — Emils Liphardts pēc apcietināšanas. Apakšējos attēlos redzam tipografijas iekārtu un pašus ochrankas aģentus, kad tie, bruņoti līdz zobiem un nesdami sev pa priekšu tērauda plates, ielauzās Emila Liphardta vadītajā tipografijā.

(Ochrankas izdarīti uzņēmumi; glabājas LPSR Valsts revolūcijas muzejā).

Šajā namā Rīgā, Sarkanās Armijas ielā 39 atradās viena no nelegālajām tipografijām, kuru bija noorganizējis un vadīja revolucionārs Emils Liphards.

(Ochrankas 1907. gadā izdarīti uzņēmumi; glabājas LPSR Valsts revolūcijas muzejā)

Ar 1903. gadu sākās Ļeņina un Staļina sarakstīšanās, sākās darbaļaužu vadoņu draudzība cīņā par proletariskās revolūcijas, par socialisma uzvaru.

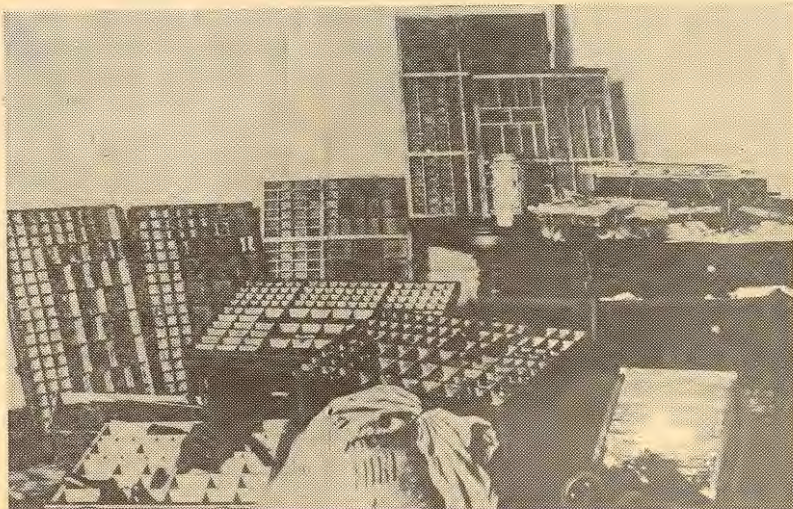
«Iskras» darba rezultātā un jo sevišķi pēc Ļeņina grāmatas «Ko darīt?» iznākšanas, kurā bija plaši attīstītas «Iskrā» izteiktās Ļeņina domas, no dažādām Krievijas malām pienāca ziņas par socialdemokrātisko komiteju pievienošanu Ļeņina teoretiskajiem, taktiskajiem un organizatoriskajiem uzskatiem. Bija radīti reāli revolucionāras partijas nodibināšanas pamati.

Grāmatā «Ko darīt?» Ļeņins rakstīja: «... dodiet mums revolucionāru organizāciju — un mēs apgriezīsim Krieviju». Un taisni tādu jauna tipa revolucionāru partiju radīja Ļeņins un Staļins. Šī jaunā partija — bolševiku partija apgriezta Krieviju. No «Iskras» iedegās revolūcijas liesmas, tās revolūcijas, kurā 1917. gadā gāza carismu, gāza kapitalismu Krievijā. «Auroras» vēsturiskās zalves 1917. gada 7. novembrī iezvanīja jauna laikmeta sākumu cilvēces vēsturē. Šai dienā sanāca II Viskrievijas Padomju Kongress, kurš paziņoja strādnieku šķiras nākšanu pie varas, paziņoja, ka

«... Kongress ņem varu savās rokās».

Tas bija lielākais notikums ne tikai XX gadsimtenī, bet gan visā cilvēces vēsturē. Kad pieņēma pirmo Padomju varas dekretu — Dekretu par mieru — Ļeņins teica: Strādnieku kustība uzvarēs un nospraudīs ceļu uz mieru un socialismu.

Tagad visa pasaule ir aculieciniece tam, ka biedra Staļina vadībā Padomju zemes tautas uzcēlušas socialismu un sekmīgi ceļ komunismu. Pa Ļeņina un Staļina nosprausto ceļu ejot sākušas celt socialismu tautas demokrātijas valstis, pa šo ceļu sāk iet lielā Ķīnas tauta un citas Azijas tautas. Biedra Staļina vadībā socialisma un demokrātijas nometne tagad ar milzu spēku nosprauž ceļu uz mieru visā pasaulē.

Strādājam komunisma celtnēm

Liela mēroga notikumi — grandiozās komunisma celtnes uz Volgas, Dņepras un Turkmenijā katru padomju cilvēku it kā pacel augstienē, no kurienes pārredzami tāli apvāršņi, un it kā saka: «Raugies, kādā varenā laikā tu dzīvo, parveries, kam tu esi aculiecinieks un līdzdalībnieks.»

Divkārt apskaujami katram liekas tie, kuri tieši strādā hidroelektrostacijām, ko ar lepnu mīlestību apvij nevien padomju tauta, bet arī neskaitāmie mūsu Dzimtenes draugi visās pasaules malās.

Pirmie šādi laimīgie mūsu republikā bija vefieši, konkrētāk — VEF 20. un 23. ceha laudis. Vēl nebija pagājis mēnesis kopš PSRS Ministru Padomes lēmuma publicēšanas par Kuibiševas hidroelektrostācijas būvi uz Volgas, kad 23. cehs — rūpnīcas pirmindas cehs — sanēma steidzīgu pasūtījumu: Kuibiševas jauncelamai hidroelektrostacijai vajadzīga simts numuru rokas telefonu centrale.

Visa rūpnīca savilņojās. No citiem cehiem nāca laudis, stināri un draudzīgi vēlēja:

— Tā vien skatieties, neieģāziet.

Bet 23. cehā sajūsmā runāja:

— Lūk, to mēs sarotam — lēmums tikko publicēts, kad jau sākas darbi. Bet Amerikā, dzird, 35 gadus ceļot hidromezglu un vēl gala neredzot...

Vefieši telefonu centrāli nosūtīja pirms termiņa. Pēdējās dienās 23. cehā bija nepieredzēta rosme: vēl beidza centrāles montāžu, kad vagoni jau gaidīja uz sliežu, lai to aizvestu. Tāpat pirms termiņa nosūtīja automatisko 400 numuru telefonu centrāli Staļingradas spēkstacijai.

Tās bija savdabīgas svētku dienas vefiešiem. Tas bija pirmais draudzīgais sveiciens lielajām komunisma celtnēm no Padomju Latvijas darbaļaudīm.

*

Kad Tamara Morgule 22. augusta vakarā, no rūpnīcas pārņākusi un apdarījusi mājas soli, beidzot varēja piesēsties un panemt rokā laikrakstu, viņai nebija nekādu priekšnojautu. Pirmajā brīdī viņa nāt neievēroja parasta izmēra virsnaustu pirmajā lappusē.

Beidzot Tamaras Morgules skatu pievilka uzraksts, kas tikai pirmajā mirklī varēja likties vienkāršs: «Par Kuibiševas hidroelektrostācijas būvi uz Volgas.» Tālāk sekoja skaitli: desmit miljardi kilovatstundu elektroenerģijas gadā,

Attēlā pa labi — Rīgas porcelāna un fajansa rūpnīcas izolatoru štancētāja J. Klementjeva strādā lielajām komunisma celtnēm.

Attēlā uz leju — Arī Rīgas porcelāna fabrikas glazētāja b. V. Šeršņeva pieliek savu roku lielajā darbā. D. Gedzjuna foto.

vairāk nekā seši miljardi Maskavai, divi miljardi četri simti miljoni — Kuibiševas un Saratovas rajoniem utt. Tamarai aizrāvās elpa.

— O-cho! — viņa izdvesa pārsteigta un pacīlāta, — tas gan būs... To vajadzēja rakstīt ugunīgiem burtiem pāri visai lapai, lai katrs redz tūlīt, lai visa pasaule redz!

Kad 1. septembrī sekoja ziņa par milzu hidroelektrostācijas būvi pie Staļingradas, vēl pēc divām nedēļām — par Turkmenijas galveno kanāli, bet 22. septembrī — par Kachovku, Dienvidukrainu un Ziemeļkriemu, Tamara Morgule jau daudz un visādi bija izdomājusies.

— Būs taču laimes bērni, kas strādās šīm lieliskajām celtnēm. Ak, es varētu pat atstāt savu brigādi rūpnīcā un iet tur vienkārši rakt zemi...

Bet zemi grandiozajās celtnēs rok milzu ekskavatori, un Tamara Morgule kā līdz šim turpina strādāt Porcelāna un fajansa rūpnīcā. Veiksmīgas darba rokas vajadzīgas visur, un Tamara simts saitēm saauģusi ar rūpnīcu un brigādi. Jau toreiz viņai radās neskaidra cerība — viņas vadītā brigāde taču gatavo izolatorus. Un tie ir nepieciešami jebkurā vietā, kur vien parādās elektrība.

Lielā diena pienāca pavisam negaidīta. Tas bija novembra beigās. Tamara Morgule no kantora atnāca noslēpumainu, svarīgu seju, bet tikusi līdz savai brigādei, nespēja vairs nomākt starojošo smaidu.

Vefieši pirmie mūsu republikā izpildīja goda pilno pasūtījumu — Kuibiševas un Staļingradas hidroelektrostāciju būvētājiem nosūtīja telefona centrāles. B. Fedosejeva foto.

— Meitenes, — viņa teica, un brigādes locekles saprata, ka noticis kas ievērojams, varbūt pats ievērojamākais viņu brigādes dzīvē, kuru līdz šim neviens nebija apskaudis — porcelāna fabrikā taču darina tik daudz skaistu, māksliniecisku trauku, kas te apskaudīs vienkāršu, neizskatīgu izolatoru gatavotājus.

Pasūtījums bija veselam mēnesim, simts tūkstoš izolatoru. Brigāde vienprātīgi apņēmas savu darbu veikt līdz vietējo padomju vēlēšanu dienai — 17. decembrim.

— Nepārsteidzieties, apdomājiet, — Tamarai Morgulei draudzīgi ieteica rūpnīcas vadītāji. Tamara apvainojās:

— Biedri direktor, ja mēs ko sakām...

— Ir jau labi, strādājiet. Un, ja kas, nāciet taisni pie manis.

Tamara Morgule jau drīz vien ieradās pie direktora, šoreiz ar sūdzību par izolatoru masas sagatavošanas cehu. Tas nepieģādāja masu vajadzīgajā daudzumā.

Nosūdzētā ceha vadītāji noplātīja rokām:

— Neiespējām, biedri direktor. Taisni brīnums, kur viņas dienā tik daudz masas liek. Parasti taču...

Bet šoreiz nebija parasti. Izolatoru brigāde strādāja, spēkus nežēlojot, bija kļuvusi pavisam

Attēlā uz leju — Rīgas Liestu fabrikas galddnieks stachanovietis A. Krastiņš (pa kreisi) un ceha priekšnieks I. Zaļuknis rūpīgi pārbauda ēveles, kas nosūtāmas lielo Volgas hidroelektrostāciju būvētājiem. D. Gedzjuna foto.

skopa vārdos, ne brīdi neatvēlēja sev liekas kustības. Tā uzreiz bija kļuvusi ievērojama. Pusdienas pārtraukumā, kad strādnieces plašajās trešās stāva telpās sasēdās pulciņos apēst līdzpaņemtās sviestmaizes, te viena, te otra pieņāca izolatoru brigades ļaudīm un apvaicājās:

— Nu, kā?

— Strādājam, — tie skopi atbildēja, bet ilgi nepadalījušies savos priekos:

— Vēl palicis tikai desmit tūkstoši...

Tas bija 11. decembrī, kad atlika gatavot tikai desmit tūkstošus izolatoru. Bija skaidrs, ka brigade godam izpildīs solīto. Tā pat bija jāapsauc, jo reiz sadomāja palikt strādāt pēc darba laika beigām. Cecha meistaram ilgi un stingri bija jāskaidro, ka nevar strādāt uz atpūtas rēķina.

Vai vienīgi Tamara Morgule un viņas brigade spējīgi tik pašizliedzīgi strādāt lielajām komunisma celtnēm?

Nē, mēs zinām, ka jebkura tās pašas porcelāna rūpnīcas brigade būtu strādājusi ne sliktāk. Lūk, mazs kolektīvs — Liestu fabrikas darba rīku cecha ļaudis. Pie viņiem ieejot, skats tūlīt pievēršas lieliem, sārtiem burtiem rakstītam lozungam, kas liesmo pāri visai telpai: «Izpildīsim pirms termiņa lielo komunisma celtnu pasūtījumu». Paraugieties šī cecha triju ievērojamu vīru sejās: brigadieris Krūzes, stachanoviešu Mūrnieka un Krastiņa. Dzīve tajās savilkusi dziļas un asas grumbas, bet sejas kļūst priecīgas, viņiem runājot par savu devumu Kuibiševas un Staļingradas hidroelektrostacijām. Viņi rāda dažādu izmēru un formu ēveles, līmenrādītājus, stūreņus un galdnieku darba solus, ko gatavo spēkstacijām.

— Tik lielā darbā mēs vēl nekad neesam piedalījušies, — viņi saka, un iztēlē saredz garus betona aizsprostus, kas iegrozo vārenu ūdens klajumu. Augstsprieguma līnijas uz visām pusēm aiznes strāvu jaunām rūpnīcām un kolchozu laukiem. Un viņi, vienkārši galdnieki, šeit, Rīgā gatavo milzu hidroelektrostaciju celtniekiem ieročus — ēveles, līmenrādītājus. Vīri rūpīgi aplūko katru gatavo darba rīku, pārbauda, vai koks labi nogrudināts, vai tas nezināmajam celtniekam negrauzīs roku. Visam jābūt ļoti labam, lai viņi tur, Kuibiševā un Staļingradā, ar atzinīgu vārdu pieminētu darbarīku meistarus

Z. GOBA

Rīgas 1. mēbeļu kombinātā izgatavotās kabinetu iekārtas iesaiņo nosūtīšanai Staļingradas hidroelektrostācijas būvētājiem. D. Gedzjuna foto.

Kolchoza dārzkopis

Jauka ir ziedoša ābele vai bumbiere pavasarī. Prieks atpūtas brīdī pēc darba cēliena pabūt starp kokiem un puķēm. Klausieties vēja šalku liepās, bišu mīlīgo dūksanu biškrēsliņos un košā faceliju laukā. Bet nevien acij un ausij der dārzū zalais plaukums. Rūpīgi kopti augļu koki, ogulāji un dārzāji pavairo kolchoznieku ienākumus.

Līdz ar viensētām pamazām izzūd arī sīkie dārziņi. To vietā veidojas desmitiem hektaru lieli dārzi, kur varat sastapt visdažādākās šķirnes, kur līdzās ziemeļu joslu augļu kokiem saulei pretī tiecas maigie dienvidus augi.

Tādu dārzū sākuši veidot arī Elejas rajona Staļina vārdā nosauktā lauksaimniecības arteļa kolchoznieki. Pašlaik kolchozam pieder jau 8 ha liels dārzs, kas ir viens no skaistākiem kolchozu dārziem Latvijā. Tajā saskaitāmas 154 dažādu augļu koku un augu šķirnes.

Bet kolchoza priekšsēdētājs b. Jansons, dārzkopis b. Grīnbergs un pārējais kolektīvs domā, ka tas ir tikai pats sākums. Viņi grib izveidot ap pussimts ha lielu dārzū. Galvenokārt stādīs standartšķirnes un saļa izturīgās.

— Nāciet apskatīties. Pašlaik tikai plānojam, kā un ko, — saka b. Grīnbergs.

Bet arī tagad ir ko redzēt, paklausīties.

Sēžam ar b. Grīnbergu kolchoza mičuriniešu laboratorijā, ko viņš pats arī vada. Sienas te grezno krāsainas diagramas, dažādu labības šķirņu un augu paraugi, stikla caurulītēs glabājas lupinas, griķu, faceliju, agrā āboliņa sēklas, dažādu Mičurina ābolu šķirņu sēklas. Turpat sakārti rudzu, kviešu un auzu kūlīši un atsevišķi stiebrī ar vārpām. Tas viss rūpīgi savākts rudenī no izmēģinājuma laucīņiem.

— Par visu, ko savā mūžā esmu padarījis kā dārzkopis, man galvenokārt jāpateicas Mičurinam, — stāsta b. Grīnbergs.

Savas dārzkopja gaitas Grīnbergs sāka jau pirms revolūcijas dažādos vecās Krievijas novados. Līdz 1921. gadam viņš strādā kā dārzkopis gan Ukrainā, gan tālajā Piemurmas novadā. Savās darba gaitās b. Grīnbergs nāk saskarē ar Mičurina mācību un iepazīst personīgi arī pašu zinātnieku. Grīnbergam gadījies kopā ar kādu savu draugu, arī dārzkopī, 1913. gadā piecas dienas padzīvot Kozlovā, tagadējā Mičurina, un iepazīties tuvāk ar Mičurinu un viņa darbu.

Šajā laikā starp ģenialo krievu zinātnieku un jauno latviešu dārzkopī izveidojās draudzīgas attiecības. Arī pēc tam b. Grīnbergs divi reizes rakstījis Mičurinam un lūdzis padomu. Uz abām vēstulēm Mičurins atbildējis ar lietišķiem paskaidrojumiem.

Pārbraucis Latvijā, b. Grīnbergs iesāktos izmēģinājumus nepameta, bet turpināja.

Buržuaziskā valdība un toreizējais lauksaimniecības «specialistu» vairākums negribēja atbalstīt tādus ļaudis, kuriem nebija pat zinātniska grada, un kas centās pierādīt, ka augu dabu iespējams izmainīt un radīt pat gluži jaunas īpašības.

Bet bija ļaudis, kā Grīnbergs, kas domāja savādāk un viņu kaut arī vientuļais darbs pierādīja, cik milzīga loma saimnieciski derīgu šķirņu veidošanā ir Mičurina mācībai, cik svarīgi ir pazīt auga dabu un apzināti vadīt tā attīstību.

Mičurinieša darbs kolchozā ļoti atbildīgs. Dzīve izvirza aizvien jaunus un jaunus saimnieciski svarīgus jautājumus. Jāapgūst citu padomju republiku bagātā pieredze. Arī lauksaimniecības zinātne ik gadus apaug jaunām atziņām, tās jāievieš arī mūsu dzimtenē. Tas nozīmē nemītīgi sekot padomju agrobioloģijas un agrotehnikas attīstībai, atrasties kontaktā ar reālo dzīvi. Jautājumu un praktisku vajadzību ir vai simts. Piemēram, ņemsim, kaut tādu: augļu koku cikliskās ražošanas novēršana.

Ko tas nozīmē?

Parasti bagātam rudenim, kad ābeļu zari līkst no augļu svara un tīrums galdi pārpilni visuažādāko šķirņu augļiem, seko «tukšie gadi». To paši esam daudzkārt pieredzējuši. Iemesls tam vienkāršs. Vienā gadā koks, tā sakot, «pārpūlas», pēc tam «samazina ražību» un nespēj vairs dot tik bagātu ražu.

Mičurimēts b. Grīnbergs kolchozniekiem lasa lekciju par dārzkopību.

Vai to var novērst?

Padomju dārzkopji pierādīja, ka var. Galvenais te ir pareiza augsnes sagatavošana un mēslošana. Iespējas ir visdažādākās, jāprot vienīgi tās izmantot.

Senāk zemkopis domāja, ka cilvēka prāts un spējas maz var līdzēt, jāpaļaujas dabas žēlastībai. Bet pierādījās, ka dabu var pārveidot.

Mēs zinām, ka vieni augi apputekšņojas ar vēja, citi ar kukaiņu palīdzību. Ikviens būsiet vasarās novērojis košo āboliņa lauku, kuru no zieda uz zieda aplido bites. Čaklās medus nesējas dara divkārt svētīgu darbu — sūc saldo nektaru un tai pat laikā apaugļo ziedus. Tas visiem zināms.

Bet tomēr šajā lietā ir kāds trūkums.

Izrādās, ka mūsu māju bites nespēj pienācīgi apaugļot āboliņu tāpēc, ka to snuķītis ir par īsu, jo āboliņa ziedu kauss ir dziļš. Un tas atsaucas uz āboliņa sēkļu ražu.

Vai te cilvēks nevar palīdzēt? Protams, ka var. Lūk, Kaukaza bitei snuķītis ir daudz garāks nekā mūsējai, un tāpēc visai izdevīgi krustot to ar Latvijas sugām. Arī staļinieši par to jau parūpējušies un nebūs ilgi jāgaida, kad šeit parādīsies bites ar garāku snuķīti. Ir vēl cits veids, kā labāk izmantot arī mūsu parastās bites — izaudzēt āboliņa šķirnes ar īsāku ziedstiebru.

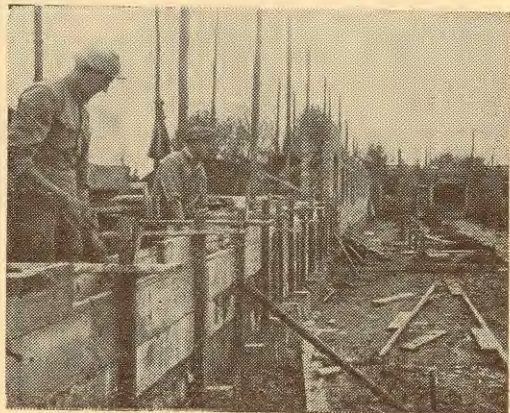
Izmēģinājumi notiek arī ar žuburainajiem kviešiem, lucernas, āboliņa, kartupeļu, lobbarības biešu un dažādu labības kultūru sēklām. Izmēģinātas un salīdzinātas jau deviņpadsmit kartupeļu šķirnes.

Savā ilggadīgajā darbā iegūtās zināšanas pieredzes bagātais dārzkopis nepamet pie sevis, bet atdod pārējiem kolchozniekiem. Ik nedēļas b. Grīnbergs lasa lekcijas par aukopību. Tās allaž dzīvas, saistošas, piesātinātas ar bagātu teoretisko un pieredzes materiālu.

E. DAMBURS

Arvien vairāk paplašinās Elejas rajona Staļina vārdā nosauktā kolchoza saimniecība. Attēlā — jaunas kūts būve 150 govīm.

K. Rakes foto.

Pirms 32 gadiem...

«Pa pilsētas vecajiem vārtiem
Ienāk latviešu strēlnieku pulks...»
(No vecas latviešu
strēlnieku dziesmas)

Drūms latviešu darba tautai bija 1918. gads. Visa Latvija smaka zem vācu okupācijas varas dzelzs papēža. Muižnieki dāvāja Baltijas karaļvalsts troni prūšu Vilhelmam. Muižnieku landtagi un mācītāju sinodes viņam sūtīja apsveikumus. Viņiem piebalsoja arī latviešu lielburžuazijas un lielsaimnieku pārstāvji Fr. Veinbergs, Bisenieks u. c., kas sludināja, ka vāciešs esot «dzidra jūra», kurā noslīkt varot būt tikai prieks un bauda. Tēdi «tautiskuma» kladzinātāji kā rakstnieks Ligoņņ Jēkabs sēdēja Jelgavā, izdodami latviešu valodā vācu okupācijas varas avīzi, kas mācīja tautai senos baronu stērbēju laizīšanas tikumus.

1918. gads latviešu darba tautai patiešām bija tumša nakts, kas divkārt drūma šķita pēc isās rītausmas 1917. gada decembrī, kad strādnieku, kareivju un bezzemnieku otrais kongress Valmierā bija pasludinājis padomju varas nodibināšanas neokupētajā Latvijā daļā.

1918. gada februārī vācu karaspēka uzbrukums nožņaudza padomju pavasari. Vācieši ieņēma visu Latviju. Visur sākās neapvaldīts terors un spaidi. Vācu junkuri cerēja Latviju paturēt sev un dzīvnieciskā naidā vērsās pret latviešu darbatautas cīņām. Bet tauta nepagura. Tā zināja, ka rītausmai sekos gaiša diena, vien-alga, lai kādi mākoņu kalni mēģinātu aizsegt debes'.

1918. gada beigu notikumi rāda, ka drīz jāuzlec atbrīvošanās saulei. Šinī laikā visā Latvijā sākās plaša masu kustība par padomju organizēšanu. 1918. gada 12. novembrī Latvijas socialdemokrātijas (boļševiku) organizācija sasauca Valkā strādnieku masu sapulci, kurā nolēma atjaunot padomes. Strādnieku un bezzemnieku padomes drīz pēc tam sāka dibināt arī visā pārējā Latvijā, pat Kurzemē, kur līdz tam padomes nekad nebija bijušas. 15. novembrī strādnieku deputātu padome nodibinājās Liepājā. 17. novembrī Rīgā notiek vairākas masu sapulces, kas izvirza organizācijas komiteju padomju vēlēšanām. 18. un 19. novembrī Rīgā nelegāli notiek Latvijas socialdemokrātijas (boļševiku) XVII konference. Tā nolēmj, ka Latvijas strādniecības galvenais uzdevums — nelaut nostiprināties kontrrevolucionārās buržuazijas varai, izdzīt vācu okupantus no Latvijas, gatavoties bruņotai cīņai, lai pārņemtu varu savās rokās.

Saskaņā ar konferences lēmumiem nekavējoties nodibināja «Latvijas Revolucionāro kara komiteju», ko vadīja partijas CK locekļi J. Šilfs (Jaunzems) un J. Zukovskis (Teodors). Šī komiteja izstrādāja bruņotas sacelšanās plānu. Tādas pašas revolucionāras kara komitejas, kas vāca ieročus un organizēja kaujas grupas, nodibināja arī citās Latvijas pilsētās un daudzos lauku centros.

Vācu okupācijas vara augošās revolūcijas bangas vairs nevarēja aplāpēt. Vācija karā bija cietusi sakāvi. Vācu imperialistu plēsoņam bija izlauzti ilknī, un tas vairs nespēja pievarēt masu atbrīvošanās kustību.

Decembra sākumā Rīgā un Liepājā notiek jau masu demonstrācijas. 17. decembrī pēc bruņotas sacelšanās Valkā, Rūjienā un Alūksnē vara pāriet padomju rokās. 17. decembrī visā Latvijā publicē Latvijas Strādnieku, Bezzemnieku un Strēlnieku Padomju valdības Manifestu. Tas paziņoja par padomju varas nodibināšanos Latvijā un aicināja visplašākās masas cīņā par padomju varas nostiprināšanu. Reizē ar to Latvijā ienāk sarkanie latviešu strēlnieki, 18. decembrī ieņem Valku un, triekdami vācu okupantu spēkus, strauji virzās uz Rīgu.

Biedrs Staļins šinīs dienās raksta: «Vētraini

un neatturami aug revolūcija Latvijā. Slavenie Latvijas strēlnieki, kas jau ieņēmuši Valku, uzvaroši aplenc Rīgu. Latvijas Padomju valdība, kas nodibinājusies šinīs dienās, ar drošu roku ved Latvijas strādniekus un bezzemniekus pretim uzvarai.»

Kā atbilde šiem lielajiem notikumiem sevišķi augstu Latvijā uzbrāzmo masu revolucionārā kustība. Ne vācu okupācijas armija, ne angļu karakuģu lielgabali nespēj iepūst dzīvības dvasi novembrī nodibinātajai latviešu nodevigās buržuazijas kontrrevolucionārai «valdībai». Ar mokām tā no buržuaziskiem saimniekdēļiņiem bija sapulcinājusi septiņas rotas. 22. decembrī no tām divas sadumpojās un padāvās tikai pēc tam, kad angļu flotes artilērija uzsāka viņu kazarmju apšaudi. Ar vāciešu palīdzību tās atbrūņo un nākošā dienā 10 cilvēkus nošauj. Bet šie asinsdarbi buržuazijai nepalīdzēja. Nepalīdzēja arī vāciešu mēģinājums pie Inčukalna aoturēt latviešu strēlnieku virzīšanos uz priekšu. 1919. gada 2. janvārī Rīgā sākās bruņota sacelšanās un 3. janvārī tautas gavīļu sveiktī Rīgā iesolo sarkanie latviešu strēlnieki. Iepriekšējā naktī, no tautas slēpdamās, kopā ar vācu karaspēku, kā pērienu dabūjis suns, pa Jelgavas šoseju uz Liepāju aizvilkās Ulmaņa budziski-buržuaziskā «valdība».

*

«Par mieru un svabādu darbu,
Par labāku saulainu dzīvi.»
(Leons Paegle, 1918. gada janvārī).

1919. gadā visā Latvijā nodibinājās proletariāta diktaturas vara, nodibinājās patiesa darbaļaužu vara, kas vienīgā spēja iztirīt mūsu zemi no baroniem, sadragāt kapitalismu, atbrīvot darbaļaudis no verdzības un ekspluatācijas, sākt socialistiskās sabiedrības izveidošanu.

Lielais dzīves pārkārtošanas darbs jaunajai Padomju Latvijai jāveic ārkārtīgi grūtos apstākļos. Tai bija jācinās ne tikai pret vietējo vācu baronu landesvēra un nacionalās buržuazijas organizētajām rotām. Sīvās kaujās tai bija jāizstāv padomju vara pret Vācijas okupācijas karaspēku, krievu baltgvardu daļām un dažādām starptautisku kontrrevolucionāru salašņu vienībām.

Šinī laikā savu neķītro tautas nodevējas seju labi parādīja latviešu buržuazija. Šodien jau ikvienam zināms, ka tā saucamās «18. novembra Latvijas» valdība radās tikai pēc tam, kad Ulmanis bija pārdevies ārzemju, galvenā kārtā vācu, imperialistiem. Un tikko radījās «nacionālo valdību», kurai nebija ne mazākā atbalsta plašajās tautas masās, viņš mēģināja pārdot arī Latviju. Kā raksta Vācijas valdības pārstāvis Baltijā Vinnigs, viņš Ulmaņa «valdības» dibināšanai izsniedza naudas līdzekļus. Par buržuaziskās Latvijas «valdības» nodibināšanos pasaulē paziņoja vācu radio un vācu iestādes. 1. decembra līgumā šis Ulmanis «kārtības uzturēšanu» Latvijā nodeva vācu iestādēm. 7. decembra līgumā bija paredzēts, ka latviešu kara-

spēka vienības pakļauj vācu pavēlniecībai. 29. decembrī sekoja jauns Ulmaņa «valdības» līgums, kurā apsola Latvijas pavalstniecību un zemi Latvijā ikvienam ārzemniekam, kas 4 nedēļas būs piederējis pie kādas karaspēka daļas, kas Latvijā cīnās pret komunistiem. Lai nožņaugtu Padomju Latviju, Vācijas pilsētās Berlinē, Breslavā, Drezdenē, Minchenē un daudzās citās atvēra sevišķus birojus algotņu vervēšanai. Vācu karaspēka priekšgalā, kas bazējās uz Liepāju, nolika Somijas revolūcijas slepkavu vācu ģenerāli fon der Golcu.

1919. gada maijā starptautiskās un iekšējās kontrrevolūcijas spēki sāka izšķirošo uzbrukumu Padomju Latvijai. Padomju Krievijas Sarkanā armija nespēja Latvijai sniegt plašāku palīdzību, jo visus tās spēkus prasīja niknā cīņā pret ārzemju interventiem un baltgvardiem, kas tanī laikā uzbruka Padomju Krievijas svarīgākajiem rūpniecības centriem un galvaspilsētai. Tādēļ Padomju Latvijas bruņotiem spēkiem 22. maijā bija jāatstāj Rīga. Nemitīgās kaujās sīksti pretodamās uzbrucēju pārspēkam, tā atkāpās uz Padomju Krievijas robežām.

Padomju Latviju vācu junkuri un nacionalā buržuazija, latviešu socialdemokrātu - maziņuku atbalstīti, noslicināja asinis. Bez tiesas un izmeklēšanas viņi mežonīgā kārtā noslepkavoja daudzus tūkstošus strādnieku un zemnieku. Kā saniknoti asinskāriņi zvēri viņi trakoja ne tikai pirmajās nedēļās pēc Rīgas ieņemšanas. Strādnieku kustības darbinieku slepkavošana turpinājās vēl daudz ilgāk. 1919. gadā, naktī no 21. uz 22. decembri nacionalā buržuazija Valmierā zvērīgi noslepkavoja Latvijas Komunistu partijas CK locekļi J. Ozolu-Ziedoni un desmit komjauniešus. 1921. gadā, naktī no 10. uz 11. jūniju Rīgas centralcietumā viņi nogalināja Latvijas Komunistu partijas CK locekļus J. Šilfu (Jaunzemi) un A. Arāju-Bērci kopā ar 7 citiem partijas varonīgiem cīnītājiem.

Padomju Latvija bija kritusi, bet komunistu partijas vadīto darbaļaužu cīņu par padomju varu nespēja nomākt ne buržuaziskās «demokrātijas», ne fašistiskās diktaturas žņaugi. Šai cīņai viņiem spēkus deva lielās 1919. gada dienas, Padomju Latvijas spožais atspulgs. Viņi zināja, ka, neraugoties uz pielaiestajām kļūdām, agrārajā un dažos citos jautājumos, tā bija pirmā lielā darbaļaužu uzvara, kas varu atņēma buržuazijai un nodeva darba tautas rokās. Viņi atcerējās ievērojamos panākumus, kas karam plosoties ne daudzos mēnešos bija gūti Padomju Latvijā gan organizējot saimniecību, gan plaši ieviešot sociālās nodrošināšanas pasākumus, gan atverot jaunas skolas, nodibinot Latvijas operu, valsts universitāti utt.

Nelegālā «Cīņa» jau 1919. gada augustā, kad smaga asinsdvīngā vēl plētās pār Latviju, meta tautā ugunīgus vārdus: «Mēs neraudam, mēs neslumstam! Mēs noliecam pār kritušiem sēru karogus un tālāk soļojam.» Šis drosmīgais cīņas gājiens turpinājās cauri daudziem niknu cīņu gadiem līdz 1940. gadā, pateicoties padomju tautu brālīgajai palīdzības rokai, spoža uz mūžiem atdzima Padomju Latvija.

1919. gada 14. janvārī Rīgas darbaļaudis Komunaru laukumā apbedīja Rīgas atbrīvošanas cīņās kritušos komunarus. Attēlā — sēru mītiņš Komunaru laukumā.

(LPSR Valsts revolūcijas muzeja arhīva foto).

Kolchoza ciemata būve un sagatavošanās pavasara sējai — šos jautājumus apspriež Talsu rajona J. Raiņa vārdā nosauktā kolchoza valde. Sēdi vada priekšsēdētāja **MARIJA LAUKMANE**.

V. Gaļa foto

Stalino premijas laureate ANNA SAKSE.

Miera un komunisma cīnītāja

ANDREJS BALODIS

«Cilvēces sirdsapziņas balss — kad tā sāks runāt ar visu vienkāršo, godīgo pasaules cilvēku mutēm, tā pārkliegs jūsu ieroču žvazdoņu, ak jūs, nožēlojamie cilvēces izdzimumi — kara kurinātāji!»

Tā dedzīgi un ar dziļu iekšēju pārliecību nobeidz savu rakstu par 2. Vispasaules miera piekritēju kongresu latviešu rakstniece Anna Sakse.

Lasot šos vārdus, mēs redzam aiz tiem pašu autori, skaidru, patiesīgu, cildenu un lielas domas aparātu. Mēs atceramies vēl nesenā kara cirstās rētas, pieminam kritušos un fašistu moku kambaros nobendētos. To vidū ir arī mūsu mīļie un tuvinieki. Ienaidnieks saņēma pelnīto atmaksu, mūsu varenā uzvara bija gandarījums visai pasaulei, bet tas vairs neatdeva dzīvību kritušajiem varoņiem. Mēs esam miera un komunisma celtnieki, mums dārga ir brīvība, mēs negribam pieļaut jaunu karu, jaunas asins izliešanas.

Mēs nevaram aizdarīt savas sirdsapziņas durvis, pa tām ielaužas kapitalisma apspiesto tautu ciešanas. Mūsu sirdis saņņaudzas sāpēs un taisnīgā naidā, domājot par tām zvēribām, ko Korejā izdara jaunatdzimušie hitlerieši, cilvēka seju pazaudējušie amerikāņu imperialistu riebiģie algotņi.

Pret visu to ar istu padomju patriotes kaismi, ar sievietes un mātes jūtīgo sirdi skaji un no teikti protestē Anna Sakse.

Es atceros otro Vissavienības miera piekritēju konferenci Maskavā. Plašajā kolonu zālē, kas pieredzējusi daudzas lielas sanāksmes un sarīkojumus, bija pulcējušies visu padomju tautu pārstāvji — strādnieki, zinātnieki, mākslinieki un kolchozu ļaudis. Viņi visi izteica padomju tautas nelokāmo miera gribu un aicināja darbā vēl vairāk stiprināt mūsu socialistiskās Dzimtenes varenību.

Un lūk, konferences tribīnā kinooperatoru žilbinošo prožektoru apgaismotā parādās sieviete ar zelta nozīmi krūšī labajā pusē. Tā ir rakstniece Staļina premijas laureate Anna Sakse. Viņa runā latviešu delegācijas vārdā.

«Par savu laimi mums jāpateicas mūsu socialistiskajai Dzimtenei, mūsu lielajiem vadoniem Ļeņinam un Staļinam. Par to mēs mīlam savu Dzimteni kā māti un biedru Staļinu kā dārgu tēvu. Miers mums dārgs, un mēs vienotā frontē uzstājamies pret karu.»

Annas Sakses aicinājumu vēl ciešāk sakļauties ap boļševiku partiju, ap mūsu gudro, slavas apmirdzēto vadoni biedru Staļinu, pavada ilga aplausu vētra.

Tāda ir rakstniece Anna Sakse. Tāpat kā viņas grāmatas nav izpušķotas ar liekiem ārējiem vizuļiem, dēkainu situāciju izdomājumiem, tā arī viņas runas ir vienkāršas, bet tās ietver dziļu saturu. Šīs runas, lai tās teiktas miera sanāksmēs, vēlētajū sapulcēs, vai arī PSRS Augstākās Padomes sēdēs, neaizslīd nepamanītas. Tās uzklausa visa tauta, jo tanis izteikti tautas patiesie centieni un domas.

Mēs visi atceramies PSRS Augstākās Padomes sēdi, kur Anna Sakse visas Padomju Latvijas tautas vārdā protestēja pret amerikāņu «lidojošā cietokšņa» nelūgto izlūkošanas «apciemojumu».

Spārnotie vārdi «Latvijas zeme ir padomju zeme un Latvijas debesis padomju debesis» koncentrētā un lakoniskā formā ļoti spēcīgi izteica mūsu patriotiskās izjūtas un pārliecību.

Bet Anna Sakse nav tikai sabiedriska darbiniece un deputate, viņa ir sirsnīgs un atsaucīgs cilvēks, labs darba biedrs rakstniekiem, sevišķi jaunajiem rakstniekiem, kuru audzināšanai tā veltī daudz no sava laika, viņa ir gādīga un rūpīga māte savām meitām, bet vispirmā kārtā izcila un ļoti iemīļota latviešu padomju rakstniece prozaiķe.

Maz būs tādu, kas nav lasījuši Annas Sakses ar Staļina premiju apbalvoto romanu «Pret kalnu». Šo romanu lasa ne tikai lat-

vieši, tas ir kļuvis plaši pazīstams visā Padomju zemē un tautas demokrātijas valstīs.

Šo romanu, kur spilgtos izteiksmīgos tēlos parādīts kolchozu kustības sākums Latvijā, rakstniece nav uzrakstījusi nejausi, iedvesmes aparājumā. Tas ir ilga, nopietna darba sasniegums.

Vispirms tur ir ieguldīta visa rakstniece darba pieredze, ko viņa mantojusi strādādama pie savām iepriekšējām grāmatām — romana «Darba cilts» un daudzajiem stāstiem. Tālāk tur ir ietverta visa dzīves pieredze un politiskais briedums, ko rakstniece guvusi padomju laikā nopietni iedziļinoties marksismā un Ļeņinismā. Pēdīgi tur ietverta arī tiešā dzīves pazīšana, prasme tautā novērot un saskatīt saviem varoņiem prototipus.

Jāsaka, ka latviešu padomju kritika to vēl visā pilnībā nav novērtējusi. Blakus nopietniem vērtējumiem bija arī vērojami dažādu sīku kļūdu un problemātiskas dabas trūkumu meklējumi, vai arī pavirši slavinājumi bez īstas iedziļināšanās pašā darbā. Vislabāk grāmata novērtējusi pati padomju sabiedrība, kuras spriedums rada savu vaiņagojumu Staļina premijas piešķiršanā.

Anna Sakse saņēmusi daudz vēstulu no saviem lasītājiem — gan latviešiem, gan cittautiešiem, kuriem grāmata kļuvusi pieietama tulkojumos. Tie ir sirsnīgi un atzinīgi vārdi, kas pauž lasītāju cieņu un mīlestību pret autori, kura ar savu darbu tiem iedvesusi enerģiju, palīdzējusi pārvarēt dzīves grūtības un devusi jaunas atziņas.

Ļoti interesants un raksturīgs gadījums ir ar Saldus pilsētas vidusskolas skolnieci komjaunieti Olgu Vēju. Meitene pirms pāris gadiem atsūtīja uz Rakstnieku Savienību savus stāstiņus. Ar tiem iepazīnās Anna Sakse un atbildēja jaunajai autorei, dodama savus norādījumus. Pēc kāda laiciņa Anna Sakse saņēma no meitenes vēstuli, kurā tā žēlojās par apnicīgo un sīko dzīvi mazajā pilsētiņā, kur tai it kā jānosmokot, un izteica vēlēšanos pārnākt uz Rīgu.

Anna Sakse ilgi domājusi, kā labāk palīdzēt meitenei pārdzīvot šos maldīgos uzskatus, kas vēl bija iegulušies tās apziņā no vecajiem laikiem.

Beidzot viņa aizrakstīja meitenei vēstuli, paskaidrodama, ka arī mazā pilsētiņā padomju laikā ir lielas problēmas, kas prasa visas spēkus un visu cieņas gribu.

Meitene tagad kļusēja. Tikai pēc ilgāka laika Anna Sakse atkal saņēma vēstuli no Olgas Vējas, kurā tā pastāstīja, ka viņa izlasījusi Annas Sakses romanu «Pret kalnu» un grib būt tāda pati drosmīga un dedzīga komjauniete kā Mirdza. Viņa iestājusies komjaunatnē un atradusi savai dzīvei saturu, kura tai vairs nemaz neliekoties tukša un garlaicīga.

Anna Sakse nav pārtraukusi sarakstīšanos ar šo meiteni, kura viņai ziņo par saviem panākumiem. Meitene tagad kļuvusi par apzinīgu un darbīgu padomju jaunieci, priekšzīmīgu savas

skolas komjaunatnes pirmorganizācijas sekretari.

Lūk, grāmatas un autores auglīga iedarbība jaunā socialistiskās sabiedrības cilvēka izaugšanā.

Zīmīgs piemērs tam, ka laba grāmata izstaigā tālus ceļus un visur atrod draugus, ir Annas Sakses sarakstīšanās ar komieti Annu Dolģinu no tālās Kudimkaras pilsētiņas.

Anna Dolģina, kurai tikai padomju vara pavērusi ceļu uz grāmatu, iemācījusies krievu valodu un izlasījusi Annas Sakses «Pret kalnu». Tas viņu sevišķi ieinteresēja par latviešu literatūru. Anna Sakse viņai nosūtījusi V. Lāča «Vētru», Andreja Upīša «Zaļo zemi» un citu latviešu padomju rakstnieku darbus.

Lūk, komietes atbilde autorei:

«Es nezinu, kādos vārdos izteikt Jums savu pateicību par uzmanību un atsaucību pret mani. Es, liekas, vēl neesmu Jums pastāstījusi par savu uzstāšanos apgabala lasītāju konferencē, kurā runāju par Jūsu grāmatu «Pret kalnu». Es ļoti uztraucos. Jūs varat iedomāties? Man taču līdz 15 gadiem nebija jēgas par to, ka bez ābece ir arī vēl citas grāmatas. Esmu piedzimis un uzaugusi nabadzīga zemnieka ģimenē, kam pašam nebija priekšstata par grāmatām un laikrakstiem.»

Grāmatas parādīšanās tautu demokrātijas valstu valodās dara arvien plašāku Annas Sakses draugu pulku, tai pat laikā propagandējot patiesu tautu un kultūras sadraudzību.

Pašlaik Anna Sakse strādā pie sava jaunā romana «Dzirksteles nakti», no kura ievērojama daļa jau ir pieietama latviešu lasītājiem žurnāla «Karogs» slejās.

Šajā darbā Anna Sakse atkāpjas nesenajā pagātnē, buržuaziskās Latvijas posmā. Dažādus sagrozītus un melīgus ieskus par šo laiku mūsu jaunatnes galvās vēl mēģina iepotēt buržuaziskie nacionalisti.

Annas Sakses jaunais darbs šī melnā pagātnes laika sludinātājiem ir vislabākā atbilde.

Anna Sakse izvadā savu romāna varoni Agnesi cauri buržuaziskajai augstskolai un parāda šo toreizējo «gaismas pili» visā tās atbaidošā melīgumā un pakļautībā reakcijas spēkiem.

Agnesē ietverti Annas Sakses jaunības iespaidi un pārdzīvojumi, kad viņa, būdama jauna meitene, slāpdama pēc īstas zinātnes atziņām, iestājās augstskolā un rūgti tur vilās.

Ļoti reljefi romanā parādās vesela galerija negatīvo «varoņu», profesori, studenti korporēļi un beidzot kārsu licējas un dažādi dievturi.

Dzīji simpatisks un spēcīgs ir strādnieku jauniešu nelegalās komunistiskās organizācijas darbinieka Valda tēls, tāpat darba studente Erna un citi.

Par darbu, kas tikai iesākts, nekādu galīgu spriedumu vēl nevar dot, bet jau tagad var teikt, ka tas ir ļoti saistošs un līdz pašiem dziļumiem atklāj buržuaziskās augstskolas dzīvi un pretrunas.

Liels un nozīmīgs ir Annas Sakses darbs, ko viņa veic gan kā rakstniece un sabiedriska darbiniece, gan kā sirsnīgs un atsaucīgs padomju cilvēks. Šī darba nozīme ir svarīga dižajā miera cīņā, padomju kultūras dzīvē un visas mūsu tautas, bet jo sevišķi jaunatnes komunistiskajā audzināšanā.

Annas Sakses grāmatas ir cīnītājas par mieru un komunistiskās sabiedrības uzcelšanu.

Anna Sakse, runādama par tagadējo brīvo un laimīgo jaunatni, saka:

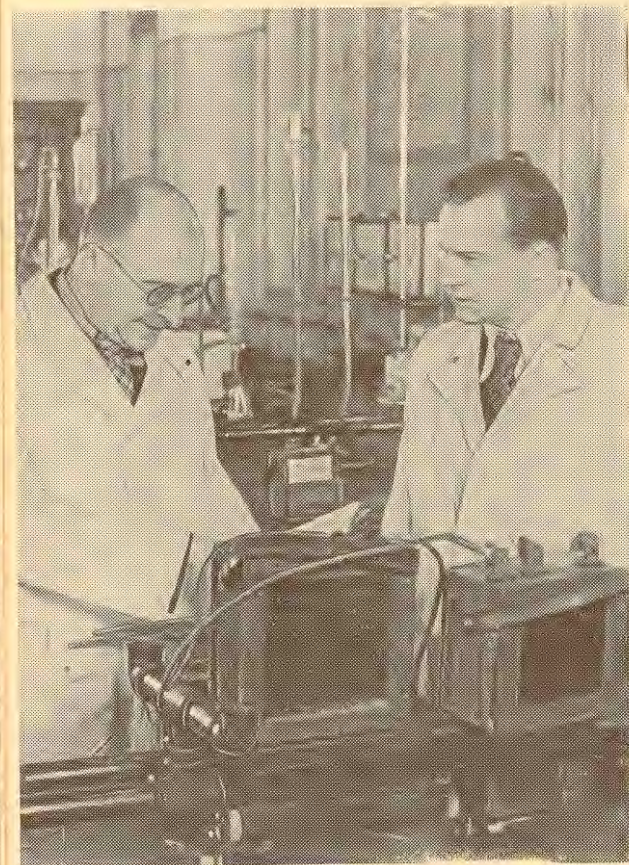
«Mēs dzīvojam laikmetā, kad šodienas robežojas ar rītidienu. Trīs ražas paaudzes plecu pie pleca kaldina šo rītidienu, ceļ vareno komunisma celtni... Ja vecākajām paaudzēm uz rītidienu bija jālaužas caur reakcijas un posta nakti, no drupām jāizceļ sava zeme un vēlreiz ar asinīm jāaizstāv tās gods un neatkarība, tad tev, jaunatne, komunistiskā rītidiens sāksies kā ikdienas turpinājums, jo savu rītidienu mēs ceļam jau šodien.»

Tilts no rūpnīcas uz augstskolu

Vakaros rūpnīcas «Sarkanā Zvaigzne» metala griezējs Jānis Lapiņš (pirmais pa kreisi) pie Rīgas Industriālā politehnikuma satiekas ar citu rūpnīcu strādniekiem, kas studē Leningradas neklātienes industriālā instituta Rīgas nodaļā.

Latvijas Valsts universitātes ķīmijas fakultātes laboratorijā «Sarkanās Zvaigznes» galvaniskā cecha vecākais meistars Kazimīrs Bukeiko — students diplomānds — konsultējas pie prof. A. Ieviņa. Attēlā pa labi — darbā Kazimīrs Bukeiko un Jānis Lapiņš bieži pārrunā, kā zināšanas pielietot darbā. V. GAIĻA foto.

Strauji attīstās padomju tehnika. Zinātne roku rokā ar praksi rada arvien jaunus ceļus tehnikas uzlabošanai. Rūpniecība saņem komplikētas mašīnas, automātus, elektrocietās iekārtas. Visu šo rīku valdnieks ir cilvēks. Viņa darbs kļūst citāds. Vieglāks? Ne tikai vieglāks — bet arī vērtīgāks, skaistāks — tāds, kas prasa cilvēku visu — viņa roku veicību, gara modrību un novatora drosmi. Izzūd starpība starp fizisko un garīgo darbu. Bet šādu izlīdzināšanos nevar panākt, vienkārši uzstādot modernas darba mašīnas. Biedrs Stajins māca, ka šī starpība izzudīs tikai pamatojoties uz strādnieku šķiras kultūrtehniskā līmeņa pacēluma līdz inženiertehniskā darba strādnieku līmenim. Mācīties! — šo uzdevumu biedrs Stajins deva strādnieku šķirai un jaunatnei. Un lūk — tūkstoši strādnieku pēc maiņas rūpnīcā nomazgā ogļu, metala putekļu un eļļas kārtu no rokām un vakara cēlienā uz papīra baltajām lapām zīmē aplūkus un taisnes un raksta ciparu rindas kursus, teknikumos, institutos un universitātē. Un mācību spēki bieži jūt, ka šajos skaitļojumos runā ne tikai grāmatās apgūtā viela, bet arī rūpnīcas ratu un kļūdu ritums atbalsojas viņu rakstos. Prakses palīdz mācīties, mācības — praksei, — tāds ir tilts no rūpnīcas uz skolu un atkal atpakaļ.

Valdemāra ielā, kaimiņos Akadēmiskajam Dramas teātrim, atrodas Rīgas Industriālais politehnikums. Tais pašās telpās iekārtota Leningradas neklātienes industriālā instituta Rīgas nodaļa. Vakara maiņā šeit saplūst jaunatne turpat vai no visām Rīgas rūpnīcām un fabrikām. Redzam tur VEF štancētājus, tekstilfabriku atslēdzniekus, «Sarkanās Zvaigznes» virpotājus.

Lūk, mehānikas nodaļas V kursa auditorija. Pa piezīmju burtnīcu lapām steidzīgi slid zīmūlu grafiņš, spalvas un atkraksta lodītes. Vārdi rindojas teikumos, kuri stāsta par gudro mašīnu uzbūves un darbības principiem. Pasniedzējs mehānikas inženieris Jānis Šķerbergs beidz uzdomāmās vielas izklāstījumu. Viņa acis slid pa atzīmju žurnāla aili un apstājas. — «Lapiņš!» — viņš izsauc. «Lūdzu pastāstiet par cilindrisko zobratu izgatavošanu uz Komsomolc zobratu frēzmašīnas!». Jānis Lapiņš — «Sarkanās Zvaigznes» metala griezējs — pieceļas, pieiet pie tāfeles. Viņam ir skaidra, atklāta seja un acis allaž ievirzītas smaids dzirkstī. Lapiņš stāsta brīvi, plūstoši. Viņa rokā rādāmais zizlis veikli slid pa schemas zīmējuma labirintu, sarežģītie nosaukumi skan viegli kā dzejas vārsma. Un kā lai neskanētu — ja ar šo pašu frēzmašīnu Lapiņš ir sīki iepazītinies praksē, pirms nedaudz mēnešiem atvietojojot frēzētāju instrumentu cechā.

Otrā rītā mēs aizejam uz velosipēdu rūpnīcu «Sarkanā Zvaigzne». Tur mēs sastopam Jāni Lapiņu strādājam pie tā saucamās «revolvera» virpas, ar kuru kalibrē divriteņu brīvrumbas aptverī. Aptveres tūlīt jāsūta tālāk uz galva-

Dažādu rūpnīcu darba pirmrindnieki piepilda Leningradas neklātienes industriālā instituta Rīgas nodaļas auditorijas.

nisko cechu, kur tās iegūs pēdējo spīdumu. Pie Lapiņa virpas pienāk galvaniskā cecha vecākais meistars Kazimīrs Bukeiko. Brīdis norādījumam, brīdis pārrunu — Lapiņš interesējas par visu. Zināšanas ļauj viņam aptvert visas rūpnīcas ražošanas procesu, ļauj viņam dalīties domās ar Bukeiko, kas ir LVU ķīmijas fakultātes elektrokīmijas nodaļas diplomānds.

Lieli uzdevumi 1951. gadā jāveic galvaniskajam cecham. Rūpnīca pēc plāna paredz ieviejamu produkcijas kāpinājumu. To spēs dot mehānisko cechu uzlabotā tehnika. Bet galvaniskajā cechā, kur elektrolītiskajās vannās divriteņu daļas pārklājas ar spožo chromu vai niķeļa kārtiņu, vēl daudz jādarā, lai paceltu produkciju. Atrisināt cecha tehnoloģiju tā, lai tas spētu apmierināt augošās prasības — lūk, aizraujošs uzdevums diplomāndam. Un Bukeiko ir laimīgs, ka viņš savā diplomdarba tematā var cieši saistīt ar «Sarkanās Zvaigznes» galvaniskā cecha nopietnajiem uzdevumiem. Viņš pēti problemu, kā pāstrināt elektrolītisko procesu, strādājot ar lielākiem strāvas blīvumiem.

«Sarkanās Zvaigznes» elektrocechā uz kādas prāvas skapjeidīgas ierīces tērauda durvīm redzams uzraksts: «Pieskaršanās apdraud dzīvību!» Turpat blakus mierīgi un nosvērti rīkojas termists Vilis Kūmiņš. Viņš satver knaiblēs nelielu vairākās kārtās saliktu tērauda stienīti un ievirza to kādas vara spirāles ielokā. Dažās sekundēs stienītis nokaist gluži balts un pie virpas griežņa ir piekausēts pasaules cietākā metāla pobedīta asmenis. Agrāk pie krāsnīm Vilis Kūmiņš šādām operācijām patērēja vairāk nekā piecas minūtes. Kopš elektrocechā uzstā-

dita Ļeņingradā izgatavotā augstfrekvences iekārta, metālus lodē, rūdī un kausē ar šīs nelielās spirāles palīdzību. Vilis Kūmiņš, kurš rūpnīcā strādā jau 14 gadus, agrāk nepazīna šādas ierīces. Šodien viņa nosvērtās kustības ir Republikāniskajā Zinātnes un tehnikas namā iegūto zināšanu rezultāts — viņa rokai klausā sarežģītā un dārgā augstfrekvences iekārta.

Viens no tās uzstādītājiem — elektrocecha meistars Jāzeps Labeckis ir LVU mehanikas fakultātes elektrotehniskās nodaļas V kursa students. Ja jūs viņam kaut ko pajautāsiet par šo brīnumierīci, Labeckis dažās minūtēs jums izklāstīs tās pamatprincipus tik skaidri, ka pat nezinātājs uzreiz sapratīs, kas ir «fuko» strāva un kā šo citādi kaitīgo elektriskās plūsmas bla-

«Sarkanās Zvaigznes» termists Vilis Kūmiņš (pa labi) zināšanas papildinājis Republikāniskajā Zinātnes un tehnikas namā, bet elektrocecha meistars Jāzeps Labeckis studē LVU mehanikas fakultātes elektrotehniskā nodaļā. Attēlā uz leju — rūpnīcas «Sarkanā Zvaigzne» vadība uz apspriedi sasaukusi tos darba saimes locekļus, kas studē dažādās augstskolās.

V. GAIĻA foto

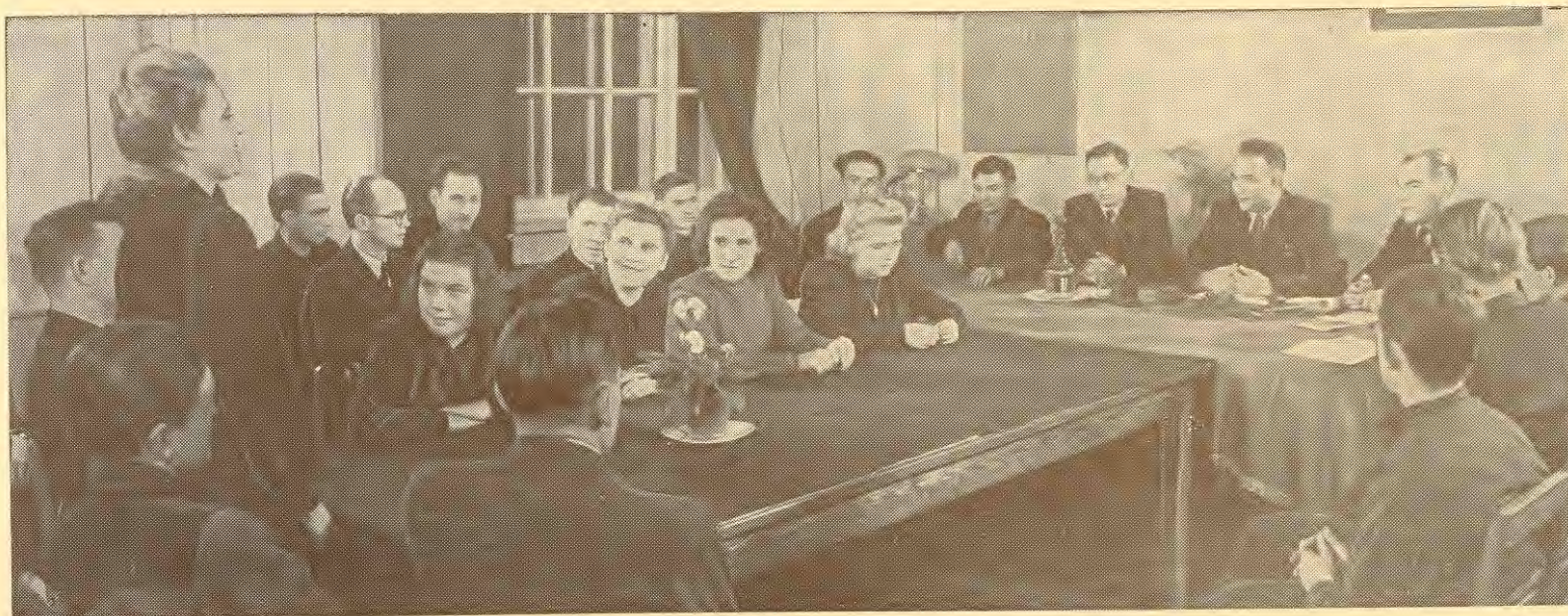
kusproduktu padomju zinātnieki pļēpieduši darīt derīgu darbu.

Daudz rosīgu ļaužu ir «Sarkanajā Zvaigznē», kas strādā un mācās. Viņi ir gan universitātes un Ļeņingradas neklātienes institūta studenti, gan tehnikumu audzēkņi, gan Zinātnes un tehnikas nama periodisko kursu klausītāji.

Daudzi jo daudzi iegūst pamatzināšanas labi nostādītajos rūpnīcas tehniskā minimuma pulciņos. Jaunie strādnieki savu amata prasmi palielina stachanoviešu skolā, kuru vada rūpnīcas ātrvirpotāji Rozenštoks un Iljins. Un bieži gadās, ka Iljina skolnieks — virpotājs Šutovs pārspēj savu skolotāju dienas normas izstrādā. Labi apmācītu specialistu kadri rūpnīcā iepūst no amatniecības skolām. Un šie zēni neapstājas pie sasniegtā — arī viņu ceļš caur rūpnīcu ved uz mācību iestādēm.

Arvien platāks un stiprāks veidojas tilts, kas savieno rūpnīcu ar mācību iestādēm. Ļaužu straumi pa šo tiltu prasmīgi virza partijas un komjaunatnes organizācijas. Zinātnes iekarotāju gājieni traucas droši uz priekšu. Viņu rokās darbs un zinātne savērpjas grodā pavadienā, kas vijas cauri mūsu dzīvei, ievilkdams tās krāšņajā ainavā arvien noteiktākas komunisma kontūras.

PĒTERIS STUMBRIS

Arvīds Skalbe

Jaunā iela

Tas bija sen. Ar tarbu plecā brīdu
Pār sniega klajumu uz māju pusi, —
Bij grūti tumsā meklēt ceļa vīdu,
Kad saule dziļi jūrā aizbridusi.

Ass dzēla sals, un liekulīgi zvani
Aiz mežiem sludināja Jauno gadu,
Bet svešās skaņas neaizsniedza mani —
Es savā tarbā mājup nesu badu...

Klajs izbeidzās, un sākās krūmi reti...
Vējš noņēma no manis roku skarbo...
Es redzēju: mans kaimiņš nāca pretī,
Tāpat kā es, viņš zaudējis bij darbu.

— Sveiks, bēdu brāl! — tas klusā balsi teica.
— Vai nenāksi pie kalēja kalt naidu?
Mums abiem kopā dižens darbs ir veicams.
Pret kungu pasauli mūs cīņa gaida! —

... No ceļa šķirdams biezās egļu zarus.
Viņš mani slepu aizveda pie sevis,
Kur tonakt postam pieteicām mēs karu
Kur biedriem svētu solījumu devu...

Un saule — cik tā gaiši spīd un silti!
Vairs nespēj iekost pagājības salna —
Ved Staļins kādreizējo vergu cilti
Drošs laimīgajā komunisma kalnā.

Viens nebiju... Ar gaišu domu vizmu
Tur gāja garas darbaļaužu rindas, —
Es runas klausījos par komunismu,
Jau sadzirdēdams brīvo arklu šķindas...

Kā ērgļi skrēja vasaras un ziemas,
Kā pērkonas aizdimdēja skaudri gadi.
Kur bija klajums — tagad uzcelts ciemats,
Gar ceļu joņo spoži vara vadi.

Caur ugunīm un cīņu laiku lielu,
Caur asinīm, ko izlējuši brāļi,
Mēs aizsnieguši esam jauno ielu,
No kuras pārredzēt var gadu tāli:

Pa kreisi — kviešu jūra lepni viļņo,
Zied līni tā kā debesis tik zili.
Pa labi — skola, klubs un klētis pilnas,
Aiz spēkstacijas šalko dzimtie sili.

Kur bija staigāni, nebrienami purvi,
Kur niknas odzes glūnēja no sūnām,
Tur tagad meitenes vāc augļus kurvjos,
Lej medu vaska traukos bites brūnās.

MIERA BALOŽI

LIDO

V. Kalpiņš

Tēlojums

Cecha priekšnieks Žanis Mežmačs uzskatīja mani par savu draugu. Jaunam, nesen tehnikumu beigušam puisim, tas bija liels pagodinājums. Citi mani par to gandrīz vai apskauda, jo Mežmaču visi cienīja, un pēc viņa ievēribas centās katrs.

Nevar gan teikt, ka tā būtu sevišķa labvēlība vai priekšrocību izrādīšana, kas raksturoja mūsu attiecības. Pavisam ar nē! Mežmačs kolektīva acīs vienmēr palika tikai vecākais, pieredzes bagātākais un darbā veiksmīgākais biedrs. Mīluļu viņam nebija, un tos viņš necieta.

Mūsu draudzība izpaudās citādi. Mačiņš — tā viņu sauca fabrikas strādnieki, mīlēja ar mani aprunāties, aicināja pie sevis mājās, un ne reti mēs abi uzkavējāmies rūpnīcā ilgi pēc maiņas beigām. Bez darba interesēm mums vēl bija citas kopējas gaitas — abi mācījāmies universitātes neklātienē nodaļā.

Tā notika, ka bieži vien mūsu rīcība un darbi, sevišķi brīvā laikā, atšķīrās no tā, ko darīja pārējie biedri. Piemēram, šodien pat. Janvārī vajadzēja sākties eksamenu sesijai. Gribējām tajā godam pastāvēt. Viegli jau nu gan tas nenāksies, bet ko darīt: lielas lietas nekad nav viegli sasniedzamas.

Pie tādas apziņas nākuši, nolēmām 31. decembra vakaru pavadīt mājās. Sak, jaunais gads pienāks arī bez tā, ka mēs piedalīsimies viņa oficiālajā sagaidīšanā rūpnīcas klubā.

Pulkstenis rādīja krietiņi deviņiem. Trīs stundas pie grāmatām sēdējušam, iegribējās atvilkt elpu un izstaipīt notirpušās kājas. Šai brīdī iesāvēs prātā: kā būtu, ja aizkāptu līdz Mačiņam. Paplāpātu par inženieru gudrībām, pasapņotu par jauno gadu — kāds tas būs un ko tas mums nesis, izdzertu glāzi šampanieša un tūlīt pēc pusnakts varētu atgriezties mājās. Līdzīgi visiem labiem nodomiem, arī šis vairs nedeva miera. Grāmatas un konспекти palika neaizvērti uz galda, bet pats pēc kādām divdesmit minūtēm kāpu augšā pa labi pazīstamajām kāpnēm.

Jau priekšnamā mēteļi atvelkot, nāsīs sitās smaržīgas pipju tabakas dūmi. Tās nebija Žaņa cigaretes, bet kautkas daudz spēcīgāks. Tūlīt arī pamanīju uz vadža karājamies biezu aītādas kažoku.

Istabā, pie dažādiem gardumiem apkrauta galda, sēdēja plecīgs vīrs iesirmi matiem.

Mūs iepazīstināja.

— Mārtiņš Piekūns, kolchoza priekšsēdētājs, — teica Mačiņš. — Mans jaunības dienu draugs.

Tukšā kreisās rokas piedurkne un pāris ordeņu lentītes pie uzvalka daudz ko liecināja par Mārtiņa Piekūna biogrāfiju.

Mana ierašanās nespēja pārtraukt aizsāktās sarunas pavedienu. Un tā es dzirdēju trīs stāstus par mieru, kas vēl ilgi paliks atmiņā. Pirmo stāstīja Žanis Mežmačs.

*

Orķestris spēlēja liegu valsī. Tūkstošiem roku, takti šūpotas, cēlās un krita kā nemierīga rīteņa sabangoti jūras viļņi. Smuīdri stāvi te noliercās, te atkal izslējās taisni un, pirkstgalos pacēlušies, tiecās pretim sarkanajam karogam, kas vakara saules zeltīts plīvoja augstu pār stadionu. Lielo svētku programma tuvojās noslēgumam. Jaunieši — komunisma celtņu jaunā audze — rādīja savu spēku un skaistumu, grāciju un izturību, augstās individualās spējas un visa kolektīva liedzumu.

— Laimīgā paudzel! — tā gribējās izsaukties katram no daudzu tūkstošu lielā skatītāju pulka.

— Un vai tā nav vislielākā laime dzīvot tādā zemē, kur viss it viss kalpo jaunatnes spēju un talantu izkopšanai, kur katram cilvēkam pavērta ceļš — ej, strādā, rādi, kas tu esi un ko proti?! — mājas tēvs pats sev jautāja un turpināja.

Tiesa, šo jauniešu bērnu dienas apstarojuši kara kāvi. Agrāk par rotāļām un skolas solu viņi dažkārt iepazīnuši karu un ienaidnieka okupācijas šausmas. Netrūkst starp viņiem arī bāra bērnu, kam karš nolaupijis mātes glāstu un tēva padomu. Tā tas ir. Bet visu, ko vien cilvēks dzīvē var iegūt — zināšanas, darba prasmi, jaunrades daiļumu — šie zēni un meitenes iegūs daudz vairāk nekā viņu vecāki spēja pat iedomāties un saviem mīluļiem novēlēt.

Žanis pats jūta, ka aizmaldījis sāņus prātojumos. Bet tam, acīm redzot, bija sava nozīme. Neviens viņu nepārtrauca. Te valdīja likums ļaut cilvēkam izteikt domu līdz galam. Un mans draugs pasteidzās atgriezties pie notikumiem stadionā.

Pa to laiku valsī nomainīja maršs. No visām malām vingrotāji steidzās uz laukuma centru. Blīvas, cieši saslēgtas kļuva viņu rindas, mierīga un sasprindzināta stāja. Zibens ātrumā veidojās piramīde. Muskulotas rokas pacēla tās smailē gaismatānu meiteni. Viņas rokās atraisījās sarkans karogs ar piecstaraino zvāigzni, sirpi un āmuru. Un kā noslēguma akords šai himnai darbam, dzīves priekam un skaistumam no jauniešu rindām pacēlās baloži — balti, zilgani, lāsumaini. Viņi aizlidoja debesu zilgmē, tālu jo tālu aiznesdami vēsti, ka Padomju Latvijā visi ļaudis cīnās par mieru.

Žanis pamazām aizrāvās un iekaisa. Kā vienmēr tādās reizēs, viņš

pietrūkās kājās un sāka staigāt pa istabu. Mārtiņš neteica nekā. Acīm redzot, tā viņi bija saraduši.

... Tūkstošiem roku pacēlās sveicienam. Viņiem uzgavilēja Tēviņas kara invalids, kura ratiņiem vienmēr ierādīta goda vieta pašās pirmajās rindās. Rokas krūtīm piespiedusi, aizlidojošos miera vēstnešos noraudzījās māte, kuras dēls varbūt nepārnāca no kaujas laukiem. Ar baltu nēzdogu māja vīrs, kuru dienu iepriekš redzējām manifestācijā nesam plakatu «Mēs gribam mieru!» Droši vien tāds pats uzraksts redzams pie viņa darba galda un tur to apstiprina procentu skaitļi, kas sniedz simtos.

Miera baloži lido pār pasauli — Padomju Savienībā, tautas demokrātijas valstīs, visās zemēs un kontinentos. Un jūs redzēsiet, ka viņi būs stiprāki par amerikāņu lidojošiem cietokšņiem!

Žanī vienmēr vajadzēja kādu pārliecināt. Pat šoreiz viņš neatturējās no šī kārdinājuma, kaut gan oponentu te nebija. To iedomājies, mājas tēvs apķērās un, lai nolīdzinātu savu kļūdu, teica:

— Nu tad uz miera baložiem!

Saskandinājām.

— Lai viņi lido augstu un tālu! — noteica Mārtiņš Piekūns un vienā rāvienā izdzēra savu glāzi. — Bet vai tu, Žani, atceries pirmo augustu?

Žanis atcerējās. Drīz vien abi atkal ieprīma sarunā, kā jau cilvēki, kas ilgi nav tikušies. Bet es kļuju liecinieks kādam citam stāstam.

*

Ar amerikāņu naudas maiņu palīdzību tai laikā Vācijā pie varas lauzās hitlerieši. Tie sāka cīlēt galvas arī mūsu mājās. Baltijas baroni stāigāja isās bikselēs un baltās zeķēs, kas nesedza kailos ceļgalus. Sasveicoties viņi cēla gaisā labo roku un sauca «Heil!». Pat aklaļam vajadzēja redzēt, ka briest nelaime ne tikai Vācijas kaimiņiem, bet visai cilvēcei.

Tie, kam toreiz piederēja vara, nekā negribēja redzēt. Viņi priekā berzēja rokas un sprieda — cik ilgā laikā hitleriskā Vācija sakaus bolševistisko Krieviju?

— Atceries, tā apmēram sprieda mūsu ienaidnieki! — Mārtiņš pasmaidīja. — Un saimniekdēli sāka ķēmoties hitleriešiem pakaļ. Kāskrusta pavēnī radās pārkoņkrusts. Viens otru satiekot viņi tāpat sāka cīlēt labās rokas.

Pirms daudziem gadiem pirmā augusta vakarā savu pirmo partijas uzdevumu devās izpildīt Žanis Mežmačs. Viņš gāja ciniņties par mieru, par to, lai cilvēku peļņas kāres dēļ bērniem nebūtu jāauj bāreņiem.

Toreiz viņš nebija komunisti. Tikai līdzjutējs. Žanis Mežmačs toreiz sajūta, ka pasaulē ne tuvu viss tā iekārtots, lai varētu teikt, ka tā ir laba un taisnīga. Šai ziņā viņi pilnīgi sapratās ar darba biedru Mārtiņu Piekūnu. Bet kādēļ tūlī vajadzīga revolūcija un asins izliešana? Varbūt, ka tomēr taisnība fabrikas īpašniekam socialdemokratam Laipeniekam un daudz kas panākams likumīgā ceļā.

Ap to laiku, par ko te runāts, Mārtiņš it kā nejausi iedeva draugam pirmo uzsaukumu, sak: še, palasi, ko tu par to saki?

«Nost imperialistiskos karus! Lai dzīvo visas pasaules strādniecības starptautiskā solidaritāte un brālība!» — lieliem burtiem bija iespiests lapīnās augšmalā.

Žanis lasīja tālāk:

«... Briest jauns cilvēces slaktiņš... Kapitalistiskās pasaules varavīri ieročiem rokās gatavoja pārdalīt tirgus un iespaidu sferu... Kara šausmas ar visu smagumu gulsies uz darbaļaužu pleciem... Bet karu var novērst... Visas pasaules darbaļaudīm jāsaslēdzas ciešās rindās un jāpazīņo, ka, jaunam laupīšanas karam izceļoties, viņi vērsīs ieročus pret savām valdībām.»

Apakšā paraksts «Latvijas Komunistiskās Partijas Centralā Komiteja».

No dziļas pagrīdes skanēja šis balss, kas arī Žani Mežmaču aicināja lielajā cīņā par mieru. Un viss, kas teikts šai uzsaucumā, bija taisnība, svēta patiesība. Vai tad viņa paša tēvs nepalika Galīcijas kaujas laukos.

Mārtiņš uzminēja drauga domas. Un to vakar viņš spēra tālāko soli šī jauneklā audzināšanā. Par maz pašam vien zināt patiesību! Tikai tas ir īsts vīrs, kas to nebaidās teikt arī citiem. Vēl vairāk — tāds ir katra godīga cilvēka pienākums.

Žanis bija godīgs cilvēks. Viņš nebaidījās pastāvēt par savu taisnību. Tā viņi, cieši rokas paspieduši, arī vienojās.

Mārtiņš izvilka no azotes divdesmit uzsaukumus. Vēl un vēlreiz viņš piekodināja, kas ar tiem darāms.

No šī pirmā gājiena Žanis Mežmačs mājās atgriezās tikai pēc četriem gadiem. Par liktnes ironiju Mačiņš vēl šodien uzskatīja to, ka gluži nepazīnīgi bija izvēlēties mājū, kurā dzīvoja Laipenieks. Pēc pirmizrādes teātrī vecu pagīru dēļ neiegriezies krogū, viņš ap šo laiku atgriezās mājās un pamanīja vēstuļu kastītē kaut ko baltu. Pretēji parodumam — pastu izņemt tikai rītos — nogurušais vīrs slēdza vaļā masīvo ozola lādi un atrada tajā Žaņa uzsaukumu.

Sievai tika pavēlēts tūdaļ zvanīt uz iecirkni. Laipenieks pa durvju šķirbu lūrēja, vai tas putniņš nav tepat kautkur noslēpies. Žanis mierīgi kāpa lejup. Tā viņam no muguras uzvēlās milzīgs augums, kas svēra ne mazāk kā 115 kg.

— Policiju! Policiju! — vareni rēcieni dīmdināja augsto kāpņu telpu. Nevajadzēja jau nemaz tik stipri kliegt! Visi policisti tonakt bija sacēti kājās un visi cietuma būri sagatavoti miera baložiem — kā Žani vēlāk dēvēja politiskajā apsardzē.

— No tā laika tu zini, kas ir socialdemokrāts, kas ir proletariāta diktatura, un vai strādnieku cilvēks var savu taisnību iekarot, nepadzinis ratā tādus Laipeniekus. Tagad tu zini, ka arī miers tiks apdraudēts, kamēr viņiem piederēs vara.

Apbrīnojami veikli Piekūns ar labo roku vien uztriepa uz maizes šķāles sviestu, uzlika virsū desas rīpu un sāka nesteigdamies ēst. Nekas cits neatlika, kā arī mums sekot šim piemēram.

— Tagad uz to, ka miera baloži aizlaidās brīvībā, — abi saskandināja.

— Nu, lai iet, — mudināja Mačiņš, nosūkdams krietnu vīna malku. — Kā tad tur bija?

Un atkal sākās jauns stāsts.

Kad cilvēks ilgu laiku pavadījis piespiestā vientulībā, viņš katru dzīvu radību sagaida kā vismīļāko draugu. Varbūt tieši tādēļ tolaik tik daudz baložu laideļējās pār Rīgas centralcieta mūra žogiem un drūmajiem korpusiem. Arī putnam ir savs prāts un liela gudrība. Viņš labi prot atšķirt dīkdienīgu garāmgājēju no sena paziņas, kas ar viņu runājas un daļās pēdējā maizes kumosā.

Katram no šiem baložiem te bija savs vārds: Sarkanknābis, Klibais, švītīgais, Atamans... Katrs cietumnieks nemaldīgi atrada savus mīļulus lielajā putnu barā, sauca, baroja un lutināja tos.

Politieslodzītais Mārtiņš Piekūns draudzējās ar Klibo. Tas bija liels, vecs balodis vienmēr izpuris un sabozies. Par Klibo viņu godāja sakropļotās kājas dēļ.

Kopš viņi abi draudzējās, jau bija pagājuši vairāki mēneši. Pienāca ziema, kad logus vairs nevēra vaļā. Cietumnieks ar bažām domāja, vai tik viņa spārnotais draugs līdz pavasarim nebūs aizmirsis ceļu uz šo dzelzs būri. Bet līdz ko cietumā atzina, ka iestājusies vasara un atvērās viennīcu logi, Klibais bija atkal klāt.

Viņi turpināja runāties, kaitināt viens otru un abi saprata, ka draudzība kļūst aizvien ciešāka. Klibais vairs nelaidās prom, kad tas otrs izbāza roku caur restēm un nobēra uz palodzes jaunu maizes devu. Bet rokās doties putns vēl nedomāja. Turpretim cilvēks ilgojās pēc šīs uztības.

Pagāja vēl viens gads.

Atsinājums pienāca negaidot. Kādreiz, kad Klibais muguru pret kameru pagriezis, notiesāja savu ēdamo, bet Piekūns neko sevišķu nedomādams, gribēja uzbērt viņam vēl, cilvēka roka nejausi piedūrās putna cietajam spalvām. Abi kā izbrīnījušies paskatījās viens otrā, mirkli gaidīja: kas nu būs? Bet nenotika nekas. Klibais knābāja tālāk savu maizi, bet Piekūns nedrīkstēja diez cik ilgi turēt roku caur restēm izbāztu.

Pēc tam Klibais sāka apciemot savu draugu kamerā.

Kas to lai pasaka, kā dzima šī doma? Droši vien tā nobrieda un izauga no daudzām citām, kas Piekūnam radās runājoties ar savu draugu. Vienreiz pirtī Mārtiņš Piekūns izklāstīja biedriem konkrētu, detaļās izstrādātu plānu, kā šogad cietumā atzīmēt starptautisko pretkara dienu. Kolektīvs pieņēma viņa ierosinājumu un atzina to par labu.

Skaists un saulains uzausa pirmā augusta rīts.

Pāri cietuma sētai drīz vien parādījās arī baloži. Diena sākās kā parasts. Nekas neliecināja, ka tiks izjaukts cietuma dzīves parastais ritms.

Bet notika kautkas nepieredzēts un negaidīts. Gaisos uzspurdza balodis ar tādu kā sarkanu karodziņu spārnu galos. Tas bija signāls. Pēc tā pa daudziem viennīcu logiem briesmu pilnajā ceļā devās šie miera un brīvības vēstneši, katrs sev līdz nesdams pa mazam sarkanam karodziņam.

Uzraugs staigāja pa tornī izbūvēto platformu: uz riņķi vien, uz riņķi vien! Baloži, nekā jauna nenojauzdami, lidinājās turpat viņam virs galvas. Pagāja krietns brīdis, kopš uzraugs pamanīja, kas noticis. Viņš apstājās pussolī un izmisis lūkojās visapkārt. Ko tagad darīt? Viņam te tikai viens uzdevums: šaut! Viņš piespieda šauteni vaigam. Korpusu sienās kā garī stiepts vairs atbalsojās šāviens.

Lode trāpīja. Viens balodis kūlenodams nokrita zemē. Pārējie izšķīda uz visām pusēm.

Kad nošauto balodi sagraba piesteigušies uzraugi, tam pie sakropļotās, krietni išākās kājas atrada piesietu sarkanu papīra gabalu, uz kura lieliem burtiem bija rakstīts «Maiga». Tā saucās pavisam lēta tabakas šķirne, ko cietumnieki visvairāk pīpoja.

— Bija tādi laiki, kad arī miera baložiem cietums bija mājas vieta, — nobeidza Piekūns. — Kur nu bija? Ir arī vietām vēl šodien pasaulē.

Viņš kūpināja savu pīpi, droši vien to pašu, kurā kādreiz gailējusi pīpju tabaka «Maiga».

— Ko nu mēs te gluži kā vecenes kapsētā, — viņu pārtrauca Mačiņš. — Nekas nav bijis veltīgs. Šodien puse cilvēces dzīvo jaunu dzīvi un miera balodis ir viens no šīs dzīves apliecinājumiem.

Visi bija iegrimuši pārdomās. Grūti bija vienā rāvienā nokratīt drūmo noskaņu, kas likās uzgūlusi pleciem kopā ar neseno cīņu dienu atmiņām.

— Tad nu esam gan piepipojuši, — mājas tēvs vērsa mūsu domas citā virzienā.

Piegājis pie loga, viņš atvēra to plaši vaļā.

No ielas atskanēja komanda:

— Kreiso!.. Kreiso!.. Viens, divi, trīs!.. Viens, divi, trīs!..

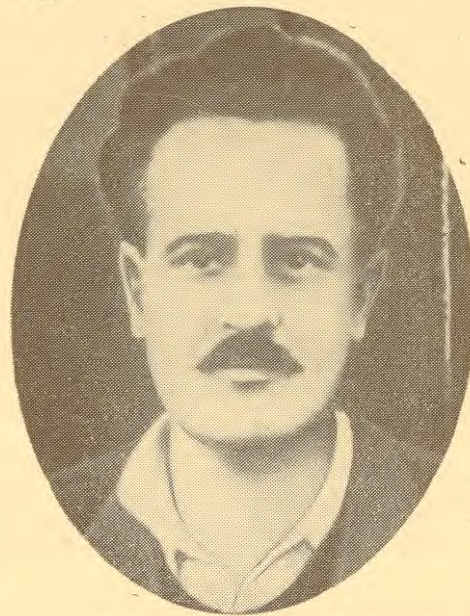
Dziesmu!

Un tūda! dzidrām zēnu balsīm dziedāti, cauri lielās pilsētas trokšņiem un dunai, atskanēja mieram veltītas dziesmas vārdi.

Mēs piesteidzāmies pie loga. Pa ielu soļoja nachimovieši, nākamie padomju kara flotes virsnieki. Vads aiz vada, rota aiz rotas, kā pareizi zīmēti taisnstūri, viņu kolonas griezās ārā uz pilsētas centru, tur, kur kādā no laukumiem vienās ugunīs laistījās jaungada eglīte un tumšajās naktīs debesis spulgoja uzraksts:

«Laimīgu jauno gadu!»

Nazims Hikmets

Turku dzejnieks Nazims Hikmets jau jaunieša gados, būdams jūras skolas audzēknis, iesaistās revolucionarajā kustībā, kļūst par revolūcijas dzejnieku un cīnītāju.

Turcijas reakcionārā valdība viņu nežēlīgi vajā un iesloga uz ilgiem gadiem cietumā. Tomēr Hikmeta dzejas cauri cietuma mūriem atrod ceļu tautā — viņš ir viens no iemīļotākajiem turku dzejniekiem. Turcijas strādnieku un visas demokrātiskās pasaules protests beidzot piespiež turku valdību Nazimu Hikmetu atbrīvot no cietuma.

Nazims Hikmets, Starptautiskās miera premijas laureāts, tagad aktīvi, kopā ar visu progresīvo cilvēci, cīnās par mieru un demokrātiju.

Mana sirds

Veltīts piecpadsmitu piemiņai*)

Piecpadsmit brūču man krūtīs rēgst.
Piecpadsmit naži tās šķel.
Piecpadsmit nāves dzeļ.
Bet sirdī man lielāks vēl spēks!
Piecpadsmit naži krūtīs man griež,
Piecpadsmit naži kļusēt spiež.
Bet dzīslās man asinis skrien,
Un sirds —
Tā pukstēs arvien, arvien!

Melni vilņi kā čūskas šņāc.
Melnā jūra
Pār galvu bangas man slien.
Manu sirdi
Znaudz un māc.
Vīlīs aiz vilņa asiņains šņāc.
Bet sirds man pukst arvien!

Gribēju nokaut naidu un dziesmas.
Gribēja apdzēst vārdu liesmas.
Ik šķēlumā dziļā, kas krūtīs man durts,
Piecpadsmit brīvības uguņu kurts.

Un saliecās, salūza asiņainie
Visi piecpadsmit asmeņi šie.
Un sirds mana dzīvo —
Tās vētrinātie pukstieni neizgaist,
Pār dzimteni dārgo tā deg un kaist,
Ar sarkanu karogu plīvo!

Divdesmitais gadsimtenis

— Ak, iemigt, visudārgākais,
un pamosties pēc simtu gadiem...
— Ai nē,

ne dezertieris es!
Un laikmets mans man baiļu neiedvēš,
Mans laikmets drūmais,
kaunā sarkstošais,
Mans laikmets skaistais,
varonības apdvests.
Nekad es nenozēlošu,
Ka esmu piedzimis par agru.
Es divdesmitā gadsimta cilvēks —
Tas lepnums mans!
Man diezgan jau, ja varu būt starp savējiem
Un cīnīties par brīvi...
— Mans dārgais, bet pēc simtu gadiem...
— Nē, agrāk būt, par spīti visam!
Ne vienreiz vien mans laikmets mirs un atdzims,
Tam dienas nākamās būs brīnišķīgi skaistas,
Mans laikmets sauli izstaros
Kā tavas acis, mīlotā.
Atdzejojis ANDREJS BALODIS.

*) Piecpadsmit Turcijas komunistiskās partijas vadonu piemiņai, kurus 1921. gadā zvēriģi noslep-kavoja kemalisti.

BUDAPEŠTA.

TASS fotokronika

Pavasara elpa jaunajā Ungarijā

Daudzi tūkstoši padomju cilvēku, kas, graudami fašistisko iebrucēju pulkus, no Volgas un Donas bija izcirtuši sev ceļu līdz Donavai un Elbai, labi atceras, kāda izskatījās Ungarija pirms sešiem gadiem. Dzelzceļi — izārdīti, lauki — pamesti, fabrikas — nodedzinātas, skaistule Budapešta pārvērsta gruvešu un drupu kaudzēs. Visur posts, nabadzība un bads.

Hitleriešu vandāļi un ungaru fašisti bija darījuši visu, lai pārvērstu šo zemi par nāves ieleju, kur dzīve vairs nespētu uzplaukt ilgus, ilgus gadus. Un tomēr, tieši toreiz, 1944. gada beigās un 1945. gada pirmajos mēnešos, kad Padomju Armija, satriekusi Hitlera izlases divīzijas pie Budapeštas un Balatonā ezera, atbrīvoja visu Ungariju, šai zemē iesākās pavasaris.

... Budapeštā, taisni iepretim pilsētas centram, Donavas krastā paceļas milzīga klints — Gelerta kalns. Šī kalna virsotnē tagad uzcelts skaists, monumentāls piemineklis padomju karavīriem — Ungarijas galvaspilsētas atbrīvotājiem. Uz obeliska stāv sieviete, kas augstu virs galvas pacēlusi zaju zaru. Obeliska pakājē pilnā kaujas tērpā stāv sardzē padomju karavīrs. Zalais zars sievietes rokās simbolizē mieru, brīvību un dzīves atmodu — trīs lietas, kuras ir tik raksturīgas mūsdienai Ungarijai.

Vara pieder tautai

Cilvēku, kas nokļuvis 1950. gadā Ungarijā, un kas redzējis to pirms pieciem, sešiem gadiem, pārsteidz ne tikai lieliskais piemineklis Gelerta kalnā. Visā zemē pēckara gados notikušas tik lielas pārvērtības, ka tajā grūti pazīt agrāko nabadzības, posta un nelaiemes piemeklēto Ungariju.

Ungarija vairs nav no ārzemju imperialistiem atkarīga zeme ar viduslaiku tumsonības un feodalisma atliekām. Jaunā Ungarija ir tautas demokrātijas republika, kurā tauta no beztiesiskas, apspiestas un ekspluatētas masas kļuvusi par sava likteņa pilntiesīgu saimnieci. Parlamentā, valdībā, ministrijās, rūpniecības direkcijās un citās vietās, kur feudālie aristokrāti un kapitāla magnāti agrāk sev bija iekārtojuši siltu ligzdu, tagad var redzēt strādniekus, zemniekus, sievietes, jauniešus — cilvēkus no tautas. Visa valsts politiskā dzīve izveidota saskaņā ar darbaļaužu interesēm, un noteicošā loma tajā pieder Ungarijas darbaļaužu partijai, kas radusies, komunistiskajai un socialdemokrātiskajai partijai apvienojoties vienotā marksistiski lenīniskā strādnieku partijā. Šī partija tagad kļuvusi par visas ungaru tautas vadošo un virzošo spēku.

Darbaļaužu partijas un tās ģenerālsekretara b. Rakoši vadībā Ungarijā tiek nostiprināts tautas demokrātijas režīms, kas sekmīgi izpilda proletariāta diktatūras funkcijas. Partijas vadīti,

ungaru darbaļaudis laikus atmaskoja ārzemju un vietējās reakcijas aģentus un stingri sodīja tos. Cīņā pret reakcijas spēkiem nostiprinājās jaunā, demokrātiskā kārtība, auga, norūdījās un ieguva politisku pieredzi jaunie kadri.

Pēdējā laikā Ungarijā sperts vēl viens svarīgs solis, lai demokratizētu valsts pārvaldi: 1950. gada 22. oktobrī visā zemē ievēlēja vietējās padomes. Līdz ar to visplašākās tautas masas pēc PSRS parauga tieši iesaistītas valsts pārvaldes darbā. Interesanti atzīmēt, ka vietējo padomju vēlēšanās piedalījās 96,9%, visu vēlē-

Ungarijas darbaļaužu partijas ģenerālsekretars Matias Rakoši.

tāju un 97,8% visu balsu nodoti par Ungarijas darbaļaužu partijas vadītās Tautas frontes izvirzītajiem kandidātiem. Lielais vairākums ievēlēto padomju locekļu (to ir pavisam 220 000) ir vai nu strādnieki, vai darba zemnieki. Padomēs ievēlētas arī 60 000 sievietes un apmēram 50 000 jauniešu.

Ungarijas darbaļaužu partija un republikas valdība nav aprobežojusās ar jaunas, konsekventi demokrātiskas valsts pārvaldes nodibināšanu un jaunas, tautas demokrātijas režīmam atbilstošas konstitūcijas pieņemšanu. Līdz ar progresīvu politisku ietvaru radīšanu veikts arī milzīgs jauncelms darba tautas saimniecības un kultūras laukā.

Skaitļi runā

Sodien drupas Budapeštā jau ir retums. Atjaunotas visas ievērojamākās pilsētas celtnes, tilti, kas saista abus Donavas krastus, simti dzīvojamu namu, rūpniecību un fabriku korpusu. Atjaunots un paplašināts dzelzceļa transports. Rūpniecībā kūsā jauna dzīvība, arvien vairāk pārveidojas un uzplaukst dzīve uz laukiem.

Ar PSRS morālo un materiālo atbalstu Ungarija pēckara gados guvusi grandiozus panākumus savas tautas saimniecības atjaunošanā un attīstībā. Izšķiroša nozīme šai sakarībā bija trīs gadu plānam, kuru Ungarijas darbaļaudis sāka realizēt 1947. gada vasarā un ko tie izpildīja pirms termiņa līdz 1949. gada 31. decembrim.

Ar trīs gadu plāna izpildi bija atrisināts vitāli svarīgais uzdevums — atjaunot rūpniecības, transporta un lauksaimniecības pirmskara līmeni un pārsniegt to ievērojamos apmēros. Trīs gadu plāna izpildes rezultātā Ungarijas rūpniecības kopprodukcija 1949. gada beigās pārsniedza 1938. gada līmeni par 74%. Atsevišķos svarīgākajos produkcijas veidos, it īpaši smagajā rūpniecībā, produkcijas pieaugums bija vēl daudz lielāks. Piemēram, lokomotīvu ražošana palielinājās vairāk nekā astoņkārt, traktoru ražošana — gandrīz pieckārt utt.

Sākot ar 1950. gada janvāri, ungaru tauta stājusies pie tautas saimniecības attīstības piegādu plāna izpildes. Šis plāns, kuru ierosināja Ungarijas darbaļaužu partija, ir socialisma pamatu uzcelšanas plāns Ungarijā, un tā galvenais uzdevums ir — pārvērst Ungariju no agrārī industrialas zemes par industriāli agraru zemi.

Ungarijas pirmās piegādes laikā tautas saimniecībā paredzēts ieguldīt 50,9 miljardus forintu, un no šīs sumas — 21,3 miljardus rūpniecībā. Saskaņā ar piegādu plānu Ungarijas rūpniecības kopprodukcijas vērtība 1954. gadā pieaugs par 86,4%, salīdzinot ar 1949. gadu. Vislielāko vērtību piegādu plāns vēlti smagās rūpniecības un mašīnbūvniecības attīstībai.

Ungarijas darbaļaudis jau guvuši nopietnus panākumus šī grandiozā plāna izpildē. Ja agrāk Ungarijā, tāpat kā citās kapitalistiskajās zemēs, bija novērojams hronisks bezdarbs, tad tagad tas ir pilnīgi likvidēts, un visā zemē jau izjūtam darba roku trūkums. Pašlaik Ungarijas rūpniecības ražošanas līmenis apmēram divkārt pārsniedz pirmskara līmeni. Šā gada trešajā ceturksnī visa Ungarijas rūpniecība izpildījusi palielināto ražošanas plānu par 106,9%, un devusi produkcijas pieaugumu par 36,1%, salīdzinot ar to pašu periodu pagājušajā gadā. Gada laikā rūpniecībā nodarbināto strādnieku un kalpotāju skaits pieaudzis par vairāk nekā 90 000 cilvēkiem.

Ungarijas darbaļaudis ķērušies tagad pie tādām celtniecības darbiem, kas agrāk kapitalistiskajā Ungarijā būtu izlikušies par fantastiskiem

un pilnīgi neiespējamam. Šādas milzīgas jaunceltnes ir jaunais Budapeštas metropolitens, Inotass lieljaudas elektrostacija, Donavas metalurģiskais kombināts, Hartobadas sausās stepes apūdeņošanas sistēma u. c.

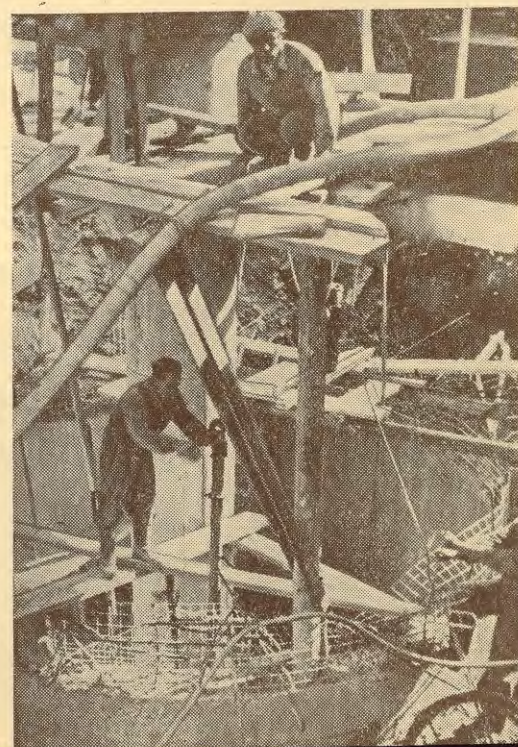
Ievērojamus sasniegumus Ungārijas darbaļaudis guvuši arī lauksaimniecības attīstībā un tās socialistiskajā pārveidošanā. Viena no pirmajām un svarīgākajām jaunās tautas varas reformām bija agrārreforma. Tās rezultātā zemi saņēma 700 000 bezzemnieku un kalpu. Ungārijas laukos tagad darbojas arī liels skaits valsts saimniecību, kuras izveido par paraugsaimniecībām, kam jārāda zemniekiem socialistiskās plānsaimniecības priekšrocības, salīdzinot ar sīko individuālo saimniecību. Nodibināti apmēram 2000 lauksaimniecības ražošanas kooperatīvu. Mācīdamies no padomju kolchozu pieredzes, darba zemnieki, kas apvienojušies šajos kooperatīvos, cīnās par sabiedriskās saimniecības nostiprināšanu un uzplaukumu. Lauksaimniecības ražošanas kooperatīvos Ungārijā jau iestājušās vairāk nekā 90 000 zemnieku ģimenes. Valsts atbalsta jaunus arteļus ar kredītiem, sēklām, mēslojumiem un modernu lauksaimniecības tehniku. 360 valsts mašīnu un traktoru stacijas, kurās ir apmēram 6000 traktorū, palīdz lauksaimniecības kooperatīviem cīņā par augstām ražām.

Neskatoties uz trim sausuma gadiem, Ungārijas lauksaimniecības produkcija pēc kara nemīlīgi aug. Piecgadu plāns paredz palielināt lauksaimniecības produkciju par 42,2%, salīdzinot ar 1949. gadu.

Trīsgadu plāna izpildīšanas rezultātā strauji cēlusies arī tautas labklājība. Darbaļaužu dzīves līmenis jau 1949. gada beigās bija par 40% augstāks nekā pirms kara. 1949. gada decembrī visā zemē atcēla kartīšu sistēmu un ievērojami pazemināja pārtikas un rūpniecības preču cenas. Piecgadu plāns paredz vēl vairāk pacelt darbaļaužu labklājību. Dzīves līmenim Ungārijā 1954. gadā jābūt par 85% augstākam nekā pirms kara.

Tautas valdības rūpes par darbaļaužu labklājību izpaužas ne vien algu palielināšanā un plaša patēriņa preču cenu pazemināšanā. Viss, kas agrāk vienkāršajam darba cilvēkam bija nesasniedzams, jaunajā Ungārijā pieder tautai. Darbaļaužu vajadzībām radīti simti polikliniku, bērnu dārzu, klubu, atpūtas namu un sanatoriju. Lepnajās viesnīcās Budapeštas apkaimē, pie Balatona ezera un citās vietās, kur agrāk uzjautrinājās bagātņiki, tagad savu atvaļinājumu pavada tautai piederošo uzņēmumu saimnieki — strādņieki un strādņieces.

Līdz ar tautas saimniecības uzplaukumu un darbaļaužu labklājības kāpinājumu pēckara gados Ungārijā notikusi arī kultūras revolūcija. Izglītība, zinātne, māksla un literatūra no šaura bagātņieku slāņa privilēģijas kļuvušas par visas tautas īpašumu. Gandrīz pilnīgi likvidēts analfabētisms. Skolēnu skaits vidusskolās pieaudzis no 54 000 — 1938. gadā, līdz 87 000 — 1949. gadā. Turklāt, ja pirms kara starp vidusskolņiekiem strādņieku un zemnieku bērni bija tikai niecīgs procents, tad tagad to ir jau apmēram 70%.

Ungārijas augstākajās mācību iestādēs pirms kara bija 11 900 studentu. Strādņiekiem un zemniekiem ceļš uz augstāko izglītību praktiski bija slēgts. Pagājušajā gadā Ungārijas augstskolās mācījās jau 28 800 studentu un no tiem apmēram 70% bija strādņieku un zemnieku bērni.

Pirms kara visā Ungārijā bija 278 bibliotēkas. Tagad to ir vairāk nekā 3250. Ārkārtīgi strauji audzis pieprasījums pēc grāmatām. 1949. gadā Ungārijā izdots 46,7 miljoni grāmatu (1938. gadā — 7,8 miljoni)! Biedra Staļina darbi vien Ungārijā jau ir iznākuši vairāk nekā 2,5 miljoni eksemplāru tirāžā. Milzīgos, Ungārijā vēl nepieredzētos metienos līdz 50 un 75 tūkstošiem eksemplāru iznāk padomju daiļliteratūras labākie darbi.

Pirmās sekmes var atzīmēt arī tautas demokrātiskās Ungārijas zinātne. Saņemdami no valsts lielu atbalstu un palīdzību, Ungārijas zinātnes darbinieki pārkārtojuši savu darbu pēc padomju zinātnieku parauga un tagad aktīvi piedalās lielo socialisma celtniecības plānu realizēšanā. Jau izdarīta virkne pētījumu un vērtīgu atklājumu fizikā, mehanikā, bioloģijā un citās nozarēs, kuras cieši saistītas ar rūpniecības un lauksaimniecības praksi. Bioloģisko zinātņu doktors Mate Imre ieguvis jaunu sausā rīsa šķirni, kurai būs liela nozīme šīs svarīgās barības kultūras ieviešanā Ungārijā. Ievērojamus atklājumus izdarījuši arī citi Ungārijas zinātnieki, kuriem šogad piešķirta visaugstākā valdības balva — Košuta premija.

Daži vārdi par cilvēkiem

Brīvais darbs jaunajā Ungārijā veido jaunu, brīvu, apzinīgu un kulturalu darba darītāju, kas visās lietās cenšas mācīties no sava diēnā parauga — padomju cilvēka.

Pirms vairāk nekā gada Ungāriju apmeklēja padomju stachanoviešu delegācija. Čepelā, Rakoši vārdā nosauktajā rūpnīcā, padomju virpotājs stachanovietis Bikovs demonstrēja savas ātrvirpošanas metodes. Detaļu, kuras apstrādāšanai saskaņā ar pastāvošām normām vajadzēja 80 minūtes, viņš izgatavoja divarpus minūtēs. Visi klātesošie strādņieki bija sajūsmināti. Noskatīties padomju stachanovieša lieliskajā darbā, rūpnīcas labākais virpotājs Imre Muska nolēma sekot viņa priekšzīmei. Tagad Imre Muska ir viens no izcilākajiem Ungārijas stachanoviešiem. Viņš regulāri pārsniedz normas par daudziem simtiem procentu un šogad apbalvots ar Košuta premiju. Arī citās darba nozarēs padomju stachanoviešiem radušies sekotāji. Ungārijā pēc stachanoviešu metodēm jau strādā simti metalistu, tekstilnieču, ogļraču, mašīnistu un citu arodu strādņieki.

Par ungaru strādņieku jauno attieksmi pret darbu liecina šāds visai raksturīgs gadījums, kas notika pirms apmēram pusgada Diošdžeras metalurģiskajā kombinātā. Stachanovieša Margoci brigādē strādāja nakts maiņā pie martena krāsns. Kad kausējums jau bija gandrīz gatavs, pēkšņi atskanēja sprādziens, un no krāsns sāka izplūst šķidra tērauda strūkla. Strādņieki tik-tikko paguva atlekt sāņus. Bija pārdegusi caurule, kas pievadīja ūdeni krāsns atdzesināšanai...

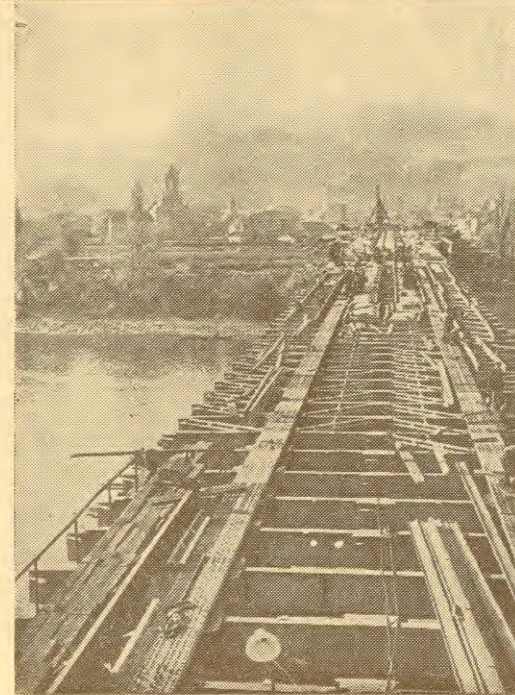
Ikkuru brīdī varēja pārdegt arī citas caurules. Tas radītu jaunu sprādzienu, un krāsns uz ilgu laiku būtu nelietoājama. Visapkārt verdošs metāls... Bet kavēties nedrīkst, jāglāb krāsns!

Ilgi nedomādams, brigādiēris atrada izeju. Viņš ielēca pārvietojamā celtņa kausā, lika pacelt sevi virs krāsns un tad lēnām nolaist kausu. Karstums bija neizturams, bet komunist Margoci izturēja un noslēdza ūdens pievada krānu. Krāsns bija glābta...

Jaunajā Ungārijā aug un pārveidojas arī saimniecība, it īpaši tā darba zemnieku daļa, kas jau apvienojusies lauksaimniecības ražošanas kooperatīvos. Padomju rakstnieks N. Tichonovs, kas šogad apmeklēja Ungāriju un bija viesos kādā lauksaimniecības ražošanas kooperatīvā, savās piezīmēs rakstīja:

— Lielā istabā bijušajā muižnieka namā tagad atrodas kooperatīvās saimniecības valde.

Budapeštā būvē metropolitēnu. Attēlā — būvdarbu skaits. TASS fotokronika

Straujos tempos Budapesta ceļ jaunu tiltu pār Donavu. Tiltu paredzēts nosaukt J. V. Staļina vārdā. Foto no žurnāla «Ogonok».

Istabā drūzmējas cilvēki. Pionieri sarkanos kaklaunos dzied padomju dziesmas. Tas ir patīkami un aizkustinoši. Uz istabas sienām uzraksti: «Lai dzīvo biedrs Rakoši!» un krieviski — «Lai dzīvo biedrs Staļins!» Turpat vēl viens uzraksts ungaru valodā — «Lai dzīvo padomju boļševiku partija!»...

Runātāji saka tikai dažus vārdus, bet tie nāk no sirds. Tad viņi parāda, kā dzīvo. Barā mēs ejam pa ielu, kuru man gribētos saukt par Kolchoza ielu. Meitenes uzsāk dziesmu...

Zemnieku mājas ir tīras un siltas. Bijušajā muižnieka namā mums parāda istabu, kur pie galda stāv jauns vīrietis un jauna sievietē. Sievietē tur rokās mazu bērnu.

Te šodien ir svētki. Kooperatīvā saimniecība, kas tikai nesen nodibināta, ierādījusī jaunajiem kooperatīva locekļiem gaišu, siltu dzīvokli...

Vai tas var būt, ka aprakstītie cilvēki ir tie paši zemnieki, kas vēl nesen priecājās, ja kaimiņam gadījās neraža, vai nosprāga lopis, jo tad varēja par dažiem heleriem dārgāk pārdot savus produktus? Nē, tie ir jauni, socialistiska tipa lauku darba rūķi, kas tiecas pēc vēl gaišākas, cilvēcīgākas dzīves, un ar savu ikdienas darbu palīdz to celt!

Kopā ar strādņiekiem un zemniekiem aug un veidojas jaunā tautas inteliģence. Arī daudzi labākie vecās inteliģences pārstāvji pēckara gados noteikti pārgājuši tautas pusē. Ir zinātnes, ir mākslas, ir literatūras darbinieki Ungārijā arvien vairāk pārvar agrāko formalismu un noslēgšanos «tīrās» mākslas un zinātnes sferā. Mākslu un zinātņi tautai! Tāds ir jaunās ungaru inteliģences lozungs. Zinātnieki, literāti un mākslinieki tagad bieži uzstājas strādņieku un zemnieku sapulcēs un, nesdami kultūru masās, savukārt smejas no masām spēku un ierosmi savai jaunradei.

Tagad ir ziema. Bet gada laiku mija nespēj vājināt dzīvinošo pavasara dvesmu, kas jūtama visā ungaru zemē — ir plašajās stepēs, ir seno pilsētu šaurajās ielās, dvesmu, kas neļauj dzīvei sastingt, kas atīra ceļu jaunajam, bet bargi un nepielūdzami izmēž visus vecos sāņņus.

Padomju Savienības vadītās miera un demokrātijas nometnes rindās par mieru, pret starptautisko reakciju cīnās arī ungaru tauta. Sekodama savam diēnajam paraugam — PSR Savienībai, Ungārijas tautas republika nelokāmi iet pa socialisma ceļu. Pavasara elpa, ko pirms sešiem gadiem uz Ungāriju sev līdzī atnesa padomju karavīri, arvien spēcīgāk dvašo visā zemē. Tā liek uzplaukt jaunajai dzīvei, padara to gaišu un priecīgu un uz mūžīgiem laikiem aizdzen drūmās pagātnes ēnas.

A. LĪDUMS

IAS SPEKS, KO NEREDZ PILIENA,
TOP LIELS UN STIPRS KOPUMS.

Kolchoza «Selija» pārvaldes un kluba ēka.

Lūdzu, kaimiņ, paskaties!

Lauksaimniecības artelis «Selija» ir viens no vecākajiem mūsu republikā. Bet arī tas darbojas tepat četrus gadus, tātad patiesībā ir vēl ļoti jauns. Varētu likties, ka tik īsā laika sprīdī neko lielu nav iespējams paveikt. Un tomēr, ja ielūkojamies «Selijas» ļaužu sadzīvē, redzam, ka tā būtiski grozījusies, ieviesdama artelī daudz jauna un nebijuša, pārvērzdama kādreizējo atpalikušo darba zemnieku kulturalā kolchozniekā, kura dzīves veids arvien vairāk kļūst līdzīgs pilsētnieku dzīves veidam. «Selijā» to redzam ik uz soļa.

Vakars. Bērzu bērzi slīgst agrā ziemas vakara drēgnajā tumsā. Bet cik vien tālu sniedzas skats, redzam kalnu pauguros spoži margojam kolchoznieku māju logus. Viņu dzīvē, kļiedēdama tumsu, ienākusi elektrība.

Iegriežamies kādreizējā sīkzemeņa K. Slišāna mājā. Viņa istabās ir tīkams spodrums, gaisma un siltums. Pats Slišāns — jau gadu nastas saliekts, bet vēl spēcīgs vīrs — lasa jaunākos laikrakstus un žurnālus. Uz galda liels «Radio-technikas» uztvērējs atskaņo muziku, ko pārraida Maskava. Sieviete paklusu tērzēdamas strādā rokdarbus. Elektrība, radio, grāmatas, laikraksti, žurnāli, dziļa interese par vispārības labumu — viss tas šodien raksturīgs kolchoznieka Slišāna ģimenei, viss tas kļuvis par dzīves neatņemamu daļu.

Bez lielā radioaparata Slišāna mājā redzam vēl radio reproduktoru, kas pieslēdzams vietējam kolchoza radio mezglam. Šādi reproduktori ir katrā kolchoznieka mājā. «Selijā» kolchoznieks šodien nav tikai radioklausītājs — viņš

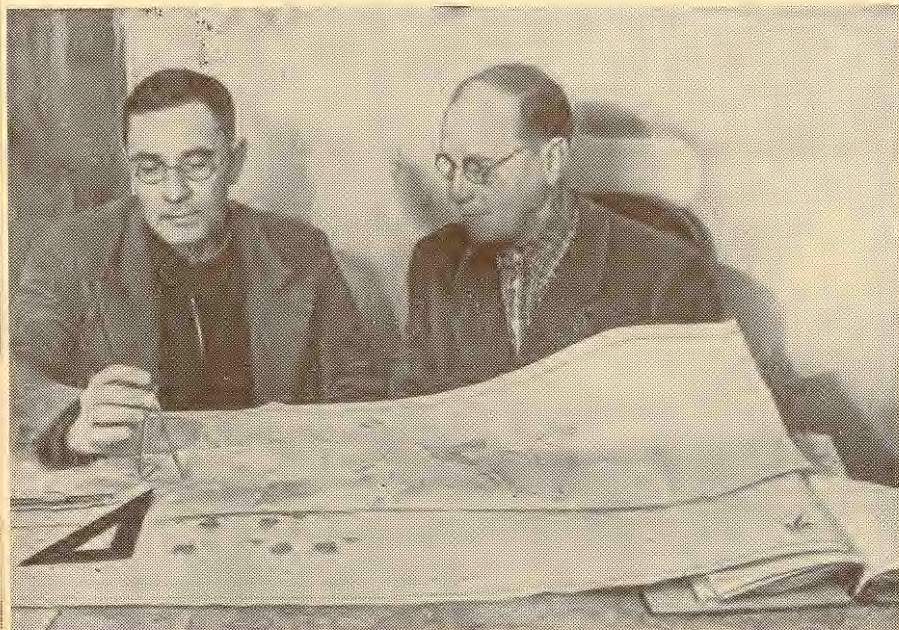
pats jo bieži stājas pie sava radio-mezglā mikroфона, lai pārējiem kolchozniekiem pastāstītu par jaunākiem notikumiem kolchozā un dalītos ar viņiem darba pieredzē. Jaunākās ziņas, muzika, informācija par to, kā sokas sagatavošanās darbi «Selijas» kolchoznieku atpūtas namu celšanai Daugavas krastos, kas paveikts kolchoza ciemata plānošana, — to visu kolchozniekiem pavēsti vietējā radio-mezglā raidījumi.

Elektrība «Selijā» nav tikai kolchoznieku dzīves daļotāja. Tā ir arī varens palīgs ikdienas darbā. Elektrība darbina lielo kolchoza gateri un koku apstrādājamās mašīnas, kas sagatavo kokmateriālus celtniecībai. Elektrība, apgaismojuma kūtiņš un saimniecības āķis, padara tur darbu produktīvāku un vieglāku. Elektrība darbina kolchoza dzirnavas, elektrība sasmalcina lopīem barību.

Tomēr tas viss vēl tikai sākums, pirmie soļi jaunajā dzīvē. Žilbinoši uguns blāzmojumi saista mūsu vārību kolchoza mehāniskajā darbnīcā. Te strādā kalējs V. Urbāns, ar elektrību metinādamis caurules, ko uzstādīs kūti, kur patreiz iekārto automatiskās dzirdināšanas un automatiskās slaukšanas ierīces.

Kolchozs nozīmē turīgu, gara gaismas apstarotu dzīvi arī mūsu laukos, — to «Selijas» kolchozniekiem rāda ikdienas dzīves pieredze. Dejas pulciņi, pašu koris, dramatisks pulciņš, bibliotēka, radiofizikācija, elektrofizikācija — visas šīs jaunās, mūsu laukos nebijušās parādības, ko sev līdzī nes kolchozu iekārta, gaišu, patīkamu un kulturalu, vērs padomju kolchoznieku dzīvi.

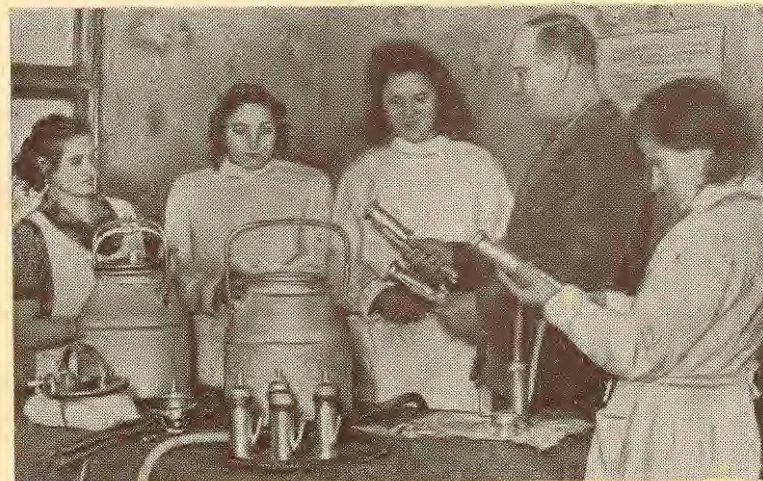
J. PURIŅŠ

«Selijas» valdes priekšsēdētājs O. Valdmanis (pa labi) un zemes ierīkotājs P. Holvigs apspriež ciemata projektēšanas jautājumus.

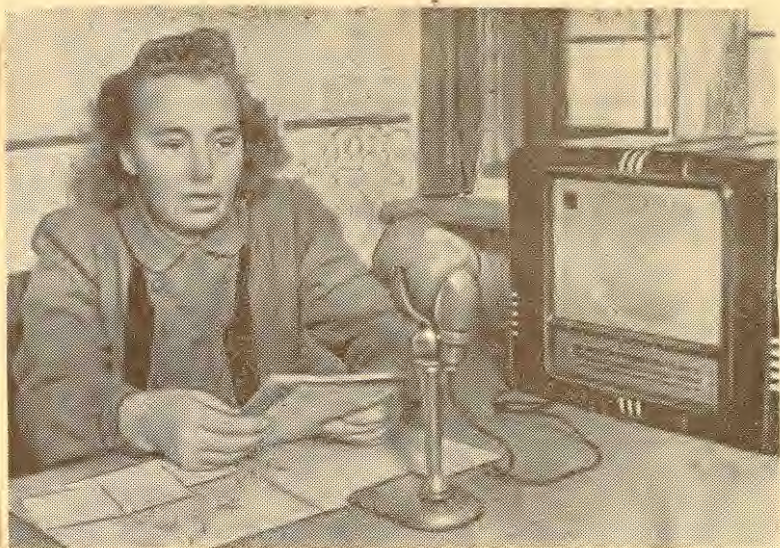

Kolchoza klubā pa vakariem pulcējas daudz kolchoznieku, kurus aizrauj mākslinieciskā pašdarbība. Te ir arī bibliotēka ar vairāk nekā 3000 sējumiem. Attēlā pa labi — bibliotekare Erika Ārgule izsniedz grāmatas kolchozniekam T. Ornesam. Apakšējos attēlos: 1) kolchoznieki K. Slišāna vadībā mācās kora dziesmas; 2) kolchoza dramatisks pulciņš iestudē P. Kastenko viencēlienu «Satikšanās»; 3) kolchoza deju pulciņa dalībnieces mācās «Pavāru deju». Z. LEGZDINA foto.

Kolchoza lopkopes iepazīstas ar automatiskās slaukšanas ierīcēm.

Attēlā pa kreisi — Uzmanību, runā «Seliņas» radiomezglis! Pie mikroфона brigādiere Milda Balode.

Attēlā pa labi — kalēji O. Urbicāns un I. Skudrītis kūtī montē automatiskās dzirdināšanas ierīces.

Kolchoza gateri darbina elektrību. To vada meistars E. Biskaps.

Elektriskā gaisma ir ne tikai visās kolchoznieku mājās, bet arī saimniecības ēkās un kūtīs. Attēlā — skats vienā no jaunceltajām kūtīm.

VALDIS RŪJA

Nebistamies ziemas

*Pūt vien, saltais puēni,
Dzirkstis ledū šķiltas. —
Stipri māju pamati,
Telpas plašas, siltas.
Senāk tevīs bijās, jā —
Lubām juntus klāja...
Sādžā bieži bij pat tā —
Cauri griestiem istabā
Pārslas putināja.*

*Tagad velli sniegu svied,
Rūtis tumsu mētā. —
Augu nakti spuldzes zied
Katrā saimes sētā.
Līdzī sirdis staro tām —
Mūsu ciemā mījā,
It kā košā pilsētā
Nedziestošā mirdzumā
Visi logi zviļo!*

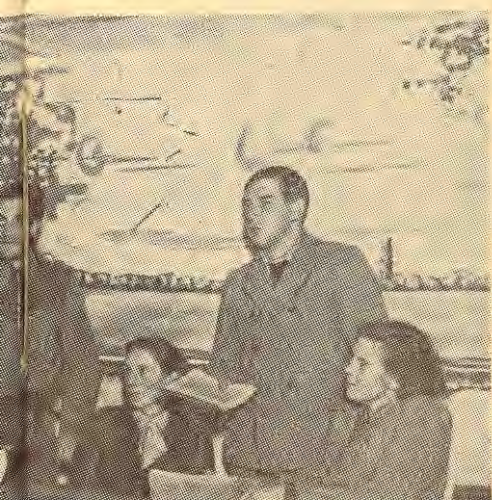
*Pūt vien, īgnais ziemeli,
Lauska cirvi tridams. —
Stipri māju pamati,
Cieta ozolgrīda.
Cērt vien, sala veci, cērt! —
It nekādam vējam
Mūsu vārtus neaizvērt,
Mūsu ceļus neaizbērt —
Vējus valdīt spējam.*

Kolchoza veterināro ambulanci pārziņ feldšeris V. Balodis.

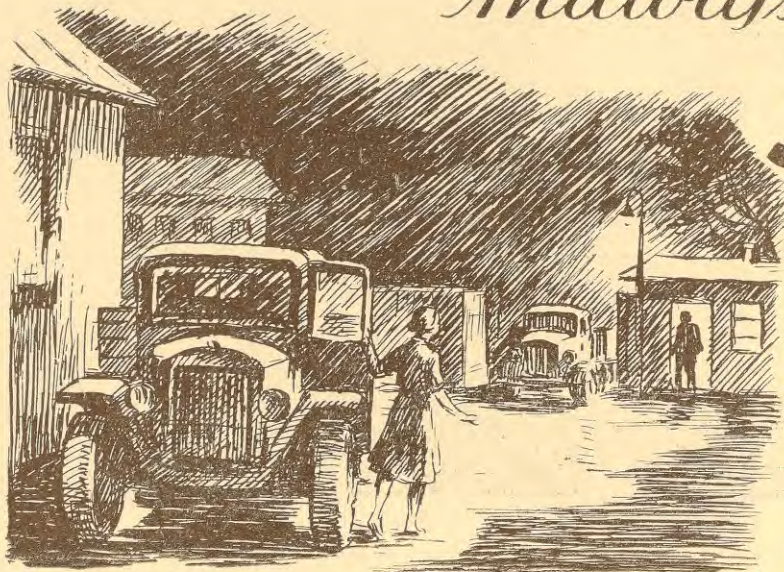
Kolchozā ir iekārtota viesnīca un ēdnīca iebraucējiem. Par ciemiņu labklājību rūpējas L. Bārdiņa.

ŠOFERI

ROMANS

G. Vaskas zīmējumi.

(Nobelgums)

Sergejevs kādu brīdi domīgi klusēja un tad teica:

— Bet ministrijas rīkojums taču ir.

Poļakovs ātri pavērs viņā:

— Kanuņikovam?

— M-m.

— Sen?

— Spriežot pēc datuma, gul jau kādu nedēļu.

— Marinē! Och, intrigas viņu tālu novedīs!

— Viņš grib šo pavēli pārsūdzēt.

— Vai tad patiešām cilvēks nesaprot, pie kā tas viss novedīs? Jā, vajadzēs atkal zvanīt ministrijai. Tur mūsu šoferis saņems vēstuli par mašīnu apmaksu; palūgšu, lai viņam izsniedz pavēles norakstu par ierīcēm.

— Nu redzi, tu mani vienmēr lamā, Michail Grigorjevič, — Sergejevs teica pēc īsa klusuma brīža, — bet es tev atvedu ciema kukuli.

— Kādu?

Viltīgi smaidīdams un mirkšķinādams ar aci, Sergejevs izņēma no kabatas vēstuli un pavicināja to gaisā:

— Uzmin!

— Neņemsi!

— Šai vēstulei milzu vērtība.

— No kā tad tā ir?

— A-ā, no kā!

— Kad tev mašīnbūves rūpnīcā jāsaņem jaunās mašīnas?

— No piecpadsmitā augusta.

— Nu tad, — Sergejevs svinīgi teica, pasniegdams vēstuli, — vari sākt saņemt tūlīt!

Rūpnīcas direkcija patiešām paziņoja, ka iespējams pasūtījumu izpildīt pirms termiņa. Pirmo ierīču partiju varot saņemt jau divdesmitā, tas ir rītdien.

— Nu redzi, — Sergejevs pārmetoši teica, — es tev izgādāju pirms termiņa pussimtu darbagaldu, bet tu man atņem vienu vienīgo...

— Paldies, Konstantin Nikolajevič, — teica Poļakovs, — tu patiešām esi īsts draugs! Rīt sāksim transportēt. Tu atvaino, es došu rīkojumus.

Poļakovs tūlīt izsauca Stepanovu un pavēlēja viņam rīt norīkot desmit mašīnas uz Kasilovu ierīču transportam no mašīnbūves rūpnīcas.

Pēc darbagaldiem brauks Gorbenko, sagatavojiet viņam pilnvaru, — Poļakovs teica un, pamanījis, ka Stepanovs vilcinās, piebilda: — Jūs, droši vien, uztrauc tas, ka nepieciešami grozīt rītdienas pārvadājumu plānu. Nekā nevar darīt! Palaist garām darbagaldus nevaram: parīt tos var arī nedot. Noņemiet kautkur desmit mašīnas un aizvietojiet tās ar gadījuma mašīnām; dodiet rīkojumu Koroļovam sūtīt turp tukšā braucošās mašīnas, tā jūs tiksiet galā.

— Redziet, — Stepanovs nedroši teica, — Koroļovs patreiz nav: viņš uz līnijas...

Poļakova seja sadrūma:

— Nu tad Smirnova šeit, dodiet rīkojumu viņai. Kantoris taču jums padots?!

— Jā, jā, protams... Tīks izpildīts.

TRĪSDESMITĀ NODAĻA

Tikai izejot no direktora kabineta, Stepanovs atskārta, ka viņam vajadzēja būt neatlaidīgākam. Vajadzēja pierādīt Poļakovam, ka neder pārkārtot tukšās mašīnas bez Koroļova ziņas un tādēļ jāmeklē kāds cits lēmums. Bet Stepanovs zināja, ar kādu degsmi Poļakovs izturas pret visu, kam sakars ar darbnīcu celšanu, un pie tam negribējās iebilst, Sergejevam klātesot: cilvēks var domāt, ka bazē nav kārtības, ir juceklis...

Atgriezies dispečeru istabā, Stepanovs caur brillēm paskatījās uz Vaļu. Viņa sēdēja pie gara vienkārša galda ar seju pret logu. Pie šā galda strādāja visi kravas kantora darbinieki. Starp citu, Koroļovs un abi aģenti augu dienu bija uz līnijas, bet Vaļai un rēķinvedam vietas bija pietiekami.

Stepanovs piesauca pie sevis Vaļu, un, cenzdamies runāt pēc iespējas mierīgāk un pārliecinošāk, sacīja:

— Redziet, kas par lietu, Valentina Ivanova! Mani tikko izsauca Michails Grigorjevičs. Rīt vedīsim no Kasilovas darbagaldus. Tādēļ noņemam desmit mašīnas Apgabala apkures kantorim un Ražošanas kooperācijas savienībai. To vietā jums būs turp jāšūta tukšās mašīnas.

— Desmit mašīnas — tas ir četrdesmit braucieni, — teica Vaļa.

— Jā.

— Četrdesmit braucieni — tas mums ir četrdesmit gadījuma mašīnas.

— Jā.

— Kas tad paliks tiem klientiem, kuriem mēs rīt esam apsolījuši mašīnas?

Stepanovs noplātīja rokas:

— Ko lai darā! Varbūt uz trakta būs vairāk mašīnu.

— Bet kādēļ jūs, Grigorij Filipovič, nevarētu atvainoties Kurināmā kantorim un Kooperācijas savienībai un parīt dot tiem vairāk mašīnu?

— Valentina Ivanovna! Tie taču mūsu galvenie klienti, ar viņiem ir līgums. Vai tad tos var krāpt?

— Tātad, jūsējos krāpt nedrīkst, bet mūsējos var?

— No diviem ļaunumiem izvēlas mazāko.

— Grigorij Filipovič, — pēc īsa klusuma brīža satraukti ierunājās Vaļa, — saprotiet taču! Mums ļoti grūti iekarot klientu uzticību — mēs taču strādājam ar gadījuma mašīnām, bet to reizēm daudz, reizēm maz, reizēm pavisam nav. Bet jūs mūs piespiežat zaudēt to nelielo reputāciju, ko jau esam iekarojuši. Mēs piekrāpsim klientus, un viņi mums vairs nedos kravas.

Stepanovs nopūtās. Protams, tā jau viss tas ir, bet ko lai dara!

— Redziet, Valentina Ivanovna, — viņš teica, — es jūs taču brīdināju: neuzņemieties pārāk lielas saistības... Piesardzīgāk, piesardzīgāk...

— Bet mēs taču esam starp divām ugunīm! — Vaļa dedzīgi teica. — Saprotiet to! Reizēm taču ir līdz simts tukšu mašīnu, tām visām jāsaģādā krava... Kā lai mēs nesagatavotu kravu, kā lai neuzņemtos saistības? Vai tad mēs varam sacīt šoferiem: brauciet tālāk, mums nav kravas, mēs, redziet, baidījāties norunāt ar klientiem?

Un atkal Stepanovam bija klusībā jāatzīst, ka Vaļai taisnība. Viņiem, patiešām, grūti manevrēt! Šodien daudz mašīnu, bet maz kravu, rīt otrādi — kravas daudz, bet mašīnu gandrīz nav. Un mēdz notikt arī tā: ir gan kravas, gan mašīnas, tomēr to maršruti pilnīgi nesakrīt, bet sveša mašīna nekur sāpus nebrauks un, ja krava nav sagatavota, arī negaidīs...

— Mūsu darbā, Grigorij Filipovič, reputācija ir ļoti svarīga lieta un to zaudēt, — vislielākais ļaunums!

Atbildei Stepanovs lietoja argumentu, kas bazē skaitījās visneapstrīdamākais.

— Reputācija — svarīga lieta, — viņš teica, — bet darbnīcas mums vēl svarīgākas; to dēļ var uz vienu dienu upurēt kravas kantora reputāciju... Un vispār, Valentina Ivanovna, mūsu strīdam nav nekādas jēgas. Tā ir direktora pavēle, un mums ar jums tā jāizpilda.

Zem ejošo mašīnu nojumes stāvēja tikai «pestelis», kam šodien bija pabeigts remonts. Kabinēs durvju blīkšķis pievērsa Poļakova uzmanību. Viņš vērīgi ielūkojās un pamanīja Ņuru Vorobjovu. Viņa iznāca no kabinēs, pastāvēja, uzmanīgi vērodama mašīnas, kas iebrauca pagalmā, tad galdi noslīga uz pakāpņa. Kautkas ļoti skumīgs bija viņas pozā. Pēc tam viņa apsēdās kabinetē. Viss aplūsa...

Turpinādams strādāt, Poļakovs novēroja Ņuru. Liela, pagalmā uzkārtā spuldze apgaismoja viņas mašīnu. Ņura kabinetē bija neskaidri redzama. Viņa sēdēja, galvu noliekusi uz rokām, kas bija saliktas virs stūres rata. Kādēļ viņa šeit?

Kabinetā nāca ļaudis, bet, nodarbojoties ar viņiem, Poļakovs neizlaida no acīm Ņuru. Viņa sēdēja nekustīgi, tikai, iebraucot kādai mašīnai, pacēla galvu un vērīgi tanī ielūkojās. Kādu gaida! Djominu... Poļakovam kļuva žēl meitenes. Visi bija aizgājuši uz teatru, bet viņa negāja. Jau pāri desmitiem, bet viņa sēd, gaida, neiet prom... Jā, kad viņam bija divdesmit gadu, arī viņš tā gaidīja, uztraucās... Un viņš saprata, ka Djomina atbraukšana patreiz Ņurai — vissvarīgākais dzīvē. Viņu pašu pārņēma satraukums: vai patiešām viņa aizies, Djominu nesagaidījusi? Viņš piezvanīja dispečeriem un pajautāja, kad Djominu gaida atgriežamies no Maskavas.

— Vajadzēja jau būt, — skanēja atbilde.

— Piezvaniet klientam un uzziniet, vai nav jau atbraucis nodot kravu, — Poļakovs pavēlēja.

Viņš sevi notvēra pie domām, ka rūpējas ne tik daudz par paketi, ko Djominam vajadzēja atvest, bet vairāk par to, vai Ņura viņu sagaidīs... Viņš paskatījās pulkstenī. Ja līdz vienpadsmitiem Djomins neatbrauks, Ņurai vajadzēs aiziet: pēc vienpadsmitiem neviens, izņemot dežurantus, bazē nepaliek. Atkal iečīkstējās durvis, un Ņura izkāpa no kabinēs. Poļakovs piegāja pie loga un pasauca:

— Vorobjova!

Viņa pienāca.

— Kāpēc tu tik ilgi kavējies? — Poļakovs vaicāja, ar elkoņiem atbalstīdamies uz palodzi un ielūkodamies viņai sejā. Tā, arvien, tik dzīva un pārgalvīga, tagad bija skumja.

— Tāpat, mašīnu pabeidza remontēt...

— Ja tev vajaga, vari vēl palikt, es pateikšu sargam.

— Nē, es iešu! — Ņuras balss iedrebējās, viņa apgriezās un ātri, sāņus nelūkodamās, gāja uz izeju.

Bet pēc piecām minūtēm pagalmā iebrauca Djomina mašīna. Poļakovs īgni saviebās. Nevarēja pagaidīt vēl piecas minūtes! Viņš piezvanīja dispečeram: «Lai šoferis Djomins ienāk pie manis!»

Djomins pasniedza direktoram paketi un ziņoja, ka Potapovs lūdzot vēl izsūtīt benzīnu. Poļakovs nodomāja, cik laika Djomins zaudējis braukdam no Koračanovas uz rūpnīcu, kur neviens viņam nebija licis iegriezties un kuras dēļ Ņura viņu nesagaidīja. Viņš to visu spilgti iztēlojās, bet pateica tikai divus vārdus:

— Labi, aizsūtīsim.

— Vai atļausiet iet? — Djomins vaicāja.

Poļakovs neatbildēja. Viņš attaisīja paketi, izlasīja vēstules. Tātad, ministrija jautājumu izlēmusi — tagad celtnes pabeigšanai līdzekļi būs nodrošināti.

Atļausiet iet? — Djomins atkārtoja savu jautājumu.

— Sēdieties! — Poļakovs pēkšņi sacīja.

Djomins apsēdās, jautājoši paskatīdamies uz direktoru. Tas lūkojās viņā, un Djomins nolaida acis. Poļakovs nenovērsdamies turpināja raudzīties viņā. Lūk, ko nozīmē jaunība! Nolocījies cilvēks seši simti kilometru pie stūres, bet vēl vienmēr tikpat svaigs, tikai seja mazliet apputējusi.

— Bet viņa taču gaidīja! — pieliecies uz priekšu, Poļakovs sacīja noslēpumaini klusinātā balsī.

Djomins neizpratnē paskatījās uz viņu. Tad spilgts sārtums pamazām pārklāja viņa seju. Djomins nolaida acis un apmulsumā nūrcīja rokās savu tankista cepuri.

Poļakovs atzvēla pret krēsla atzveltni, nopūtās:

— Gaidīja, gaidīja... Pirms piecām minūtēm aizgāja... nosebojies, brāl!

— Nu, ko jūs, Michail Grigorjevič! — Djomins nomurmināja, kautrīgi smaidīdams un cepuri rokās gumzīdams.

— Jā, — Poļakovs līdzjūtīgi noteica, — tagad viņa tevi spīdzinās.

Djomins mulsi klusēja, nesaprazdams, vai direktors runā nopietni vai jokoja...

— Vai tu manu Nataliju Vladimirovnu pazīsti, esi redzējis? — Poļakovs jautāja.

— Ech, brāl, kā viņa mani savā laikā spīdzināja un mocīja.

Šis negaidītās vaļsirdības pārsteigts, Djomins plašām acīm raudzījās viņā.

Poļakovs klusēja, uzsmaidīdams savām domām.

Iedomājoties gaidāmo izskaidrošanos ar Ņuru, Djominam saplaka sirds. Vai tad Ņura viņu uzklūs? Izsprauslos kautko nīcīgu un viss...

— Jā, tā nu ir! — Poļakovs teica, uzminēdams Djomina domas. — Jā, tā nu ir! Te, Djomin, jāizdomā kautkas izšķirīgs, vienā rāvienā jāpārcērt šis mezģls...

Brīdī viņi klusēja.

— Kā būtu, ja tu tūlīt pie viņas aizbrauktu? — Poļakovs ierosināja.

— Ko jūs, Michail Grigorjevič, ir vēls!

— Bet vai tu zini, kur viņa dzīvo?

— Zinu.

— Labi, — Poļakovs teica, — ej pie pussmagās mašīnas un gaidī mani.

*

Pussmagā mašīna sprauslodama iebrauca pa vārtiem. Pie stūres sēdēja Poļakovs, Djomins blakus viņam.

— Kautkā neerti, Michail Grigorjevič, vēls, — Djomins nedroši sacīja. — Nekas, nekas, drosmīgāk Djomin, drosmīgāk!

Viņš iebrauca pie dežurējošā veikala. Poļakovs nopirka pudeli vīna, uzkožamos.

— Mums taču arī jāiedzer! — viņš viltīgi pamirkšķināja Djominam. Kad viņi apstājās pie liela nama vārtiem Stācijas ielā, Djomins teica:

— Šeit, — un nedrošā balsī piebilda: — Sestais dzīvoklis.

«E-ē, — Poļakovs nodomāja, — redzams, ka tālāk par sliksni viņa tevi nelaidīs!»

Meklēdami Vorobjovas dzīvokli, viņi ilgi staigāja pa lielu tumšu pagalmu ar daudz šķūnīšiem un piebūvēm, ar tumšiem ieejas durvju dobumiem, kur šauras kāpnes veda uz vāji apgaismotiem kāpņu laukumiem pie durvīm, kas bija apsīstas ar vaska drānu vai voiloku.

Viņi ilgi klauvēja pie durvīm, uz jautājumu: «Kas tur?» — Poļakovs oficiālā balsī paziņoja:

— Pie biedres Vorobjovas no autobazes, neatliekama lieta.

Atskanēja steidzīgu soļu dīpoņa, un Ņuras satrauktā balss vaicāja:

— Kas tur?

— Atver, Vorobjova, tas esmu es, Michails Grigorjevičs, — Poļakovs teica, dodams zīmi Djominam, lai tas nostātos aiz viņa.

Durvis strauji atvērās, un kāpņu laukumā izskrēja Ņura, ar plecos uzmetu mēteli.

— Vai kas noticis? Jā?! Runājiet taču! — viņa satraukti teica, ieslēgdama gaismu.

— Nu, Vorobjova; — Poļakovs jautri sacīja, — pieņem viesus!...

*

Kamēr Ņura blakus istabā apgērbās, viņas māte uzklāja galdu.

— Taisni nezinu, kur jūs nosēdināt, Michail Grigorjevič, — vecīte rosījās, — tāds ciemiņš...

Nosēdās pie galda. Ņura sēdēja, vīstīdamās pelēkā pūkainā lakatā, nerunīga, negaidītās nakts vizītes pārsteigta. Arī Djomins mulsi klusēja. Un tikai Poļakovs izturējās tā, it kā nekā sevīšs nebūtu noticis.

Viņš ielēja visiem vīnu un, pacēlis savu glāzi, vispirms saskandināja ar nama māti.

— Uz mīlestību! — viņš smaidīdams zīmīgi noteica.

Djomins un Ņura pietvīka.

— Ko nu mīlestība, — vecīte teica, ar lakatiņu noslaucīdama lūpu kaktiņu, — ja tikai cilvēks būtu patstāvīgs... Bet vai jūsu biedrs, atļausiet jautāt, arī strādā autobazē?

— Autobazē, autobazē, mūsu labākais šoferis...

— Nu ko, ja tikai cilvēks būtu patstāvīgs, — vecīte no jauna atkārtoja un nekautrēdamās aplūkoja Djominu, kas sarka kā meitene un nezināja, kur dēties.

— Ko jūs, mamma!.. — tumši pietvīkdama iesaucās Ņura. — Iedzer-sim, Michail Grigorjevič, es gribu ar jums sadzert...

— Vecākās meitas man jau precējušās, — māte turpināja. — Aleksandra ar mašīnistu, solids cilvēks, patstāvīgs, dzīvo jaunajos korpusos. Vidējā, Katerina, Maskavā arī ar ievērojamu cilvēku, par viņu raksta avīzēs...

Viņa runāja griezdamās pie Poļakova, bet visi saprata, ka tas bija domāts Djominam.

— Znoti man labi, nevaru žēloties, uzmanīgi, laipni... Tagad jau, protams, arī Anna nostājusies uz kājām, bet neizmirst...

Viņa atnesa albumu. Visi sāka aplūkot fotografijas. Meitas, znoti, mazbērni... Un, lūk, maziņa Ņura: gaišmataina meitenīte ar bizītēm sēž klēpī ūsainam vīrietim, blakus tukla sievietei — mātei. Lūk, Ņura skolā, pionieru grupā, nometnē, rēķinvežuursos, un, skat, arī autobases šoferuursos, grupas vidū sēž Poļakovs un Potapovs.

— Aušīgs skuķis bija, — māte teica, — mazākā, izlutināta. Kā puika, nu, taisni kā puika...

Poļakovs skatījās uz Ņuru un Djominu. Aplūkodami fotografijas, viņi noliecās pie galdā, viņu pleci un galvas saskārās, un viņi baidījās pakustēties, lai neizjauktu šo satraucošo tuvību, kuru, kā viņiem likās, nekur nepamanīja. «Cik maz šiem bērniem vajadzīgs!» — Poļakovs domāja.

Domās viņš mēģināja iespiesties viņu nākotnē, viņš jau ne reiz bija domājis par to, kas gaida Djominu. Viņam vēl daudz jāmacās un, varbūt, vēl par agru dibināt ģimeni. Nē, Ņura neļaus viņam sastingt, pārāk nemierīgs, trauksmains raksturs... Un godkāriģa... Taisni tāda sieva viņam vajadzīga.

Tomēr, vai nav smieklīgi domāt un zīlēt? Cilvēks izvērtiesies — viņā atklāsies tādi spēki, ka nespēs nobrīnīties... Jā, un arī mīla, vai tad to var apvaldīt? Viņš atradis savu likteni un savu nākotni.

TRISDESMIT TREŠĀ NODAĻA

Bija pagājuši nedēļa no tās dienas, kad Maksimovs aizgāja no autobases. Visu šo nedēļu viņš novāļājās gultā, viņam negribējās nekur iet. Pat maizi un desu, ar ko viņš remdināja izsalkumu, viņam nopirka Marija Fjodorovna. Par iekārtošanos citā darbā viņš pat nedomāja — gan jau paspēs, pagaidām ir no kā dzīvot.

Kad kļuva ļoti apnicīgi, Maksimovs izgāja no mājas un klaiņoja pa pilsētu. Viņš domāja par Vaļu, ko nebija redzējis kopš aizgāja no darba. Domādams par viņu, Maksimovs pavisam apjukā. Viņam likās, ka ieraugot Vaļu, viņš pat nespēs tai paskatīties acīs. Viņš bieži gāja garām viņas mājai, bet neiedrošinājās iet.

Maksimovs izgāja uz šosejas un lēnām soļoja uz piestātni. No krastmalas atskanēja ūdens šļaksti, zēnu saucieni un auri. Saule grima upē, krāsodama to krāšņā tumšsārtā krāsā. Kā arvien pa šoseju jonoja mašīnas. Pazīstamie šoferi viņam pamāja no kabinēm, un mašīnas aizdrāzās garām, atstādamas aiz sevis benzīna smaku, tik pziestamu un pierastu. Viņš atbildēja šiem sveicieniem ar bezrūpīgu cilvēka izskatu, kas brīvs no visiem pienākumiem un bauda atpūtu un pilnīgu neatkarību. Taču viņš ilgi nolūkojās pakaļ katrai mašīnai, iegaumēdams sīkumus, kas bija saskatāmi tikai viņa vērīgajām acīm: uz šīs mašīnas nomainīties pārinieks, cita no jauna nokrāsota, trešai uzlikta jauna kravas virsbūve. Viņš centās saskatīt, ko viņi ved, un pēc kravas uzminēja klientu. Jā, uz šosejas daudz mašīnu, un, saki, ko gribi, autobases mašīnas ir vislabākās...

Jā, dzīve iet uz priekšu varenī un neapturami, kā varenī un neatdurami savus vilņus veļ skausteni Oka. Un kā tās viņi ieplūst diženajā Volgā, tā arī šo cilvēku darbs ieplūst kopējā darba plašajā plūsmā. Un darbs, ikdienas parastais darbs — viss tas, ko Maksimovs uzskatīja kā vienmuļu, neinteresantu, tagad, kad viņš bija atrauts no šīs pasaules, viņam likās skaists un ilgotis, Viņš ilgojās pēc stūres rata pazīstamās piekarsmes, pēc rosības, ko rada gatavošanās braucienam, pēc šofera dzīves raizēm un rūpēm... Bet kurp lai iet? Uz autobazi atceļa vairs nav. Kautkur kādā sīkā garažā? Nē, atvainojiet, viņš pirmās kategorijas šoferis... Aizbraukt! Aizbraukt — un cauri! Visu sākt no jauna jaunā vietā. Nekas, viņš vēl kautkam der. Pilsētu daudz, katrā vietā pieņems, ar tādiem speciālistiem nesvaidās...

Tagad viņš var iet pie Vaļas. Vai tad nedrīkst atvadīties? Viņš taču aizbrauc, aizbrauc uz Krasnodaru vai Rostovu, vispār uz dienvidiem... Siltums, saule, jūra, ziedi...

Viņš atnāca vakarā. Durvis viņam atvēra Smirnovs, klusēdams ielaida istabā, ilgi noņēmas aiztaisīdams durvis, bet beidzot ienāca, jautājoši un drūmi paskatīdamies uz Maksimovu.

Maksimovs zināja: Smirnovs viņu neieredz. Pūlēdamies pieņemt jautru un nepiespiestu izskatu, viņš jautāja:

— Kā dzīvojam, Ivanič?

Viņam neatbildēdams, Smirnovs vaicāja:

— Pie Valentīnas?

— Jā, gribēju apmeklēt Valentīnu Ivanovnu.

— Nav mājās.

— Tā... Nu labi, pienākšu citreiz.

— Drīz pārnāks, — Smirnovs teica, atvērdams durvis uz Vaļas istabu un ielaidzams tur Maksimovu.

Tā bija pavisam maza istabiņa. Šaura dzelzs gulta, mazs galds, nakts-galdiņš, etažere ar grāmatām, divi krēslī. Marles aizkari pie loga, kaktā ar sniegbaltu palagu pārsegta drēbes, pārklājs uz naktsgaldiņa, kur stāvēja mazs kvadrātveida spoguļis, krāsains adatu spilventiņš, melna turziņa ar krāsainu dziju kamoliņiem. Logs izgāja uz dārzu, un puķu aromats saplūda ar šīs istabas netveramo smaržu, ar Maksimovam labi pazīstamo vaļas matu smaržu.

No blakus istabas dobji atskanēja Smirnova soļi un klepošana. Viņš izgāja, atgriezās, kautko it kā bīdīja vai ēvēlēja. Un Maksimovam likās, ka šīs skaņas niknas un Smirnovs nav mierā, ka viņš atnācis. Ech, vien-alga...

Noklaudzēja ārdurvis. Maksimovs dzirdēja Vaļas balsi, no sākuma skaļu, tad tūlīt klusinātu. Un šini pēkšņajā pārejā Maksimovs sajuta Vaļas neapmierinātību, ka viņš atnācis. Viņš nešaubījās, ka Vaļa ar tēvu

runā par viņu. Viņam likās, ka pagājis daudz laika, bet Vaļa vēl arvien nenāk istabā. Un viņu arvien vairāk pārņēma atziņa, ka šis apmeklējums bezjēdzīgs, un nevajadzīgs... Kas viņš galu galā viņai?! Tā, paziņa, kādreiz strādājusī uz vienas mašīnas. Maksimovam likās, ka viņa ierašanās visus traucējusi, izjaukusi šo cilvēku mierīgās dzīves plūdumu. Kādēļ viņš atnācis, ko viņš grib? Bet bija jau vēl par to domāt: istabā ienāca Vaļa.

Viņa mierīgi pamāja ar galvu un aizkavējās pie durvīm, uzkārdama bereti un sakārtodama matus. Apsveicinādamies Maksimovs piecēlās, tad apsēdās, juzdams, ka ar savu lielo augumu piepilda visu istabu, traucē Vaļai paiet garām. Un varbūt tādēļ, ka viņš patiešām traucēja, Vaļa apsēdās uz gultas malu.

— Nu, kā tev? — viņa jautāja.

— Tā, nekas, es braucu prom.

— Tālu?

— Uz Krasnodaru...

— Nu, un kā tev? — viņš jautāja.

— Kā vienmēr, strādāju.

— Runā, ka esot organizējuši specialu kantori tukšo mašīnu kravām?

— Jā, tā runā.

Viņš mēģināja jokot:

— Kantoris jauns, darbnīcas jaunās, organizē, organizē...

Viņa paskatījās uz Maksimovu, un, galvu noliekdama, sausi sacīja:

— Nu, tas jau labi, — un it kā pati pie sevis, lēnām noteica: — Ja darbs ir bauda — dzīve prieks.

Viņš apmulsā, atgūzdzams, ka viņa joks bijis nevietā, nē, nomurmināja:

— Gāju garām, domāju, sak, ieiešu.

— Nu, kas tur, — Vaļa klusi noteica.

Viņi aplūsa. Maksimovs saprata: viņa apmeklējums Vaļai nepatīkams. Viņš tai svešs, jo viņam svešs viss, kas viņai dārgs...

*

Un atkal Maksimovs klīda pa pilsētu. Skumjas, apnikums! Viņš pēkšņi saprata, ka nekur nav gribējis aizbraukt, bet vienkārši meklējis ieganstu, lai ietu pie Vaļas. Kurp, un kādēļ viņš lai brauktu? Ko un kam viņš ar to pierādīs? Pirms sarunas ar Vaļu viņš vēl miglaini uz kautko cerēja, ko viņš tagad var cerēt? «Darbs — bauda, dzīve — prieks». Ko viņš radījis, kam dzīvojis? Vai tad Vaļa varēja viņu iemīlēt?... Viņa, Timošins, Koroļovs, Djomins dzīvo savu lielo dzīvi, bet viņš slaidās bez jēgas. Taisni tādēļ arī Vertiljins saistījās ar viņu — abi dzīvo sev. Tikai Vertiljins zog, bet viņš ne — tā ir visa starpība.

*

Nolēmis tomēr aizbraukt, Maksimovs divās uz autobazi pēc dokumentiem. Viņam negribējās turp iet, bet citas izejas nav. Uztraukdamies viņš tuvojās garažai. Cik gadu šis ceļš ir staigāts! Pie sētiņas daudz cilvēku, tikai nepazīstamas sejas; droši vien jaunie šoferi, kas stāties darbā. Maksimovs iegāja priekšelpā un, pamājis ar galvu sveicienu sargam, gribēja iziet pagalmā, bet sargs viņu apturēja:

— Caurlaidi?!

Maksimovs izbrīnījās:

— Kas tev, Afanasjič, vai nepazīsti mani?

Kā nu nepazīstot! Bet Maksimovs taču no bases atlaists, tātad jādabū-jot caurlaide.

Maksimovs stāvēja tik apstulbī. Viņu neielaiž autobazē! Piecpadsmit gadu šeit nostrādājis, tagad kļuvis svešs!...

Viņš piegāja pie lodziņa.

— Kur, kādā lietā? — viņam sausi vaicāja izrakstītājs, nesēn ieradies cilvēks, kuru viņš nepazīna.

— Es šeit strādāju, — Maksimovs drūmi noteica, — aizgāju no darba, jāatņem pase.

— Pēc pulksten diviem, patreiz pusdienas pārtraukums, — atbildēja izrakstītājs un novērsās.

Bet cilvēki turpināja nākt un iet. Paziņas sasveicinājās ar Maksimovu, svešie viņu neievēroja. Meitenes pastaigājās pie vārtiem. Mācekļi, nosēdušies pie sētas, par kautko skaļi sarunājās. Maksimovam tas viss bija tik pazīstams. Viņam likās, ka visi skatās un redz, ka viņu neielaiž bazē, ka viņš šeit stāv gaidīdams kā svešnieks, un no visa tā, ko viņš bija pārdzi-vojis, šīs minūtes bija visgrūtākās.

Viņš no jauna pieprasīja caurlaidi. Viņš taču nestāvēšot pie vārtiem veselu stundu. Viņš šeit piecpadsmit gadu nostrādājis, kas tad tā par jaunu kārtību! — Maksimovs kļiedza, klauvēdams pie lodziņa, kad pēkšņi priekšelpā ienāca Poļakovs.

— Kas te notiek? — viņš jautāja.

Izrakstītājs paskaidroja: pilsonis pieprasot caurlaidi, negribot gaidīt pārtraukuma beigās, taisot traci...

Poļakovs svešādi paskatījās uz viņu un lika izrakstīt caurlaidi.

*

Maksimovs ilgi staigāja pa garažu, pa darbnīcām un beidzot izgāja otrā pagalmā. Jaunās celtnes sienas jau slējās augšup, spāres bija saslietas, un caur nesēgtā jumta režģiem spraucās smalkas gaismas strēles. Viņš izdzirdēja balsis, apstājās pie loga un caur to ieraudzīja Veņku Gordejevu un Pašku Sevastjanovu, kas sēdēja uz javas kastēm.

— Re, tur būs mehāniskais cechs, — teica Veņka, rādīdams uz garu un šauru telpu, ko pa pusei ietvēra vēl nepabeigts, plāns ķieģeļu mūrējums, — virpas vien tur vēl veselas sešas.

Bet Paška Sevastjanovs runāja par to, kas viņam visvairāk patika:

— Profilaktikā iekārto specialus pacelējus mašīnu pārbaudei. Paceļ mašīnu uz augšu — un strādā zem tās. Varenī!

Un, klausīdamies viņos, Maksimovs atcerējās, ka taisni tāpat viņš sēdēja ar Timošinu un strīdējās, par ko labāk kļūt, — viņi tikko kā bija atnākuši bazē, un jauna pasaule atklājās viņu acīm. Viņš pēkšņi sajuta tās

neskaidrās smaržas, ko uztvēra pirmajā dienā, kad bija ieradies bazē, kad viss bija tik jauns un nepieredzēts, un viņš atkal visu to izjuta... Viņš raudzījās uz veco ēku; katrs tās apmetuma gabaliņš viņam bija pazīstams. Viņš redzēja, ka tas viss nomelnēja, tika atjaunots, atkal nomelnēja un atkal tika atjaunots. Un šie zēni te strādās un, varbūt, tāpat kā viņš tagad, pēc piecpadsmit gadiem atcerēsies šos gaišos brīžus.

Maksimovs gāja pa pagalmu, un viss labākais, kas bija viņa dvēselē, vērās pasaulē, kas viņam bija tik pierasta, un redzēja to tagad jaunā gaismā ar slimīgu uztveres spilgtumu.

Atskanēja gongs. Beidzās pusdienas pārtraukums. Parastais darba troksnis atdzīvināja garažu, darbnīcas, jaunceltni.

Maksimovs iznāca pirmajā pagalmā un ieraudzīja Ņuru Vorobjovu. Viņa stāvēja pie jaunas mašīnas un to rūpīgi noslaucīja. Ņura viņam laipni pamāja ar galvu un iesaucās:

— Pēteri Andrejič, pienāciet!

Maksimovs piegāja.

— Vai pazīstat? — viņa vaicāja, rādīdama uz mašīnu.

Viņš tūlīt uzminēja:

— «Pestelis»?

— A-l Pamatīgi iztaisījuši? — Ņura atvēra kabīni. — Skatieties, kā nostrādāts...

— Jā, labi iztaisījuši, — ar skaudību teica Maksimovs. Un Ņuras balsī viņš izdzirda to pašu satraukumu, ko sajuta pats, pirmo reizi pieņemot mašīnu.

— Posies ceļā? — viņš jautāja.

— Nē jau! Man iedevuši citu pārnieku, jauns puīselis, sabendēs mašīnu... Ech, Pēteri Andrejič, mēs ar jums, droši vien, nobrauktu divi simti tūkstošus.

Pienāca Djomins. Ieraugot Maksimovu, izbrīnā paplēta acis, sasveicinājās.

— Atpakaļ uz mašīnas, Pēteri Andrejič?

— Mēģinu pierunāt, bet viņš negrib, — Ņura teica.

Maksimovs pamanīja skatienu, ko Ņura uzmeta Djominam, un nolaida acis. Nu, ko lai dara, visiem tas nav lemts!...

Uz britiņu viņa priekšā nostājās Vaļas tēls, un viņš saprata, ka visu to jāizrauj no sirds — ar varu mīlu neiegūsi...

Djomins ar Ņuru pusbalsī par kautko sarunājās, neievērodami Maksimovu, vispār neviena vairāk neievērodami... Viena pēc otras pa vārtiem iebrauca mašīnas, apgriezās, nostājās pie mazgātuvēs; konduktrises steidzās uz dispečeru istabu; atslēdznieki līda zem mašīnām; jaunceltnē klaudzēja āmuri, smilktēja zāgi, čikstēja celtna ķēdes... Kā lai aiziet no visa tā? Strādāt, strādāt, locīt kilometrus, ķerties, rau, pie stūres rata, piedot gāzīti... Viņš prata klūdīties, jāprot arī klūdas izpirkt. Un kad pie mašīnas pienāca jaunais pārnieks, vēl gluži jauns puikiņš, Maksimovs viņu ar roku atbīdīja un teica:

— Joz, brālīt, pie mehanika, prasi citu mašīnu.

Un atbildēdams pārnieka izbrīnas pilnajam skatienam, piebilda:

— Skrej, skrej, te jau ir savi šoferi pilns komplekts!

Bet puisītis negāja. Viņš trokšņoja, bļautījās, kamēr nepievērsa pa pagalmu ejošā direktora uzmanību.

— Kas te notiek, ko jūs trokšņojat? — Poļakovs jautāja.

Puisītis paskaidroja. Viņš norikots uz šo mašīnu, bet te kaut kāds viņam nelaujot pieņemt.

— Ko jūs te komandējat? — Poļakovs stingri jautāja Maksimovam. — Jūs taču atnācāt nokārtot dokumentus.

Maksimovs stāvēja smagi elpodams, tad pacēla acis un lūdzoši paskatījās Poļakovā:

— Nu... Michail Grigorjevič!

— Tā... — lēnam noteica Poļakovs un ieklepojās. — Tā... Nu, labi... Ejiet abi pie mehanika, es došu rīkojumu...

Gatavošanās apgabala apspriedei pilnīgi aizņēma Kanuņikova laiku. Viņš ieslēdzās savā kabinetā; tur ielaida tikai tos darbiniekus, kas gatavoja apspriedei materialus. Visu pārējo — apmeklētājus, pastu — virzīja pie vietnieka. Pat tālrunis, arī tas bija pārslēgts. Kanuņikovu savienoja tikai ar priekšniecību. Un kad negaidot piezvanīja apgabala izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks Ivanovs un jautāja, kādā stāvoklī ieraudās jaunās mašīnas, Kanuņikovs apmuls: viņš nezināja, vai tās ir šeit. Neviens taču par to nebija ziņojis...

— Saņemam mašīnas, Andrej Vasiljevič, — Kanuņikovs nomurmurāja, — saņemam...

— Kā jūs teicāt?

— Saņemam, saku, saņemam.

— Ak tā... Interesanti... Bet kādēļ tik ilgi saņemat?

Kanuņikovs nopūtās:

— Aparats vainīgs. Zagrjažskas autobazes direktoram dota kategoriska pavēle: līdz septiņpadsmitajam datumam saņemt visas mašīnas un atvest šurp... Neizpilda, nav izdarības.

— Tā... Kā tad jums tādi neizdarīgi cilvēki?

Kanuņikovs atkal nopūtās:

— Andrej Vasiljevič, par stāvokli autobazē es jau esmu ziņojis. Tomēr viss pa vecam...

— Es lasīju jūsu ziņojumu, — Ivanovs teica.

— Nu redziet, Andrej Vasiljevič, es jau tad ierosināju!

— Tā... Kā sokas darbnīcu būve?

— Ceļam, ceļam, Andrej Vasiljevič.

— Es jautāju... kā sokas būve, par cik procentiem pabeigta, kas vajadzīgs, kas kavē?

— Man patreiz nav pie rokas dati... Ja atļausiet, es precizēšu skaitļus un jums ziņošu.

— Ko jūs patreiz darāt? — Ivanovs vaicāja.

— Gatavoju materialu apgabala apspriedei.

— Kad tā jums notiks?

— Pēc desmit dienām... Varbūt arī jūs, Andrej Vasiljevič, pie mums iegriezīsieties, tas visam aktīvam sagādātu lielu prieku, — Kanuņikovs piebilda saldā balsī.

— Līdz apspriedei vēl tālu. Es tūlīt izbraukšu uz autobazi, lūdzu arī jūs atbraukt.

— Klausos, — Kanuņikovs atbildēja un, nolīcis klausuli, nospieda visas zvanu podziņas mašīnā.

Viņš drāzās uz autobazi. Tātad šodien visam jāizšķiras! Kanuņikovs pilnīgi apzinājās, ka viņa stāvoklis kutelīgs. Ja autobaze Ivanovam nepatiks, tad viņš būs neapmierināts ne tikai ar Poļakovu, bet arī ar Kanuņikovu — tomēr tresta pārvaldnieks, kā nav redzējis?

Jārada iespāids, ka pie visiem trūkumiem vainīgs Poļakovs, bet sekmes — tās tresta vadības rezultāts. Paskaidrojums, ar vecākā tiesībām, taču sniegs viņš, Kanuņikovs, un gan jau viņš patīs visu paskaidrot... Katram gadījumam jāgatavojas, jādod rīkojumi...

Tomēr, kad viņš iebrauca autobazes pagalmā, Ivanovs jau bija tur un kopā ar Poļakovu aplūkoja jaunos vagonu tipa autobusus. Kanuņikovs nobālēja. Autobusi jau pienākuši! Kāpēc Poļakovs nav ziņojis? Tiešām viņu izmulķoja... Nu, nekas, kravas mašīnas vēl nav pienākušas, viņš, lūk, gribējis zināt, kad visas pienāks.

— Šīs mašīnas no Maskavas? — galvu nepavērsdams, nikni šņākdams zvanu podziņas mašīnā!

— Jā, — Poļakovs atbildēja.

Poļakovs bija redzējis Ivanovu tikai vienu reizi, apgabala izpildkomitejā, kad apsprieda viņa konfliktu ar Grifcovu un Kudrjavcevu. Viņš labi atcerējās tā šauro galvu ar kailo pakausi un garo grumbaino seju ar sirmajām ūsām un smago zodu. Dzīli iegrimušās acis, izcilinānā pierē ar sirmās, izspurušās, kopā saaugušās uzacis viņam piešķīra īgno izskatu. Toreiz aiz galda viņš šķīta lielāka auguma, kā bija patiesībā. Tagad akurati uzliktā baltā cepure un dzeltenīgā japaņu zīda žakete viņam piešķīra drusku vecmodīgu izskatu. Viņš gāja gar mašīnām lēnā, smagā gaitā, plecūs uzrāvis, no nokareno uzaču apakšas visā stingri lūkodamies.

— Kādā stāvoklī pienāca mašīnas no Maskavas? — Ivanovs jautāja, griezdamies pie Poļakova.

— Pilnīgā kārtībā.

— Pagaidām pienākuši tikai autobusi, — Kanuņikovs iejaucās, — kravas mašīnas drīz būs. Es tādēļ arī jūs informēju, ka visas vēl nav saņemtas.

Ivanovs jautājoši paskatījās uz Poļakovu.

— Visas piecdesmit mašīnas ieradās vakarvakarā, — Poļakovs teica, — kravas mašīnas jau izbraukušas darbā, autobusus sāksim laist šodien otrajā maiņā.

— Kā tad jūs, biedri Kanuņikov, neesat lietas kursā? — vēl vairāk pieri saraucis, Ivanovs jautāja.

— Nepaziņoja, Andrej Vasiljevič, — Kanuņikovs mulsī nomurmurāja.

Poļakovs klusēja. Viņš būtu varējis teikt, ka jau vakarvakarā trestam tika nosūtīts raports par mašīnu ierašanos, ka viņš personīgi zvīnījis Kanuņikovam, bet viņu nesavienoja... Bet Poļakovs nekā no visa tā neteica: apgabala izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieka klātbūtnē taču nav ko sākt strīdu un ķildas.

— Aparats slikti strādā, biedri Kanuņikov, — vīpsnādams teica Ivanovs, — slikti strādā... un, pagājis dažus soļus, jautāja: — Vai šie autobusi izturēs mūsu ceļus?

— Izturēs, — Kanuņikovs steidzīgi atbildēja, — mēs taču tos laidīsim pa pilsētu, pa asfaltu.

— Vēlāk parādīsiet man līniju projektu, — Ivanovs teica. — Bet cik daudz degvielu tie patērē?

Kanuņikovs samulsa, viņš nezināja patēriņa normas šīm jaunajām mašīnām. Jā, un arī vecajām viņš nekā nevarēja iegūmēt šos sasodītos gramus... Kādu aplamību viņš izdarījis! Būtu vajadzējis paņemt sev līdz tresta inženieri, kādus tik jautājumus no tehnikas vēl nevar uzdot Ivanovs...

— Nu, kāda tad viņiem patēriņa norma? — jau ne pie viena negriezdamies, jautāja Ivanovs.

— Puslītrs uz kilometru, — Poļakovs atbildēja.

— Gara mašina, — Ivanovs teica, apiedams apkārt autobusam, — mūsu ielās, liekas, tai būs pašauri, kāds tai pagrieziena radiuss?

— Vienpadsmit un pus metra, — Poļakovs teica.

— Bet klīrenss?

— Divi simti deviņdesmit milimetru.

— «Kas tas par klīrensu!» — Kanuņikovs pūlējās atcerēties. — «Pazīstams vārds... Droši vien sakars ar pagriezieniem... Viņš taču runāja par pagriezieniem...»

Kanuņikovs vairs neiejaucās sarunā. Jā, tā nevīzība: vajadzēja paņemt līdz inženieri. Tā vienmēr! Vai tad nebūtu varējuši viņu bridināt kaut vai vakar, ka Ivanovs taisās atbraukt uz autobāzi? Viņš visu būtu paredzējis, sagatavojis... Bet tagad, protams, Poļakovs izlēcis priekšplānā.

*

Ivanovs autobazē apstaigāja cechu pēc cecha, uzskatīdamies pie darbagaldiem, pie mašīnām, ilgi sarunādamies ar strādniekiem. Viņš pats, likās, nekā neteica, nedeļa nekādus norādījumus, viņš tikai izvaicāja, bet kā Poļakovs, tā arī strādnieki aiz šiem jautājumiem sajūta to nozīmīgo, ko viņiem Ivanovs gribēja teikt. Viņš kautkā ļoti ātri uztvēra katrā darbā to galveno un svarīgo, ko pats darītais, varbūt, nemaz nav novērtējis.

Ilgā viņš aplūkoja jauno darbnīcu būvi. Paskaidrojumus sniedza Poļakovs un Grīfcovs, kas bija ieradusies bazē. Ļubimovs atnesa projektu, Ivanovs atzina, ka pareizi darīts, telpas blīvāk izmantojot, un pavēlēja Grīfcovam nodrošināt būvei materialus, mehānismus un strādniekus.

Tuvojošās vakara pelēkājumā baltā neliels šosejas posms, kas bija izbūvēts no ceļa līdz darbnīcām. Ivanovs izstiepa roku, it kā pagarinādams šo šoseju, un teica:

— To izbūvēsim tālāk līdz Maskavas ceļam. Visam šim posmam jābūt jūsu, biedri Poļakov, cīnieties par to. Ar laiku uzcelsim šeit jaunas garažas autobusiem, apkalpes staciju, benzīna tvertnes, autokluba — vispār te jābūt autopilsētai. Vieta ērta: divu šoseju saskarsme, stacija un piestāte tepat līdzās. Kā jūs domājat: vai vieta ērta?

— Ļoti ērta, — Kanuņikovs steidzīgi ierunājās, — un par apkalpes staciju mēs jau sen sapņojam, bet tā taču — nav mūsu tiešais uzdevums, te jārikojas ministrijai. Tā taču nav tikai mūsu mašīnām, bet visām.

— Bet, acimredzot, arī šīs darbnīcas pārāk lielas jūsu trestam vien, un vēl jo vairāk autobāzei. Vispār dīvaini: kādēļ tās ceļ autobāze, bet ne trests?

— Tā iznāca, Andrej Vasiljevič, ministrija tā apstiprināja. Bet, kad būve būs pabeigta, mēs šīs darbnīcas pakļausim trestam un apkalposim visu apgabalu... Tomēr kļūst valodas, ka šīs darbnīcas tikšot pakļautas ministrijai.

— Nu, kas par to, ja ministrijai, tad vēl labāk, — Ivanovs teica: — Tā bagātāka un spēcīgāka kā mēs, attīstīs tās ātrāk kā mēs.

— Taisnība, taisnība, es domāju gluži tāpat — steidzīgi noteica Kanuņikovs.

— Jā, — Ivanovs domīgi sacīja, — apgabalam sen vajadzīga automontu rūpnīca, arī kaimiņu apgabalos tādas it kā neesot. Visi brauc uz Maskavu. Tā, redziet, šīs darbnīcas jāpaceļ līdz rūpnīcai, sākums jau radīs, bet tas, galvenais... Tikai, kamēr autobāze nav pabeigta, jūsu darbnīcas neaizskar. Kad tās laidsiet darbā, biedri Poļakov, aiciniet viesos.

— Katrā ziņā, — Poļakovs smaidīdams teica, — tikai mēs tās ievadīsim ekspluatācijā pa atsevišķiem ceļiem, tā, kā tie nāks gatavi; rīpu remontu darbnīcu jau esam iekārtojuši, tagad gribam pārvietot motoru cechu.

— Nu, kad pēdējais cechs ievāksies, tad pasauciet...

Ivanovs no visiem atvadījās un, pasaucis sev līdz Kanuņikovu, gāja pie mašīnas.

— Ļaudis strādā istu darbu, — neskatīdamies uz Kanuņikovu, viņš teica, — vajag palīdzēt.

— Visu darām, Andrej Vasiljevič! Mans aparāts pa autobāzi vien dzīvo, palīdzam, velkam, darām visu, kas mums pa spēkam.

— Starp citu, biedri Kanuņikov, — Ivanovs pēkšņi jautāja, — kāda jums specialitāte?

Kanuņikovs apmuls:

— Es, vai ziniet, Andrej Vasiljevič, vispār vadošā saimnieciskā darbā, galvenais...

— Vispārēji, vispārēji, — Ivanovs teica, atvērdams mašīnas durvītiņas un pagriezdamies pret Kanuņikovu, — vajag konkretāk.

— Padomājiet: kādu darbu jūs uzņemt... Tādu istu, lai būtu jūsu specialitāte, bet galvenais, kā jūs sakāt, pa spēkam. Vai saprotat?

— Saprotu, — aizsmakušā balsī noteica Kanuņikovs.

*

Ivanovs aizbrauca. Pēc viņa, ne no viena neatvadīdamies, aizbrauca arī Kanuņikovs. Kabinētā palika tikai Poļakovs un Timošins.

Poļakovs stāvēja pie loga. Šoferi rosījās ap jaunajiem autobusiem. Slaidās, spēcīgās mašīnas, motoriem dūcot, sāka izbraukt pa vārtiem. Viņus pavadīja liels bars strādnieku, kas nestrādāja šinī maiņā; to vidū bija Stepanovs un Potapovs. Dežurējošais dispečers, skatīdamies pulksteni, bija jāpamāja ar roku, atļaudams izbraukt. Šinī ainavā bija zināms svingīgums kā jau parasti, kad jaunas mašīnas devās pirmajā braucienā, uz sāka savas darbu gaitas.

Mazs traktorīns ievilkā ceļā pēdējās izjauktās mašīnas. Lūk, remontēja mašīnu nojume jau tukša. Tagad te nostāsies ejošās mašīnas.

Jaunceltņē līdzās noliktavai no mašīnām izkrāva darbagaldus lielās koka kastēs, starp sienām vīdēja melna jumta pape. Drīz sāksies ierīču montāža, pēc tam tās laids ekspluatācijā. Pamazām izzudīs būvdarbu pēdas, ķieģeļu un sastatņu vietā šeit būs metāls, celtniecības mehānismu

„Šoferu“ autors

Anatolijs Ribakovs

Rakstnieks Anatolijs Ribakovs dzimis 1911. gada 14. janvārī Ukrainā, Čerņigovas pilsētā intelligentā darbaļaužu ģimenē. Viņa tēvs bija partijas rūpniecības inženieris-technologs. 1919. gadā A. Ribakova ģimene pārcēlās uz dzīvi Maskavā. Līdz 1928. gadam viņš apmeklēja skolu un pēc tam strādāja ķīmiskās rūpnīcas garažā kā krāvējs, bet vēlāk — kā šoferis. 1930. gadā viņš iestājās Transporta institūta autotransporta fakultatē, ko beidza 1934. gadā.

Pēc institūta beigšanas Ribakovs strādāja kā inženieris Baškīrijā, bet vēlāk Kaļiņinas autotrestā. No 1938. līdz 1941. gadam viņš ir Rjazāņas apgabala autopārvaldes galvenais inženieris.

Lielā Tēvijas kara gados Anatolijs Ribakovs ir aktīvs dalībnieks cīņā pret vācu fašistiem ieburcējiem. Visus kara gadus A. Ribakovs atrodas aktīvās armijas autovienībā

un karu beidz Berlīnē kā gvardes strēlnieku korpusa Automobiļu dienesta priekšnieks. Par nopelniem karā valdība viņu apbalvo ar Tēvijas kara ordeņa 1. un 2. šķiru un piecām medaļām.

Pēc demobilizēšanās no armijas Anatolijs Ribakovs ķeras pie rakstniecības, kas viņu sen pievilksusi. Pie sava pirmā darba — bērnu stāsta «Virsnieka duncis» A. Ribakovs strādā gandrīz divus gadus.

Par saviem pirmajiem mēģinājumiem daiļradē Anatolijs Ribakovs pats raksta: «Darbs bija grūts, pieredzes — gandrīz nekādas. Pirms tam nebija presē rakstījis. Man nebija priekšstata par visleģitīmatākajiem rakstnieku amata prasmes jautājumiem. Atsevišķas nodalās es pārrakstīju līdz divdesmit reizēs.

1948. gadā A. Ribakova pirmais darbs parādījās klajā un radīja lielu ievēribu. Viņa stāsta dinamiskais sižets un revolucionārā romantika tūlīt saistīja jauno lasītāju ievēribu.

Drīz pēc šīs grāmatas iznākšanas rakstnieks stājas pie darba, lai piepildītu savu sapni — parādītu autotransporta darbinieku dzīvi un cīnienus. Ilggadīgā pieredze autotransporta nozarē, kas viņam ļāva iepazīt simtiem dažādu šīs nozares darbinieku, rakstniekam deva bagātīgu materiālu, un ļāva radīt darbu, kurā, tēlojot viena darba novada laudis, viņš plaģi parādījis visu padomju ļaužu cīnienus pēc jaunā un progresīvā.

1948. gada beigās Anatolijs Ribakovs pabeidza savu romānu «Šoferis», un 1950. gadā tas ievietots žurnālā «Oktjabr». 1950. gada beigās šis romāns iznāca atsevišķā grāmatā. Padomju lasītājs saņēma talantīgu darbu, kas padarā bagātāku ne tikai viņa priekšstatu par autotransporta dzīvi, darbu un ļaudīm, bet vispār atklāja padomju cilvēku vērtīgās īpašības un ir vērtīgs ieguldījums cīņā par darbaļaužu audzināšanu komunismā.

V. BASKATOVS

vietā — automobiļi un betona jaucama mašīnu dunoņu aizvietos darba mašīnu vienmērīgā klauzozā...

Kā arvien desmitiem dažādu domu, apsvērumu un raižu rosījās Poļakova smadzenēs, bet šodien saruna ar Ivanovu viņu neparasti satrauca. Ne tādēļ, ka Ivanovs bija apmierināts ar viņa darbu. Poļakovs nedomāja par to. Viņu satrauca perspektīva, ko pavēra Ivanovs. Šeit būs autopilsētiņa, garažas, darbnīcas, klubi, dzīvojamie korpusi, jauni laudis... Un Automobiļa dienā — Poļakovs ticēja, ka tādu dienu nodibinās, — pa šīm ielām dosies skaistas, ātras mašīnas un pāri pilsētai atskanēs to dziedošo sirenu orķestris.

Domās palūkodamies atpakaļ, viņš redzēja sekmes un neveiksmes, uzvaras un sakāvi, sasniegumus un kļūdas. Bet, lūk, stāv liela garaža — un tanī ne trīs mašīnas, bet trīs simti, lūk, stāv jaunās darbnīcas, — agrāk to nebija, bet tagad tās ir tikai lielas rūpnīcas sākums. Vai tad mazs neiedveš dzīvību lielajā, un šis lielais, savukārt, būs mazs, salīdzinot ar to, ko tas pats radīs.

— Lūk, jau atnests akts par Koroļova kantora nodošanu, — Timošins teica, aplūkodams papīru uz galda, — pamazām aiziet... Jā, arī darbnīcas, droši vien, drīz aizies, un mēs ar tevi šķirsīsimies, Michail Grigorjevič...

Poļakovs neatbildēja... Aiziet Koroļovs un Vaļa, bijušais krāvējs un konduktrise, bet viņi aiziet lielā pasākumā, ko tie radījuši un, kas radījis viņus... Aizies bijušais virpotāja mācekļis Timošins — talantīgais izjudrotājs, patiesais bolševiks. Un viņu vietā nāk jaunā audzē — Djomins, Ņura... Bet tālāk? Kas lai zina, varbūt, Paška Sevastjanovs un Veņka Gordejevs aizsteigsies visiem priekšā? Vai nebija vērts tam atdot tik daudz gadu no dzīves un vai tā nav patiesā dzīve?

Neatvērdams skatienu no darbmašīnām, Poļakovs teica:

— Mūsu darbi, kā mūsu bērni: pieaugot viņi aiziet no mums savā dzīvē.

— Jā, — teica Timošins, pieiedams un atvērdams loga otro pusī, — bet tādēļ mēs viņus mīlam ne mazāk.

Saīsināts tulkojums pēc publicējuma žurnālā «Oktjabr». Tulkojis V. Meļinovskis.

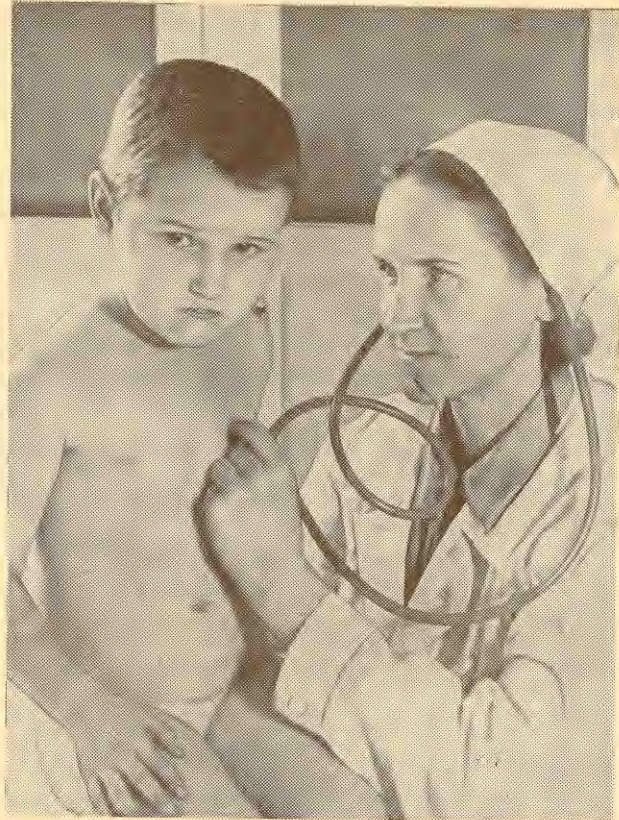
Mazā Dzintra Kope reti šķiras no iemīļotās lelles «Mārites».

LIELĀ GĀDĪBA

Parka vidū atrodas Rīgas pilsētas 3. bērnu nams — paprāva ēka gaišiem logiem, kas iziet uz visām debesu pusēm. Šeit dzīvo daudz bērnu no 3 līdz 7 gadu vecumā. Vairumam no viņiem nav vecāku. Viņu aizgādnie ir valsts.

Spodrajos gaitēnos kļūsums. Arī rotaļu istabās pašreiz nedzird bērnu čalas. Vienīgi audzinātāja reizēm palūkojas guļamistabās — vai visi aprimuši. Baltajās gultās uz spilvena pamazām noslīgst viena bērna galviņa pēc otras. Audzinātāja uzmanīgi, lai bērnus neuzmodinātu, sakārto segas.

Par bērniem ik brīdī ir nomodā audzinātāji. Simtiem bērnu izaudzinājusi b. Zariņa, kuru bērni dēvē par mīlo Zariņu māti. Viņa bērnu namā strādā jau 25 gadus. Arī aukle Timermane jau daudzus gadus šeit bērnus apkopj un mīlo kā savus.

Bērnu nama ārste B. Sidrabkale pārbauda veselību Agrai Ivanovai.

Bērnu nams šajā ēkā atrodas jau gadu desmitiem ilgi, bet kāda atšķirība starp vakardienu un šodienu, to labi atceras ilggadīgās audzinātājas. Tā, piemēram, sava ārsta bērnu namam nekad agrāk nav bijis. Tas šeit atnācis vienīgi nodibinoties Padomju Latvijai.

Palielinājies arī audzinātāju skaits bērnu namā. Tas dod iespēju ar mazajiem vai-

rāk nodarboties, attīstīt viņu prātu, labāk tos sagatavot skolas gaitām.

Jau no mazotnes bērnos ieaudzina draudzības un biedriskuma jūtas, māca mīlēt darbu.

Daudz jauku un rosmīgu bērnu aug namā Kandavas ielā. Vairums no viņiem, šurp nokļuvuši, bija bīkli un nedroši. Tāds bija arī četrus gadus vecā Dzintra

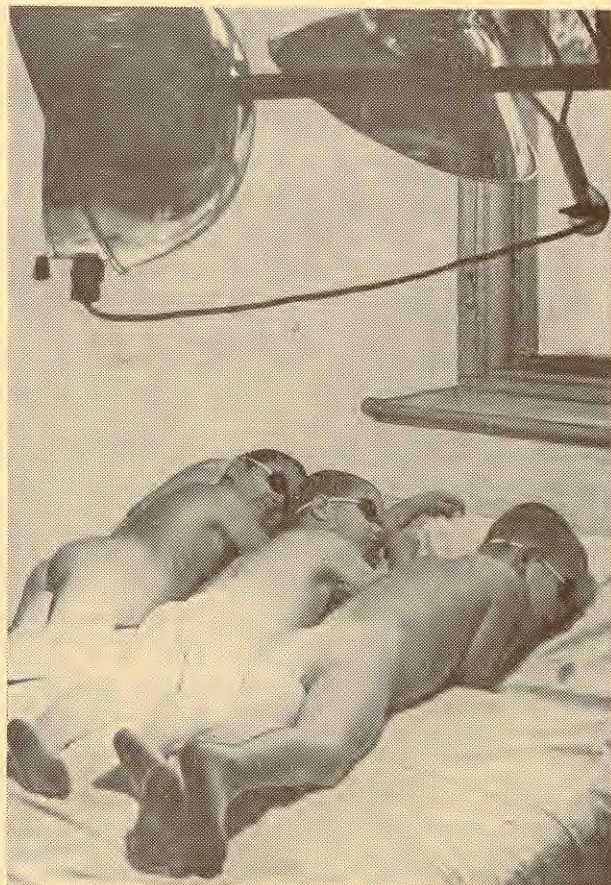
Kope. Šeit viņu atveda pirms gada. Bērns bailīgi slēpās citiem aiz muguras, neēda, nepiedalījās rotaļās. Audzinātāji daudz nopūlējās, lai meiteni iedrošinātu. Beidzot audzinātāju sirsnība un mīlestība uzvarēja.

Padomju valsts rūpīgi gādā, lai visi bērni izaugtu par krietniem mūsu lielās Dzimtenes pilsoņiem.

O. VIKMANE

Pusdienas vienmēr ir garšīgas un bērniem pēc pastaigas svaigā gaisā ēstgriba ir laba. Bērnu namā ir savs kalnu saules kabinešs.

Saistošās nodarbības ir ne tikai jauks laiks kavēklis, bet palīdz attīstīt arī bērnu prātu.
Z. LEGZDIŅA foto.

Talsi rajona J. Raiņa vārdā nosauktā kolchoza bērnu dārza audzētāji L. ANSONES vadībā
 gatavojas priekšnesumiem.
 V. Gaite foto

Udenceļu darbinieku mazbērnu nometne Rīgas oltā rūpīgi gādāis par audzēkņu jautāmu rotaļām.
 B. Gudzenova foto

Arvien vairāk tiek mechanizēti darbi mūsu rūpniecās. Attēlā — mechanizētā vagonu iekraušana Rīgas standartmāju rūpniecā.

D. Gedzjuna foto

Anatolijs Ribakova romans «Šoferi»

ANDREJS UPITS

Ceļā uz komunismu mūsu socialistiskās dzīves īstenība atver savai literatūrai atkal un atkal jaunas bagātības. Radošais organizētais kolektīvais darbs katra un visu labā, ko apgāro lielā tautas un valsts ideja un kas ir visas socialistiskās dzīves pamats, verd arī kā viņas literatūras radošo spēku galvenais avots. Rūpnieciskais un lauksaimnieciskais darbs savās satiecībās un ciešā vienībā ar garīgo darbu visos paveidos un nozarēs jau pats par sevi sniedz padomju rakstniekiem un dzejniekiem neizmēlamu vielas dažādību. Bet rakstniekiem un literatūrai galvenais ir tas, ka radošais socialistiskais darbs ar saviem daudzajiem nozarojumiem izaudzina cilvēkus, katras profesijas entuziastus, kas nekad neapmierinās ar sasniegto, tiecas pēc tālākā un pilnīgākā, aizraudami līdzī arī sava aroda mazāk rosmīgos līdzbiedrus. Šie cilvēki, sen jau vairs nebūdami atsevišķi vieninieki, apzinīgi iekļaudami sevī daļiņu no tās lielās idejas par nerimstīgu virzību uz priekšu un uz augšu, kas ir pati mūsu socialistiskās dzīves būtība, — tie ar pilnām tiesībām sāk ieņemt centrālo vietu padomju rakstnieku darbos.

Anatolijs Ribakovs atradis savam romanam līdz šim literatūras tiklab kā neaiztiktu darba novadu ar tā laudīm, kas vārda tiešā, ikdienas un praktiskā nozīmē «virza uz priekšu» — auto-transportu ar tā vieglo un smago mašīnu un pasažieru autobusu vadītājiem — šoferiem. Šoferi gan galvenā kārtā saista autora uzmanību un virza visu romana darbību, tomēr pašus par sevi vien tos nav iespējams parādīt ne viņu pilnīgā profesionālā izveidā, ne individualā darba vērīnā, ne ievēlot tēlojuma lokā ar tiem un viņu darbu cieši saistītos darbiniekus no citām tā paša darba lauka kategorijām. Ribakovs savai padomju šoferu portretu galerijai licis plašu pamatni, notēlodams provinces autobazi ar visu tādām uzņēmumam nepieciešamo organizāciju un speciālistiem: pārvaldes personālu, tehnisko vadību, meistariem un strādniekiem. Bāzes pārvalditāji un tehniskie rīkotāji ir tādi paši kopējā transporta uzņēmuma vadītāji kā šoferi savās mašīnās uz šosejas. Tāpēc romanā ap centralajiem, jau virsrakstā norādītiem šoferiem-sagrupēts liels skaits cilvēku no pārējā personāla, kā no bāzes administratīvā sastāva, tā no ārpusē laudim, kam tiešs vai netiešs sakars ar šo iestādi. Galvenās personas Ribakovs ar ievērojamu meistariņu parāda dzīvā darba jomā, apkārtējie cilvēki vai nu veicina vai traucē viņa rosmi, līdz ar to ietekmēdami viņu rakstura augsmi vai sarukumu.

No Ribakova ārkārtīgi bagātās galerijas recenzijā var pieminēt tikai nedaudzus, visspilgtāk zīmētos kolektīva pārstāvjus, kas sasprindzina visus spēkus, lai paceltu savu bāzi jaunā attīstības pakāpē — atjaunodami un paplašinādami mehāniskās darbnīcas un papildinādami ražošanas tehniku, tajā pašā laikā palielinādami transporta mašīnu ātrumu un apgrozības tempus. Visiem viņiem piemīt viena kopīga, īsta padomju īpašība: visi tie iesākuši savu darba karjeru kā vienkārši strādnieki, ar cietu gribu un nemitīgu pasveidošanas tieksmi savas profesijas prasmes apgūšanā, bet galvenā kārtā ar milu pret savu darbu un dziļu sava sabiedriskā pienākuma apziņu tikuši par svarīgu valsts uzņēmuma vadītājiem. Bāzes direktors Poļakovs ir viens no tiem tūkstosiem tehnisku darbinieku pirmrindniekiem, kuru saprāts, jaunatradumu dziņa, organizatoru spēja, cilvēku pazīšana un bezgalīga Dzimitenes mīla pacēlušies mūsu tautas saimniecību nekad nebijušā uzziedā un turpina to celt arvien augstāk un augstāk. Poļakova tēls romanā zīmēts īsti izteiksmīgi un pārliecinoši. Rakstnieks nav mēģinājis notēlot mums varoni «bez bailēm un vainas». Nekādus brīnumus savā bazē viņš nerāda, viņam nav arī nekādu pārsteidzošu īpašību. Viss šī direktora tēla jaukums tas, ka nostādīts samērā neliela uzņēmuma priekšgalā, viņš kā bolševiks saprot tā lielo nozīmi, jo no tādu, šķietami mazsvarīgu vieninieku kopuma taču izaug visa mūsu zemes ekonomiskā varenība. Poļakovs netur spīdošas runas un negudro nekādus grandiozus plānus — viņa gaišais prāts allaž rosās iespējamā robežās. Bet šim iespējamam ir tik plašas perspektīvas,

ka tā piepildīšanai nepieciešams visa, tās pašas idejas pārņemtā kolektīva enerģijas un spēku lielākais sasprindzinājums. Soli pa solim, ar savu tuvāko biedru un līdzstrādnieku atbalstu, nepamezdams novārtā arī bāzes strādnieku personīgo dzīvi un intereses, piedalīdamies viņu bēdās un priekos, Poļakovs droši tuvojas mērķim. Viņš nodibina pilnīgu saskaņu vadāmā un rīkojamā kolektīvā attiecībā pret pašu galveno — censties arvien tālāk un tālāk. Vienkārši, skaidri un pārliecinoši tas zīmē arī direktora tuvāko palīgu sejas. Ticami un dzīvi redzam ekspluatācijas priekšnieku Stepanovu, kura plānos «ir daudz labu ciparu, bet nav dzīvu cilvēku», un tāpat lielo cilvēka dabas un rakstura pazīnēju Timošinu, kas prot vest strādniekus pa Poļakova norādīto jauno ceļu. Šie trīs, tāpat kā arī citi bāzes vadošie darbinieki, romanā parādīti bez jebkādas idealizācijas, neslēpjot arī dažas viņu rakstura vājās īpašības. Bet visus viņus pilda mīla pret savu darbu un dziļa atbildības sajūta pret partiju, valsti un tautu. Ar lielu mākslas meistariņu Ribakovs ievēdina lasītāju savukārt iemīlēt un cienīt šos un tiem līdzīgos padomju cilvēkus, kas virza uz priekšu mūsu dzīvi.

Ievērodams realisma galveno principu, kas prasa pateikt visu dzīves patiesību bez izkrāsojuma un noklusēšanas, Ribakovs nepaieļ garām arī tiem, kas parādās it kā mūsu socialistiskās sabiedrības negatīvo tipu ievēdojums, bet parāda, kādiem padomju cilvēkiem nevajaga būt. Tiesa, šis sugas pārstāvju romanā nav daudz, bet tāpēc atkal rakstnieks prātī parādīt tos tik asā gaismā, ka viņa atbaidīgās sejas ilgi paliek atmiņā. Tas vismaz sakāms par izmanīgo, slīpēto karjeristu un blēdi Vertilīnu, tā pretīgā figura reljefi izceļas pret godīgo, pašizliecīgo autobāzes cilvēku kopīgā darba rosmes fonu.

Ribakovs, tāpat kā Timošins viņa romanā, ir pareizi un dziļi izprātis, ka visus uzdevumus veic dzīvi cilvēki — ne vienkārši darba vieninieki, bet individualas būtnes, katra ievēdama kopīgi veicamā to labāko, kas tikai viņā pašā un kā nav un nevar būt nevienam citam. Tāpēc viņa stāsta centrā atrodas šie dzīvie cilvēki, viņš tos ne acumirkli nepalāiz no acīm, uzskatāmi parādīdams katru atsevišķā strādnieka vajadzīgo, pat nepieciešamo līdzdalību kopējā piepūlē pacelt savu transporta bāzi augstāk un plašākā ražošanas vērīnā. Savu cilvēku detālīzētām, pievilcīgam raksturojumam Ribakovs nemeklē nekādus jaunus, nebijušus līdzekļus — vispār viņš nedzenas pēc jauninājumiem un

oriģinalitātes. Prasmīgi, patstāvīgi un īpatni viņš izlieto klasiskā realisma vērtīgā mantojuma līdzekļus, piešķirdams tiem socialistiskā realisma sistēmā spīgtu tvaigumu, lokanību un pievilcību. Cilvēka individuālo raksturu viņš parāda galvenā kārtā tā darba paņēmienos, satiksmē ar biedriem un runā, pa starpām izlietodams arī atturīga, tiešu un nozīmīgu viņa atsevišķo īpašību aprakstu. Viņš nevairās arī no tradicionālās, personaža pagātni raksturotājas biogrāfiskās metodes, bet neaizklīdzams balzakveidīgos monogrāfiskos sīkumus, bet ņemdams no turienes tikai to, kas nepieciešams rakstura pamatvilcienu labākam apgaismojumam vai vienas otras uzstājas motivācijai. Pie tam šie informatīvie gabaliņi ar tādu stilistisku apsvāru ievēti romana audā, ka ne acumirkli neaizkavē vēstījuma plūsmi, bet, gluži otrādi, izskaidrodami pagājušo, it kā met iztālu apgaismi pār nākamo un sagaidāmo, uzturēdami un pastiprinādami lasītāja interesi par «varona» turpmāko darbību un likteni. Visu šo realistiska mākslinieciska raksturojuma paveidu apvienojums Ribakovam bijis nepieciešams tāpēc, ka romana tēlojamie cilvēki nenāk kā nomaināmi uz visiem laikiem nobrieduši un noveidojušies, kurus nekāda vara neaizbīdīs no reiz ieņemtās vietas un kādi bez izņēmuma bija visi vecā buržuāziskā romana «stiprie varoņi». Ribakova cilvēki atrodas nemitīgā attīstības procesā. Uzņēmumam augot, arvien jauniem uzdevumiem un pienākumiem pieplūstot, aug viņu enerģija; pašuzliktos prasījumus — iet arvien tālāk un celties augstāk — neiespējams piepildīt bez nemitīgas paškritikas un pašpapildināšanās. Kolektīva radošā trauksme apgāro tos, katru šīs sadraudzīgās saimes locekli aizrauj biedriskā sacensībā, pamudinādama to meklēt un atklāt sevi arvien jaunas, līdz tam neizmantotas spējas. Ribakova romana idejiskā un mākslas vērtība tā, ka mēs ne tikai dzirdam par autotransporta bāzes strādnieku darbu un sasniegumiem, bet redzam, galvenā kārtā redzam tos šajā darbā bāzes cechos, sekojam tiem uz šosejas, izkravas, atpūtas un pārnakšņošanas vietās, jūšojam tiklab par viņu ražošanas panākumiem kā par šo jauko padomju cilvēku nemitīgo garīgo augsmi.

Šoferu Djomina un Ņuras liktenim romanā vēltītas samērā ne pārāk daudzas lappuses, tomēr pēc savas idejiskās un mākslinieciskās vērtības šis viņu liktenis izveido tā saucamo mezglu temu visā sacerējumā. Šī tema saista vienkopus daudzus vēstījuma pavedienus un parāda to darba kolektīva cilvēku dzīves intīmo pusi, kas ar siltiem stariem caurspīd padomju strādnieka vispārējāko ikdienā. Ar sevišķu sirsniņu rakst-

„ZVAIGZNES“ REDAKCIJAI

Ar lielu interesi lasām žurnālā «Zvaigzne» Anatolijs Ribakova romanu «Šoferi». Mums, šoferiem, sevišķi tuvs ir autobāzes kolektīvs, kas tik dzīvi un patiesi aprakstīts romanā. Visvairāk mūs aizrauj pirmrindnieks šoferis Djomins. Kad lasām, ar kādu mīlestību viņš kopj savu mašīnu, ar kādu sirsniņu runā par padomju ļaužu varonīgajiem darbiem, gribas strādāt vēl labāk — būt līdzīgiem Djominam. Nav gadījums, ka Djomins, Vorobjovs, Koroļovs kļuvuši mums par paraugu, pēc kuriem visi cenšamies līdzināties.

Mūsu starpā vēl ir atsevišķi ļaudis ar sīkām egoistiskām tieksmēm, kuriem sīkās personīgās intereses ir pirmajā vietā. Ciņā pret to palīdz šofera Maksimova tēls. Rakstnieks prātī tik spilgti parādīt Maksimova rīcību, ka tagad autobāzē šoferim, kas izdarījis kādu pārkāpumu, saka: «Maksimovs liek tevi sveicināt». Šoferi, kurus dažkārt nosaucam Maksimova vārdā, jūtas ļoti neērti. Tādēļ, lūk, varam teikt, ka Ribakova romans palīdz audzināšanas darbā.

Mums romanā ļoti iepatīkās autobāzes direktors Poļakovs. Tas ir īsts padomju autobāzes vadītājs, kas nemitīgi rūpējas, lai radītu šoferiem tādas darba apstākļus, kas viņiem ļauj celt darba ražīgumu. Gribētos, lai visi autobāžu direktori un vispār uzņēmumu vadītāji būtu līdzīgi Poļakovam.

J. EVARTS, A. BUKEIKO, E. IRBE — PSRS Sagādes ministrijas Galvenās automobiļu pārvaldes, Latvijas autotresta I autobāzes šoferi — simtūkstošnieki.

Runā meteoroloģiskais birojs

No Mērsraga uz Rīgu pa jūru jāatvelk ap 700—800 kubikmetru liels plosts. Bet laiks Rīgas jūras līcī ļoti kaprīzs. Pašreiz vēja nav, un velkonis ar postu var mierīgi doties jūrā, tomēr kuru katru brīdi var sacelties vējš. Labi, ja tas nepārsniegs 2 līdz 3 balles. Bet pietiek jau 4 līdz 5 balles stipra vēja, lai pārrautu stieples un ķēdes, ar ko sasiets plosts... Tādēļ izeja ir tikai viena — jāuzzin, kāds laiks šodien gaidāms, vai nav paredzama vētra.

... No rīta Rīgā krīt sniegs. Smagās, baltās pārslas kā vatē ietin pilsētu. Aptīrīšanas trestam jāzina, cik ilgi snigs. Vai vajadzīgs sagatavot sniega novākšanas mašīnas? Varbūt snigšana ātri pārstās

un sētnieki paši tiks galā ar sniegu...

Zvejnieki pošas doties jūrā. Kolchoznieki gatavojas pavasara sējai. Fiziskās kulturas un sporta komiteja grib organizēt ledusjachtu sacīkstes Kīšezerā... Visiem jāzina — kāds būs gaidāmais laiks. Vai būs vējš, cik stiprs, un kādā virzienā tas pūtīs? Vai ir cerības uz temperatūras pazemināšanos? Vai būs agrs pavasaris?...

Uz visiem šiem daudzajiem jautājumiem atbild Latvijas PSR Hidrometeoroloģiskā dienesta pārvalde.

Visu diennakti pārvaldes radio-centrs pieņem dažādu meteoroloģisko centru — Maskavas, Hamburgas, Oslo, Varšavas u. c. kodētas radiogramas. Šajos ziņojumos norādīti vēju virzieni un stiprums, mākoņu daudzums, gaisa spiediens un mitrums, laika parādības (lietus, migla, sniegs, negaiss), maksimālās un minimālās temperatūras, nokrišņu daudzums utt. Seansā, t. i., četrās stundās pienāk līdz tūkstošim dažādu ziņojumu. Tehniķi visus šos datus atzīmē uz nelielām kartēm, bet sinoptiķi, analizējot šīs ziņas četras reizes diennakti, sastāda sinoptiskās kartes ar laika analīzi un prognozēm uz 12, 24 un 48 stundām.

Sinoptiskā karte ir «mēma» ģeogrāfiskā karte. Ziemeļos tā sniedz līdz Špicbergenai, dienvidos — līdz Ziemeļafrikai, austrumos — līdz Rietumsibirijai un rietumos — līdz Atlantijas okeānam. Dežurējošie sinoptiķi Natalija Smetanina vai Gaļina Ļebedinska, pētot uz kartes atzīmētās ziņas: auksto un silto gaisa masu kustību, mākoņu daudzumu, nokrišņu daudzumu,

Radiste Milda Baikova pieņem meteoroloģisko ziņojumu.

miglas — atzīmē uz kartes «frontes», t. i., gaisa masu robežas, to kustību un ātrumu. Auksto «fronti» atzīmē ar zilās krāsas zīmuli, silto «fronti» — ar sarkanu zīmuli; sniegu, lietu un negaisu — ar zaļu; miglas — ar dzeltenu... Kad uz kartes atzīmētas visas ziņas, novilkta «frontu» līnijas, sinoptiķi to «lasa» — aprēķina vēja virzienu un stiprumu, auksto un silto gaisa masu ceļu, nokrišņu izvietojanos. Uz visu šo ziņu pamata nosaka gaidāmo laiku.

Jāsaka, ka šo prognožu precizitāte ir visai augsta. Tas ir nopietns padomju meteoroloģijas sasniegums.

Atbildīgs uzdevums gulstas arī uz hidroloģisko prognožu sektora darbiniekiem. Beidzas ziema, tuvojas ledusiešana, bet pēc tam arī pavasara pali. Kad paredzama ledusiešana, kur iespējami vislielākie ledus sastrēgumi, kad jāizmanto pontonu tilti, kādus rajonus apdraud plūdi... Hidroloģiem tas jāzina, jābrīdina saimnieciskās un padomju organizācijas, lai laikā varētu spert attiecīgus soļus.

Ir arī laudis, kurus interesē ne nākotne, bet gan pagātne. Hidrotehniķi būvē dambjus un aizsprostus, architekti un celtnieki ceļ ciematu pie upes, zivju rūpniecības darbinieki ceļ zivju kombinātu pašā jūras krastā. Viņiem jāzina, kāds «raksturs» ir upei: maksimālais ūdens līmenis palu laikā, vislielāko ledus sastrēgumu vietas, maksimālais ūdens patēriņš.

Ja šie dati nav zināmi, upe var pārraut aizsprostu un applūdināt ciematu, jūra var izskalot zivju kombinātu ēkai pamatus...

Hidroloģisko prognožu sektora darbinieki palīdz celtniekiem. Viņi sameklē attiecīgas ziņas par pēdējiem divdesmit, piecdesmit, simts gadiem un pasaka, kur vislabāk

Sinoptiķe Natalija Smetanina analizē sinoptisko karti. I. Sjomina foto.

būvēt aizsprostu, kur celt ciematu un zivju kombinātu, lai ūdens nekad nekļūtu par ienaidnieku, bet uzticīgi kalpotu cilvēkam.

Pie mums pierasts uzskatīt hidro-meteoroloģisko dienestu galvenokārt par meteoroloģisko biroju, kas paziņo gaidāmā laika prognozi. Tas nav pareizi. Padomju meteorologi sniegā un miglā, vētrā un negaisā, ikkuros apstākļos vēro un pēti laiku, brīdina mūs par varbūtējām briesmām, piespiež laiku kalpot cilvēkam. Viņu draugi un līdzgaitnieki — padomju hidroloģi novēro un pēti jūras, kas apskalo mūsu Dzimtenes krastus, kā arī tūkstošiem un tūkstošiem lielu un mazu upju.

S. BANKS

nieks notēlojis mazliet vieglprātīgo, mazliet iedomīgo jauno šoferi, lielisko meistaru un sava darba entuziastu, kuru tikai īsta sievietes mīla atradina no visām jaunības aušībām un padara par īstu vīru, idejiski nobriedušu cilvēku, kas aizrauj sev līdzīgus mazāk enerģiskus biedrus. Valdinoši pievilcīgs rakstniekam izdevies meičas-šofera Ņuras tēls, kas apvieno sevi padomju jaunatnes labākās īpašības. Veselīga un stipra fiziski, lieliska mašīnas vadītāja, domātājs cilvēks ar gaišu saprātu un plašu apvāršni, Ņura glabā arī jaunavīgu sirdi, spējīga milēt dzīli un pašaieliedzīgi, nepazemodomām un neatmezdama savu pašcienu. Djomina un Ņuras mīlas tēlojums aizņem Ribakova romāna labākās lappuses. Šķiet, ka viņam pirmajam mūsu literatūrā izdevies tik dzejiski un reizē ar to pārliecināti parādīt, ka padomju jauneklja un jaunavas mīla izaug taisni kopīgā darbā un uzzied patiesā savstarpīgā cieņā. Abu viņu savienība, bezgala sveša izdaudzīnātām «egoismam divatām», tiek tik nesaraujami cieša tikai kopīgu dzīves interešu un kopīga darba mērķa dziļā apziņā. Tieksmē pēc šī mērķa tie atrod viens otru drošāko atbalstu.

Ribakova romāna svarīgā idejiskā nozīme jau ir tā, ka viņš, ar pamatīgu sava objekta pazīšanu, ievirzījis padomju literatūras interešu jomā tādu svarīgu mūsu tautsaimniecības nozari, kāds ir autotransports. Savu nolūku pilnīgi realizēt viņam izdevies ar augstu mākslas meistarību strauji mainīgu, spilgti nogleznotu ainu virknē no dažādu Poļakova vadītās autobazes strādnieku kategoriju, sevišķi šoferu darba un privātās dzīves. Izdevies likt lasītājam sajūt, ka šajā šķietami prozaiskajā, vienmuļajā un trauksmainajā tautsaimniecības laukā ar kolek-

tīva nerimstīgu dziņu pēc laika un izdevumu ietaupīšanas un mašīnu ātruma kāpināšanas tiek paveikta daļa no visas tauts uzdevuma — mūsu padomju dzīves virzīšanas arvien tālāk, arvien tuvāk komunistiskai nākotnei. Romana triju daļu virsraksti noteikti apzīmē galvenās sižeta līnijas saturā: «Uzmanību, palielināt ātrumu», «Stundas, minutes, kilometri...», «Mašīnas dodas braucienā».

Ribakova spalva šos vienkāršos vārdus pārvērš lielas padomju idejas apdvēstās, dziļas dzīves jēgas pilnās simboliski-dzejiskās gleznās, kas attēlo augošo tempu pa lielceļu joņojošās autobazes mašīnas. Piemēram, Djomina brauciens uz Maskavu: «Mašīna kāpina ātrumu. Spidometra rādītājs lēnām slīd pār četrdesmit un četrdesmit piecu kilometru atdalījumiem stundā. Piedod vēl gāzi, un rādītājs lēnām lien augšup... Ātrāk un ātrāk... Riepas svēlēj pa asfalu. Tavs kaimiņš aplūst, galvu atmetis kabīnes cietajā stūrī, viņš snauz acis aizvēris, bet tu šaujies uz priekšu, mērodams īsos kilometrus, pamezdams acis ceļa zīmēs: apaļās, kvadrātās, trijstūrās, dzeltenās, sarkanās, zaļās...» Vai atkal — visa šī strauji augšupejošā uzņēmuma dvēsele Poļakovs uz motocikla: «Viņu pārņēma pazīstamā straujās trauksmes sajūta, kāda rodas tikai uz motocikla, kad vējš cērtas sejā un svēlēj ausīs. Viņš palielināja ātrumu... Piecdesmit. Piecdesmit pieci... Sešdesmit... Ech, māmiņa — Krievija, tavi lauki ir nepārrēdzami, tavi ceļi bezgalīgi!... Sešdesmit pieci... Septiņdesmit... Lauku kvadrāti pie apvāršņa kļūva apaļi, nepārtrauktā lentā paslīda koki, birzes, ceļmalas celtnes, telegrafa stabi, sādžās zēni, kas kautko kļiedza un vēcināja rokas...»

Arī šie joņojošo, laika un plašuma iekarotāju vadīto mašīnu apraksti stila ziņā atgādina Ribakova attālu radniecību ar klasiskajiem realistiem, atsevišķi minot — ar Gogoli. Bet kāda starpība starp «Mīrušo dvēseļu» ģenialo autoru un šālaika socialistisko realistu Tas, joņodams Čičikova trijējūgā, melancholiski nopūtās: «Krievija, kurp auļo tu? Atbildi. Neatbild.» Turpretī Ribakova padomju šoferi labi zina, uz kuriem viņi joņo: viņu mērķis skaidri apzīmēts, laiks noteikti sadalīts — ne minūti nenokavējuši, tie nokļūs, kur vajadzīgs. Atmodinādams atmiņā panīkušo, veļaičīgo Gogola Krieviju, Ribakova romāna lasītājs neviļus sajūt lepnumu par savu laiku un sava laika cilvēkiem, kas tādā nepieredzētā tempā ved savu zemi kalnup.

Jāniemin arī dažas vājas vietas «Šoferos». Dažu personāžu portreti (piem. Kanuņikova) zīmējumā nepabeigti. Pēc tiem nedaudzajiem autora uzmetajiem vilcieniem viņu īstā seja tikai minama, pat apraksti un apgalvojumi nerada priekšstatu par šo cilvēku īsteno būtību. Romāna kompozīcija pagrūbuļaina, tur sastopami nevajadzīgi izlocījumi un tāda pati stieptība kā tā plukatiņa Vertilina dēku pārāk sīkos aprakstos. Divās trijās vietās rakstnieks pārāk nodziļinās automašīnas mehānikā, pieblīvē aprakstu ar tik daudziem tehniskiem nosaukumiem, ka šoferu mākslas nepazīņam lasītājam bez vārdnīcas piepalīdzības grūti izprast šīs rindas.

Bez šaubām, sagatavodams romānu izdošanai grāmatā, (pirmiespiedums žurnālā «Oktjabr») autors pats atradīs vēl vienu otru trūkumu un izskaudīs tos no sava darba. Tomēr tas ar savu dziļo, idejisko saturu un mākslas veidojuma vērtību neapstrīdami ieņem vienu no pašām pirmajām vietām padomju 1950. gada episkajā prozā.

Ringā — «Darba Rezerves»

Lielajam krievu rakstniekam A. Čehovam ir brīnišķīgs stāsts «Vanķa». Mazais devinūs gadus vecais Vanķa Žukovs nodots pie kurpnieka mācīties amatā. Viņa dzīve pie ļaunajiem un skopajiem saimniekiem ir ļoti grūta. Ziemassvētku naktī, kad saimnieki aizgājuši uz baznīcu, viņš raksta vēstuli savam mīļajam vectētinam, kas dzīvo sādžā. Viņš apraksta vectētinam savu rūgto dzīvi un lūdz vectētiņu vest viņu atpakaļ uz sādžu:

«Bet vakar man bija suta. Saimnieks mani izrēva aiz matiem sētā un noslānīja ar siksnu par to, ka es, šūnodams šūpulī viņa bārnēli, biju netīrām iesnaudies. Bet vinnedēļ saimniece lika man notīrīt silki, un es iesāku no astes, bet viņa panēma silki un bakstīja man ar tās purnu gīmi. Zeļļi mani zobu, sūta uz krogu pēc deovīna un liek zaot saimniekiem gurkus, bet saimnieks sit ar ko vien paocadās. Un ādiens nekam neder. No rīta dod maizi, pusdienās biezputru un vakarā atkal maizi, bet tēju un kāpostus, tos aprij saimnieki pašī. Un gulēt man liek priekšnamā, bet, kad viņu bārnēlis raud, es negulu nemaz, jo kustīnu šūpulī. Mīļais vectētin, parādi dieva žēlastību, ņem mani no šejienes māiās, uz sādžu, es vairs nevaru paciest... Krišu tavā priekšā celos un vienmēr lūgšu dievu, aizved mani no šejienes, citādi nomiršu...»

Tā, lūk, cariskā Krievijā pie meistariem dzīvoja tūkstošiem zēnu. Bet ar ko tad atšķīrās mācekļu dzīve pie meistariem buržuāziskā Latvijā no Vanķas Žukova dzīves? Mācekļi tāpat saņēma sitienus, darīja darbu, kas

bieži nebija viņiem pa spēkam.

Šo stāstu mēs atcerējāties sporta nodarbību laikā Rīgas 1. arodskolā. Arī šeit dzīvo pusaudži 14 līdz 16 gadu vecumā. Bet viņu dzīve krasī atšķīras no Vanķas Žukova un viņam līdzīgo dzīves. Padomju vara deva jaunajiem arodskolniekiem visu nepieciešamo: plašas un gaišas klases, laipnus, ar pieredzi bagātus meistarus un pasniedzējus, garšīgus ēdienus un labu apģērbu, sporta zāles un slēpju bāzes.

Darba rezervju skolās gatavo izglītotus, kulturalus, fiziski attīstītus jauno strādnieku kadrus. Mūsu rūpniecībai vajadzīgi ļabi specialīsti, kas būtu stipri kā fiziski, tā morāli.

Brīvrātīgā sporta biedrība «Darba Rezerves» — viena no lielākajām un labākajām republikā.

Arodskolu, kā arī fabriku un rūpniecīgu skolu audzēkņi ļoti mīl sportu, bet jo sevišķi boksu.

Latvijas BSB «Darba Rezerves» šajā aizraujošajā sporta veidā tikai 1950. gadā vien guva ievērojamus panākumus. «Darba Rezervju» bokseri Rīgas meistar-sacīkstēs izcīnīja 1. vietu, republikas meistar-sacīkstēs — 2. vietu; PSRS kausa izcīnā boksa viņi Latvijas PSR zonā ieguva 2. vietu; «Darba Rezervju» Centralās Padomes meistar-sacīkstēs Latvijas komanda ierindojās 3. vietā.

Šeit izaugusi jauna talantīgu bokseru grupa. Starp 1950. g. Rīgas jauniešu meistar-sacīkšu uzvarētājiem redzam arī darba rezervju audzēkņus — Enkuzi, Jirgensoņu, Pūpolu, Sevastjanovu,

starp republikas jauniešu meistar-sacīkšu uzvarētājiem — Iriņinu, Freimani, Bočenkovu u. c., bet starp republikas čempioniem Sočenovu, Kokīnu... Desmitiem arodskolnieku ieguva otrās un trešās vietas pilsētu un republikas sacīkstēs...

Atgriezīsimies pie 1. arodskolas. No 420 audzēkņiem vairāk nekā 300 regulāri nodarbojas dažādās sporta sekcijās. 80 apdāvinātākie sportīsti trenējas BSB «Darba Rezerves» centralajā sekcijās. Skolas fiziskās audzināšanas instruktors Teodors Robežnieks ar lepnumu rāda 15 Goda rakstus un diplomus, kurus audzēkņi saņēmuši biedrības republikaniskās padomes rīkotajās sacīkstēs par iegūtajām pirmajām un otrām vietām.

1950. gada novembrī skolā noorganizēja boksa sekciju, kurā trenējas apmēram 40 cilvēku. Vecākais treneris Žanis Dzenis — vecs, pieredzējis bokseris, stāsta:

— Spējīgi zēni, un ļoti mīl boksu. Trenīni mums notiek trīs reizes nedēļā, un vēl nav bijis gadījuma, kad kāds neierastos uz nodarbībām. Mēs tikai nesen noorganizējām sekciju, bet jau tagad tajā izceļas grupa spējīgu jaunekļu, no kuriem iznāks ļabi bokseri. Kā labākos no viņiem var minēt Jāni Pabērzu, Vladimīru Sokolovu, Arvīdu Legzdiņu, Antonu Zepu, Vladimīru Jegorovu, Jāni Nagli.

Biedram Dzenim ir divi palīgi — jaunie treneri komjaunieši Imants Enkuzis un Gunars Jirgensons.

Imants — drukns, neliela auguma devīppadsmit gadus vecs jauneklis. Viņa sporta

Vecākais treneris Z. Dzenis pirms kārtējām nodarbībām dod norādījumus Gunaram Jirgensoņam un Imantam Enkuzim.

V. Ivanova foto.

biografija nav gara, bet interesanta. Jau tad, kad Imants vēl mācījās 12. arodskolā, viņš iemīloja boksu. Viņš boksu mācās jau 4 gadus. No 45 cīņām Imants guvis 31 uzvaru. Viņš ieguvis pirmo sporta klasi. Jaunais bokseris piedalījies jau daudzās sacīkstēs. 1949. un 1950. gadā viņš ir «Darba Rezervju» Rīgas čempions, bet BSB «Darba Rezerves» Vissavienības sacīkstēs ieguva 4. vietu. Trīs reizes nedēļā — pirmdienās, trešdienās un piektdienās viņš trenē iesācējus 1. arodskolā, bet otrdienās, ceturtdienās un piektdienās trenējas pats centralajā sekcijā. Imants ir stachanovietis, strādā Rīgas vagonu rūpniecībā par atslēdznieku.

— Es vēlos kļūt par īstu treneri. Esmu nolēmis mācīties treneru skolā, — stāsta Imants par saviem nodomiem.

Imanta sirds draugs ir astotāpadsmitgadīgais Gunars Jirgensons. Viņš beidzis 1. arodskolu, kur tagad veic trenera pienākumus. Arī Gunars strādā par atslēdznieku. Viņš jau 3 gadus nodarbojas ar boksu un ieguvis pirmo sporta klasi, izcīnījis 54 cīņas, no kurām 42 uzvarējis. Gunars — Rīgas čempions 1949. un 1950. gados, izcīnīja trešo vietu BSB «Darba Rezerves» Vissavienības sacīkstēs. Viņš tāpat kā Imants gatavojas iestāties treneru skolā.

Trīs reizes nedēļā Fiziskās kultūras institūta sporta zālē notiek «Darba Rezervju» centralās boksa sekcijas nodarbības. Klasificēto sportistu grupā trenējas 35 cilvēki, spējīgāko iesācēju grupā — 50 cilvēki.

Jauno bokseru, nākamo čempionu audzināšana ir ļoti aizraujoša, bet grūts darbs, kas prasa daudz pūļu

«Darba Rezervju» centralajā boksa sekcijā nākamie šīs sporta nozares čempioni uzmanīgi seko savu biedru cīņai. Nodarbības vada vecākais treneris N. Kleščevs.

V. Ivanova foto.

un pacietības. Bokss prasa drošsirdību un uzvaras gribu, visa ķermeņa kustību koordināciju, fizisko spēku, zibensātru reakciju. Visas šīs īpašības var un vajag attīstīt, kultivēt.

Gadās, ka jauns, spējīgs bokseris ar labu tehniku un taktiku, satiekoties ringā ar pieredzes bagātāku un spēcīgāku bokseri, saņem «nokautu» un... netic vairs saviem spēkiem, tātad, netic arī uzvarai. Tad treneris viņam tīšām dod vājāku pretinieku, kā saka — pieradina viņu uzvarēt, audzina raksturu, prasmi cīnīties, uzvarēt pretinieku, kas stiprāks par viņu.

Boksa nepieciešama liela prasme. Sportists ļabi apguvis tehniku, t. i., cīņas stāju, pārvietošanos, aizsardzību, dažādus sitienus utt., viņš ļabi zina taktiku, t. i., visu šo paņēmieni lietošanu atkarīgi no sastādītā plāna un apstākļiem... Un, lūk, bokseris izgājis ringā. Pirmajā gājienā ar mānu kustībām viņš izdara izlūkošanu, t. i., uzzina, kā pretinieks reaģē uz tādiem jeb citādiem paņēmieniem, kādus sitienus pretinieks visvairāk baidās; pēc tam, zinādams savas stiprākās un vājākās pušes, cenšas tās neparādīt līdz izšķirošam brīdim.

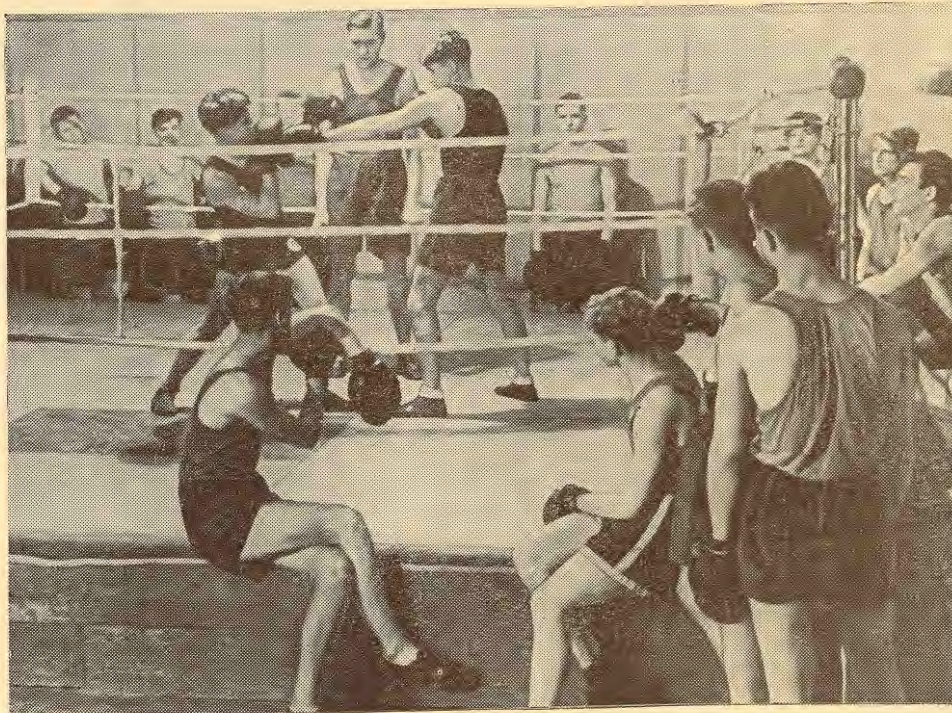
... Notiek kārtējais boksa sekcijas treniņš. Vecākais treneris Nikolajs Kleščevs seko katram bokserim: aizrāda, palīdz noslīpēt to jeb citu kustību utt.

Jaunie bokseri — darba rezervju skolu audzēkņi un abiturienti gatavojas Latvijas PSR kausa izcīņai.

Arodskolnieki ļoti iecienījuši boksu. Boksa treniņi notiek arī 1. arodskolā, bet janvarī boksa sekcija sāks darboties 2. un 5. arodskolā, kā arī 1. dzelzceļnieku skolā. Nesenie iesācēji, kas tagad kļuvuši par pirmās sporta klases bokseriem, par pilsetas un republikas čempioniem, mācīs saviem jaunajiem biedriem šo sporta veidu.

Sacīkšu dienā tiesnesis ziņos: — Ringā — «Darba rezervju» bokseri.

B. SEMENOVS

Kā kopt sausu sejas ādu

Kosmetiķa padomi

Ja āda stipri sausa un iekaisusi, tad vispirms jāpārtrauc ziepju lietošana. Ārstēšanās pirmajās 3—4 dienās ieteicams pat nemazgāt seju ar ūdeni; rītos un vakaros seja vienīgi jānorīvē ar siltā ūdenī samērcētu vates gabaliņu kopā ar barojošo kremu, piemēram, «Lotoss» vai «Nakts krems».

Kad 3—4 dienas seja šādi kopta, var atkal mazgāties ar ūdeni, bet ne biežāk kā reizi dienā.

Mazgāties labāk vakarā, pirms gulētiešanas, ar vārītu ūdeni, kas atdzesēts līdz 18—20°C. Ļoti labi, ja ūdenim pievieno nedaudz tualetes boraka un apmēram pus tējkarotes glicerīna (uz vienu litru ūdens). Pēc mazgāšanās ādu ieziež ar to pašu barojošo kremu.

Seju ar kremu pārklāj virzienā no pieres vidus uz deniņiem, no deguna, mutes kaktiņiem un zoda uz ausīm. Zem acīm kremu vislabāk noklāt ar vieglām bungošanas kustībām, ko izdara ar diviem triju pirkstiem virzienā no acs ārējā kaktiņa uz degunu. Kremu ieziež plānā kārtiņā 20—25 minūtes pirms gulētiešanas, un, ejot gulēt, ādas neuzsūtko kremu uzmanīgi notīra.

Rītos seju ierīvē ar barojošu losjonu vai ar vārītu pienu. Var lietot arī šādu šķīdumu: 100 gr krejuma, 1 olas dzeltenums, 1 glāze degvīna un pus tējkarotes benzozes tinktūras. Krējumu sajauc ar olas dzeltenumu un dabūtam maisījumam pievieno degvīnu, bet pēc tam — benzozes tinkturu. Vates gabaliņu piesūcina ar pienu jeb norādīto šķīdumu, norīvē ar to seju, pēc minūtem piecām ādu viegli ieziež ar barojošu kremu un nopūderē.

Kad nedēļu vai pusotras nedēļas ilgusi šāda ārstēšana un āda ieguvusi normalu stāvokli, var sākt sejas masāžu.

*

Daudzas sievietes domā, ka pasāktā sejas masāža jāturpina vienmēr, jo to pārtraucot āda it kā kļūstot lēngana, nokarājoties un ādā parādoties grumbas. Šāds uzskats nav pareizs: masāža nevar būt kaitīga, masāža — tā ir pasīva vingrošana, kas palīdz organismam regulēt asinsriņķošanu.

Sausa āda liecina par tauku dziedzeru nepietiekamu darbību, kas savukārt izsauc ādas ārējā slāņa barošanai un aizsargāšanai nepieciešamo tauku atdalījumu samazināšanos. Sausa āda ātrāk iekairināma. Tā viegli iekaist, lobās, pat saplaisā. Šāda āda ir priekšlaicīgu grumbu iemesls.

Masēt sausu ādu ieteicams kopā ar barojošiem kremiem. Masāža pastiprina tauku dziedzeru darbību, palielina tauku atdalīšanos un tādējādi nodrošina ādas ārējā slāņa dabīgu barošanu. Bez tam, masāžas laikā āda kremus uzsūc labāk nekā vienkārši ar tiem noziežot seju.

Vēlams, lai masējama atrastos pilnīgā mierā, pusguļus stāvoklī, tāpēc iedarbīgāka ir masāža, ko izdara piedzīvojusi masiere, ievērojot visus vajadzīgos apstākļus.

Tomēr vairumam sieviešu nav iespējams šīs prasības izpildīt, un tādos gadījumos ieteicams masāžu izdarīt saviem spēkiem.

Ja āda lēngana, tad nepieciešams ādu barošanu pastiprināt, piepludinot asinis, tāpēc vajadzīga ātra, viegla masāža, lai netiktu aizskarti zemādas tauku šūnaudi. Ja tādos gadījumos pielieto spēcīgu masāžu, tā var dot pretēju rezultātu — pavairot ādas lēnganību, jo spēcīgas masāžas rezultātā var uzsūkties zemādas tauku šūnaudi.

Masāžu izdara, ievērojot muskuļu ādu anatomisko uzbūvi un asinsriņķošanas virzienu. Tāpēc masēt vajaga vienmēr tikai vienā virzienā, no perifērijas uz sirdi.

Kādi masāžas paņēmieni pielietojami, kopjot sausu sejas ādu?

Vispirms jāmasē kakls. To izdara peldošām kustībām, pārmaiņus ar vienu un otru roku vienā virzienā, no augšas uz leju (1. un 2. attēls).

Pēc tam sāk sejas masāžu.

Pirmais paņemiens — glāstīšana. Tā notiek sekojoši: no zoda uz auss galiņu, pēc tam no mutes kaktiņiem un nāsīm uz auss vidu (3. un 4. attēls).

Glāstīšana ap acīm notiek no acs ārējā kaktiņa pa apakšējo plakstu līdz deguna augšdaļai un pēc tam pa virsējo plakstu līdz vietai, no kuras sāka masāža (5. attēls).

Pēc tam ar to pašu pirmo paņemienu masē pieri: vispirms šķērsām no uzacīm līdz matiem, bet tad no pieres vidus uz deniņiem (5. attēls).

Nākošais paņemiens — knaibišana. To izdara viegli, slidoši knaibot ādu kopā ar muskuļiem, kas atrodas zem tās. Knaibišana notiek tai pašā secībā, kā glāstīšana. Sejas daļās, kur stipri iegulušās grumbas, pielieto arī riņķveidīgu berzešanu, ko izdara ar pirkstu spilventiņiem, ar otras rokas diviem pirkstiem pieturot masējamo vietu, lai āda nekustētos (7. un 8. attēls).

Var pielietot arī plīķēšanu un bungošanu. Plīķēšanu izdara sejas vietās, kas bagātas ar muskuļiem (vaigi, zods). Tur, kur zemādas šūnaudi slānis vājāk attīstīts, piemēram, zem acīm, pielieto vieglu bungošanu ar pirkstu galiņiem (9. un 10. attēls).

Masāža nobeidzas, atkārtojot glāstīšanas paņemienu.

Visai masāžai jāilgst 8 līdz 10 minūtes. Ieteicams to piekopt divas reizes nedēļā, labāk no rītiem.

Pirms masāžas rūpīgi ar siltu ūdeni un ziepēm jānomazgā rokas, sejas āda viegli jāierīvē ar vati, samērcētu TEŽE «losjonā».

Kremam, ko lieto masāžā, jābūt ne pārāk biežam, viegli kausējamam. Var ņemt TEŽE «masēšanas kremu». Masāžu beidzot, lieko kremu no sejas noņem ar vates gabaliņiem, samērcētiem siltā ūdenī, kam ieteicams pievienot nedaudz tualetes boraka.

M. Fedorovska

Adījumi slēpotāju tērpiem

variantu (2. zīmējums). Krāsas katra adītāja var salikt pēc savas krāsu izjūtas. No dekoratīvā viedokļa ieteicams ņemt spēcīgi kontrastējošus toņus. Var salikt arī uz gaiša pamata tumšus rakstus.

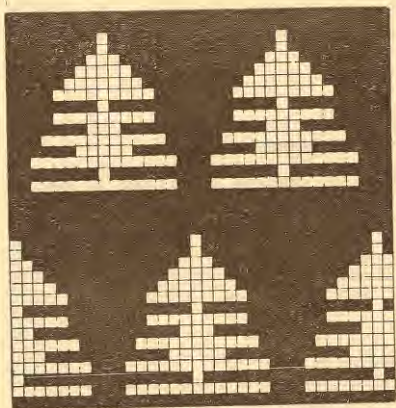
Cimdi, cepure un zeķes adīti vienkrāsaini.

Slēpotājas kamzolim tāpat ieteicama trīskārtīga lauku dzija. Rakstiem divi varianti (3. un 4. zīmējums). Rakstam 3. zīmējumā piedurknes, valnīti, apkakli, kapuci un zeķes ada zaļā krāsā (2 valdziņi pa labi, 2 valdziņi pa kreisi). Pīnītēs mainās tumši brūna krāsa ar oranžu.

Rakstam (4. zīmējumā) piedurknes, valnīti, apkakli, kapuci un zeķes ada sarkanā krāsā. Cimds ada bez raksta, tikai valnītis rotāts četrām krāsainu bārkšķu kārtām un pīnītēm. Pīnītēs mainās dzeltena krāsa ar melno.

E. Rubene

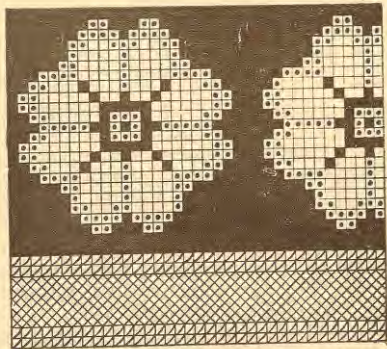
Slēpotāja jakai ieteicama trīskārtīga lauku dzija. Rakstā (1. zīmējums) var grupēt eglīti virs eglītes jeb arī eglīti virs atstarpēm. Tāpat var grupēt arī otru raksta

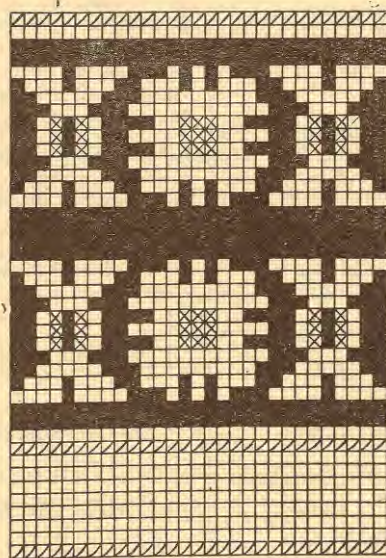
■ melns □ balts
1. zīmējums.

2. zīmējums.

□ balts □ pinīte ■ tumši brūns
▣ zaļš □ sinepju dzellens
3. zīmējums.

□ balts ■ melns ▣ sarkans
▣ pinīte

4. zīmējums.

Pēcpusdienas kleita no mīksta vilnas auduma. Mugura gluda.
Autore — OLGA BABRE.

Zaļgani pelēka vilnas žoržeta kleita ar zelta izšuvumiem.
Autore — ZENTA NAREIĶE.

Rīgas modes

Zaļa zīda sarīkojumu kleita ar melnām mežģinēm.

Autore — ELIZABETE JIRGENSONE.

Pastmarkas, kas veltītas mieram

Visas brīvību mīlošās tautas ar padomju tautu priekšgalā nenogurstoši cīnās par atomu ieroču aizliegšanu, par stabila miera radīšanu visā pasaulē.

Padomju tautas griba un apņemšanās nosargāt mieru atspoguļojas arī padomju pastmarkās.

Uz četrdesmit kapeiku markas alegoriski attēlota miera spēku cīņa pret kara kurinātājiem. Priekšplānā

padomju strādnieks ar karogu rokā apstādina kara kurinātāju, kurš tura degošu lāpu. Karogā krievu valodā ierakstīts aicinājums: «Par mieru! Pret kara kurinātājiem!».

Uz citas markas, kas veidota vairākās krāsās, attēloti miera nometnes tautu pārstāvji ar plivojošiem karogiem. Priekšplānā — padomju tautas un Ķīnas tautas republikas pārstāvji. Augšējā stūrī uzraksts krievu valodā: «Demokratijas un sociālistiska spēki neuzvarami!».

Atzīmējot visā pasaulē vareno kustību par atomu ieroču aizliegšanu, izlaistas četras krāsainas markas — divas — 40, pa vienai 50 kapeiku un 1 rubļa vērtībā. Uz vienas no 40 kapeiku markām un uz 1 rubļa markas ir zīmējums, kas simboliski rāda miera piekritēju

kustību. Tur redzam padomju ļaudis parakstam Stokholmas uzskaukumu. Pa kreisi uzraksts krievu valodā: «Mēs nelokāmi ejam pa ceļu, pa kuru mūs ved lielais Staļins.» Tālāk — milzīga roka zīmē uz lentas, kas apvīta ap zemes lodi, vārdus: «Mēs — par mieru!».

Pārējās divas markas veltītas bērnu aizsargāšanai no kara draudiem, Uz markām aicinājumi krievu valodā «Miers uzvarēs karu» un «Glābsim bērnus no kara draudiem.»

Padomju pastmarkas, kuras propagandē mieru un draudzību starp tautām, atgādina miera karognesēja J. V. Staļina vārdus: «Mēs stāvam par mieru un nosargāsim miera lietu.»

J. Zbarskis

ŠACHS

PSRS meistarkandidāta Z. Solmaņa vadībā.

PSRS 18. ŠACHA ČEMPIONATS

Krievu šacha skolas nodibinātāja M. CIGORINA 100. dzimšanas dienas atcerei veltītais PSRS 18. šacha čempionats beidzies ar lielmeistara P. Keresa uzvaru. No iespējamajiem 17 punktiem Keress izcīnīja 11½ punktus. Otro līdz ceturto vietu dalīja meistari Aronins, Lippickis un Tolušs ar 11 punktiem. Piekto un sesto vietu dalīja lielmeistars Smislovs un meistars Konstantinopolskis ar 10 punktiem.

Čempionāta izcīņa risinājās uz augsta šacha mākslas līmeņa.

Sniedzam teoretiskā ziņā interesantu partiju, kuru izcīnīja divi jaunās paaudzes meistari Aronins un Hellers.

PARTIJA NR. 1 (8). SICILIEŠU AIZSARDZĪBA.

Baltie: Aronins (Maskavas apgabals).

Melnie: Hellers (Odesa).

1. e2-e4 c7-c5

Ar šiem diviem gājieniem raksturojas siciliešu aizsardzība. Melno atklātnes stratēģija — kavēt balto centra pastiprināšanos ar d4. Bez tam, melnie paši gatavo prettriecienu centrā ar d7-d5.

2. Zg1-f3 Zb8-c6 3. d2-d4 c5:d4 4. Zf3:d4 g7-g6

Parasti melnie te spēlē 4. .... Zg8-f6, lai piespiestu baltos izdarīt gājienus 5. Zc3, kas kavē baltam c bāndniekam nostāties uz c4, kur tas apgrūtinātu melniem izdarīt prettriecienu centrā ar d5.

5. Lc1-e3 ....

Baltie tomēr nenovilka teorijas ieteikto 5. e4 un tā šoreiz palika nenoskaidrots, ko apdāvinātais taktiskis Hellers bija sagatavojis pret šo sistemu.

5. .... Lf8-g7 6. Zb1-c3 Zg8-f6

Tagad radies ar gājieniem pārstāšanu parastais siciliešu aizsardzības «pūka variants». Šo nosaukumu tas ieguvis tāpēc, ka melno bāndnieku konfigurācija atgādina pūki — h7, g6, f7, e7 un d6 (šoreiz d7).

7. Zd4:c6 ....

Parasti šo nomaīnu neizdara, bet Aronins, acimredzot, palāvās uz savu centrālo bāndnieku izvērzišanu un balto aktivajiem laidņiem.

7. .... b7:c6 8. e4-e5 Zf6-g6 9. f2-f4 ....

Tagad baltie ir it kā iepēmuši centru, bet jau ar nākamā gājiena melnie uzsāk uzbrukumu balto centram.

9. .... f7-f6 10. e5:f4 Zg8:f6 11. Lf1-e2 0-0 12. 0-0. d7-d5

Un centrā ir melnie bāndnieki! Pasreiz aktīvā baltā laidņa dēļ melno centrs ir gan nekustīgs, bet Helleram ir jau kaut kas padomā, kā to vēlāk redzēsīm.

13. Le3-d4 Lc8-f5 14. Le2-f3 Ta8-b8 15. g2-g4? ....

Stratēģiska kļūda. Lai gan stāvoklis ir līdzīgs, baltiem tomēr bija jāspēlē uzmanīgi. Uzbrukumu spārnām, kā zināms,

var uzsākt tikai tad, kad pārvalda centru. Pasreiz gan baltie centrā stāv droši, bet jau pēc dažiem gājieniem Hellers šo līdzsvaru izjauc.

15. .... Lf5-c8 16. Ta1-b1 Tb8-b4 17. a2-a3? Tb4:d4!

Melnie izcīnīja balto atbalstu centrā! Tagad pilgti parādās balto nepareizā stratēģija. Melnie tagad pārvalda centru, padarījuši kustīgus savus bāndniekus un pie tam balto karaļa stāvoklis novājināts. Hellers ātri izmantoja radušās priekšrocības.

18. Dd1:d4 Zf6:g4 19. Dd4:a7 ....

Pareizāk bija 19. Dd2, neatstājot pat uz laiku savu karali bez aizsardzības.

19. .... e7-e5! 20. Lf3:g4 Lc8:g4 21. f4:e5 Lg4-f3!

Tagad katrs melno gājienš saistīts ar bīstamiem draudiem, kuru novēršanai baltie atrod vēl vienīgos gājienuš.

22. Da7-e3 d5-d4 23. De3-d2 Lg7:e5 24. Tf1:f3 ....

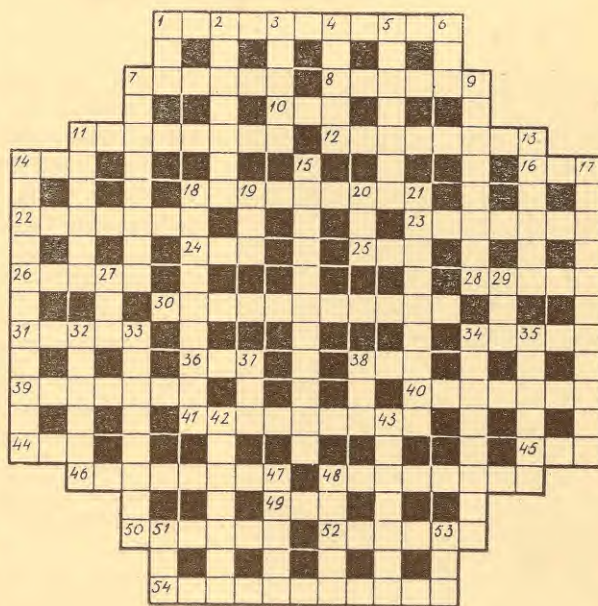
Baltie atdod atpakaļ kvalitāti, jo draudēja Le5-f4.

24. .... Tf8:f3 25. Tb1-e1 Tf3-f5 26. Zc3-e4 Dd8-h4 27. Te1-e2 Le5-f4 28. Dd2-e1 Lf4:h2+ 29. Kg1-h1

Pēc 29. Kg2 sekotu Dg4+ utt. ar uzvaru.
29. .... Lh2-g3+ un baltie padēvās.

KRUSTĀM ŠĶĒRSĀM

Sastādījis K. INDZULIS.

Vertikāli: 1. Autonomas padomju republikas galvaspilsēta. 2. Rajona centrs Padomju Latvijā. 3. Šķira. 4. Aukstums pavasarī. 5. Bezdievji. 6. Zigla. 7. Tuksnesis Vidusāzijā. 9. Koks. 11. Upe Padomju Latvijā. 13. Gāja bojā. 14. Sens Zemgales nosaukums. 15. Padoti. 17. Padomju zemes varoņpilsēta. 18. Salas Klusajā okeanā. 19. Rok. 20. Lūk! 21. Tveicīgs. 27. Kaisīt graudus tīrumā. 29. Kļūst. 32. Ezers Padomju Latvijā. 33. Koka šķēpele pirkstā. 34. Upe Vidusāzijā. 35. Dziļumi. 37. Liegi dūc. 38. Saiklis. 42. Precīzs. 43. Ganāmpulki. 47. Iedaļu rādītājs. 48. Augstienes līdzenums. 51. Gatavo svētkiem. 53. Vietniekvārds.

Horizontāli: 1. Padomju republika. 7. Pirmatnējs zemes apstrādāšanas rīks. 8. Lapu koki. 10. Spoļē. 11. Apgabala pilsēta Padomju Savienībā. 12. Debess puse. 14. Darīnu cimdus. 16. Lielas padomju autorūpnīcas apzīmējums. 18. Mēnesis. 22. Mazdūšīgie. 23. Vienotība. 24. Nikni rāj 25. Udeņu novadītāja. 26. Spēji. 28. Posmi. 30. Zajumi pilsētā. 31. Veicīgs. 34. Apsvilst. 36. Stiepj. 38. Divi. 39. Savienotās Padomju republikas galvaspilsēta. 40. Bagāta. 41. Arhaisks. 44. Meža dzīvnieki. 45. Laukos izzudusi robežzīme. 46. Pārskata datu virknējums. 48. Plēsoņa dienvidos. 49. Veido pakavu. 50. Lejaspuse. 52. Aptaujas lapa. 54. Padomju komponists.

Zurnala 10. numurā ievietotā krustām šķērsām uzdevuma atrisinājums

Horizontāli: 1. Grāmata. 4. Operete. 5. Sakse. 7. Kaija. 11. Pavels. 13. Epika. 15. Krikss. 16. Arija. 17. Azija. 18. Drama. 20. Rampa. 23. Skats. 25. Didro. 27. Eposs. 29. Lugas. 30. Satins. 31. Novele. 32. Balvi. 34. Fāsts. 36. Oļegs. 37. Ojars. 39. Scena. 40. Visla. 41. Pīlis. 43. Kroma. 45. Klaass. 46. Laima. 47. Epiķis. 48. Arods. 51. Etide. 53. Indulis. 54. Eskadra.

Vertikāli: 1. Grots. 2. Marta. 3. Arena. 5. Šleja. 6. Eseja. 7. Kļava. 8. Afiša. 9. Dainas. 10. Oskars. 12. Stils. 14. Iliada. 15. Krize. 18. Dialogs. 19. Aligere. 21. Maslins. 22. Aksinja. 24. Ansis. 25. Danko. 26. Ozols. 28. Opera. 33. Temati. 34. Fabula. 35. Silis. 37. Onore. 38. Svīlis. 41. Praga. 42. Sēlis. 43. Klase. 44. Avīze. 49. Daile. 50. Lauma. 52. Toska.

Vāka pirmajā lappusē — ARODSKOLNIECE ELENA VASIĻJEVA.

Ž. Legzdiņa foto

Vāka ceturtajā lappusē — PIE JAUNGADA EGLĪTES.

B. Tiknusa foto

Atbildīgais redaktors — KĀRLIS OZOLIŅŠ. Laikraksta «Cīņa» izdevums. Redakcijas adrese — Rigā, Blaumaņa ielā 38/40. Tālrunis 6698.

Mākslinieciskais iekārtotājs — Rūdolfs Dzenis.

Manuskriptus atpakaļ neizsūdz.

Ugunsdrošības noteikumi graudu žāvētavu izmantošanai

Lai apkarotu ugunsgrēku izcelšanos un novērstu labības bojā eju, graudu žāvētavu celtniecībā un izmantošanā nepieciešams ievērot šādus ugunsdrošības pamatnoteikumus:

1. Žāvētavas jānovieto ne tuvāk kā 20 m no jebkura veida celtnēm un 100 m no kaudzēm un kulšanas punktiem.

2. Graudu žāvētavas krāsnis jāmūrē, ievērojot esošās tehniskās un ugunsdrošības normas. Sevišķa uzmanība jāvelti ugunsdrošu starpsienu ierīkošanai un to uzturēšanai kārtībā starp krāsnīm vai dūmvadiem un žāvētavas ugunsnedrošajām daļām — starpsienas nedrīkst būt plānākas par 38 cm.

3. Kategoriski aizliegts dūmu novadīšanai izmantot metala dūmvadus, lietot krāsnis tad, ja tajās vai dūmvados ir plīsumi, vai arī tur bojāti vai vaļīgi ķieģeļi.

4. Žāvētavas jāapgaismo ar elektrību, bet, ja elektriskās strāvas trūkst — atļauts lietot lukturi «Sikspārnis».

5. Žāvētavas nedrīkst piepildīt ar slikti vēdinātu un nezāļainu labību, jo nezāļu sēklas slikti žūst un var būt par ugunsgrēka cēloni.

6. Uzsākot žāvētavas izmantošanu, žāvētājam un kurinātājam nepieciešams:

- apskatīt un iztīrīt no netīrumiem un putekļiem žāvējamā aparata bunkurus, apkurināšanas krāsni un visus siltuma vadus;
- pārbaudīt, vai darba kārtībā ir graudu iekraušanas un izkraušanas iekārtas, aizbāžņi, caurules un kanāļi siltā un aukstā gaisa pievadīšanai un aizvadīšanai;
- pārbaudīt, vai caurules, difuzori un to savienojumi cieši noslēdzas, vai kārtībā siltuma izolācija un vai ir termometri temperatūras kontrolei;
- pēc žāvējamā aparata ieslēgšanas nepieciešams pastāvīgi novērot temperatūru, regulēt aukstā gaisa un sildošo gāzu pieplūdi tā, lai temperatūra apsildīšanas vados atbilstu normai, kāda instrukcijā noteikta katra tipa kaltei.

7. Darba laikā žāvējamo aparātu un apkuri nedrīkst atstāt bez uzraudzības. Kurinātājam jā rūpējas par pareizu apkuri, žāvētājam — par visas žāvētavas pareizu darbību un temperatūras regulēšanu.

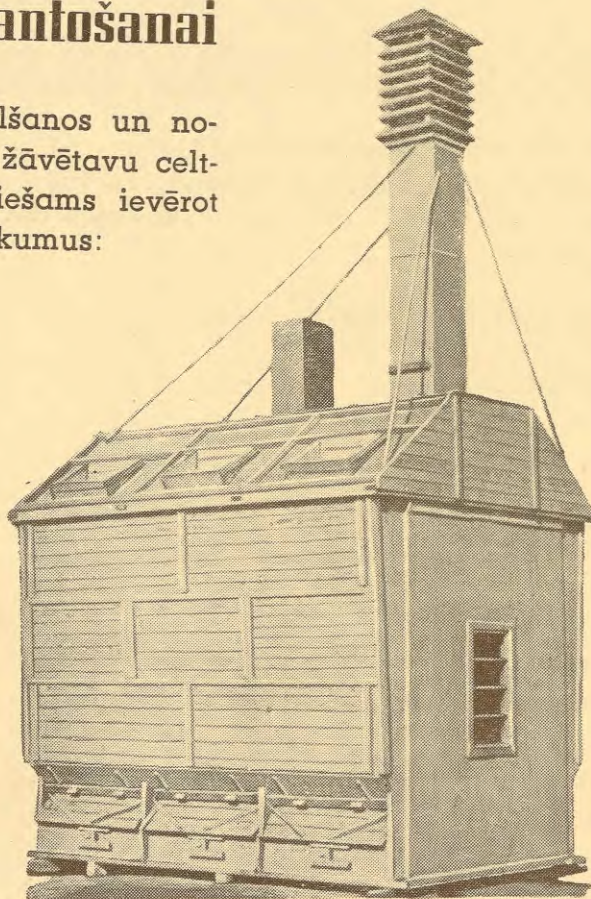
8. Ja žāvējamā aparata darbību nepieciešams pārtraukt, apkure nekavējoties jāpārslēdz uz dūmvadu, jāaptur ventilatori un jāpārtrauc graudu padošana.

9. Žāvētavas telpas un tās ieņemtā teritorija jāuztur tīras. Kurināmā un citu degošu materiālu nokraušana pie kurtuves kategoriski aizliegta.

10. Pie žāvētavas jābūt mucai ar ūdeni, 2–3 spaiņiem, skaņas signāliem (sliedes gabalam vai tml.) un pieslienamām kāpnēm.

11. Katras kaltes apkalpojošam personālam jāizsniedz īpaša instrukcija par ugunsdrošības pasākumiem žāvētavu izmantošanā.

Ugunsdzēsības pārvalde brīdina, ka personas, kuras pārkāpj vai neievēro augstāk norādītos ugunsdrošības noteikumus un normas, sauks pie atbildības.

Uzņēmumu, valsts iestāžu, padomju saimniecību un MTS vadītāji!

Apsildiet ugunsdzēsības iekšējo un ārējo ūdensvadu tīklu neapkurināmās telpās un iekārtojiet mākslīgas ūdens tvertnes ugunsdzēšanai! Ierīkojiet neaizsalstošus āliņģus tuvākajos diķos, ezeros, upēs!

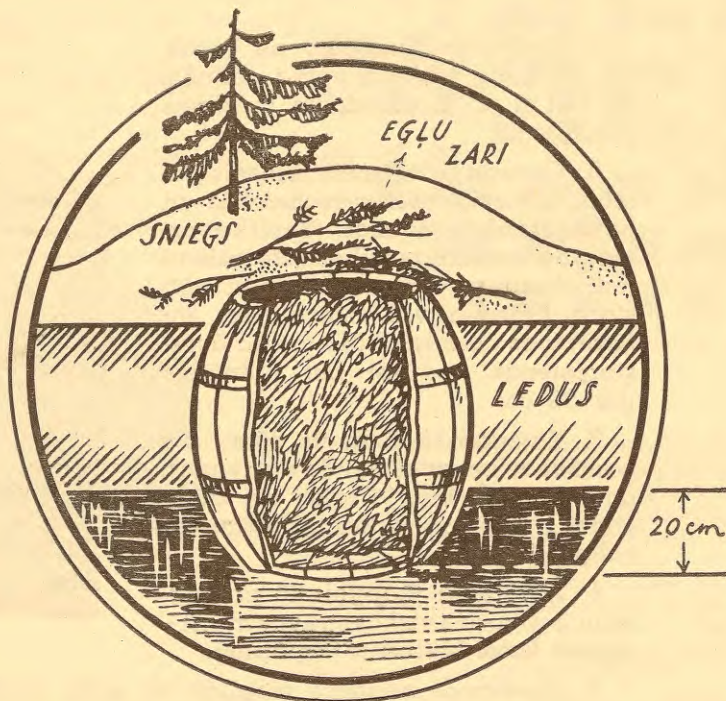
Neaizsalstošu āliņģu ierīkošana

Lai novērstu āliņģa aizsalšanu, tajā ievieto tukšu neliela izmēra mucu. Mucas dibenu nolaiž 20—25 cm zem ledus apakšējās malas.

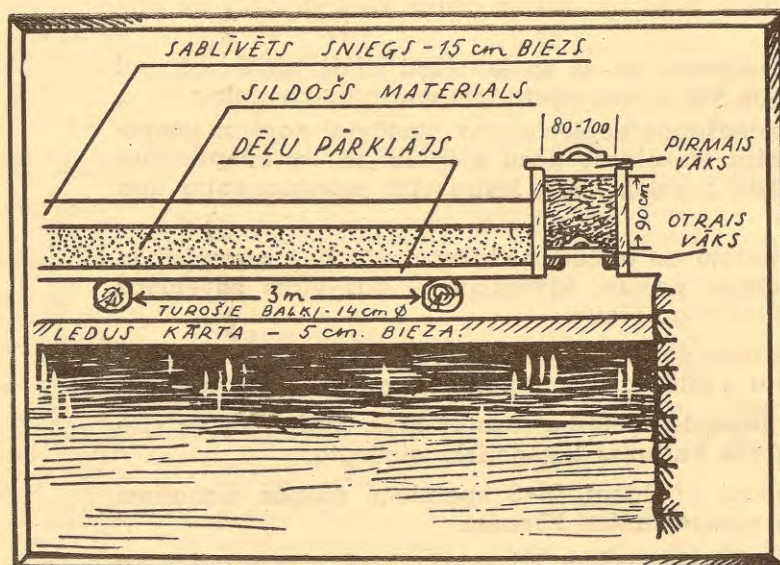
Lai mucu nostiprinātu, starp tās sāniem un ledu sablīvē sniegu un to nolēj ar ūdeni. Mucā piepildāma sausiem kutsmēsliem vai citu aukstumu izolējošu materialu, no virsas nosedzama ar egļu skuļām un sniegu.

Mucas atrašanās vieta atzīmējama.

Ja vajadzīgs āliņģi izmantot, izņem no mucas izolejošo materialu, izsit tai dibenu un ielaiž āliņģi uzsūcēju šļūteni.

Ūdenstvertnes noseģšana ar lēzenu segumu

Lēzenos segumus (sk. zīmējumu) ierīko šādi:

a) dēļu vai nomāju pārklājs, atbalstīts uz 14 cm resniem balķiem,

b) aukstumu cizturošais materials (zāģu skaidas, skuļas, lapas utt),

c) 15 cm bieza sniega sega.

Piezīme: Ja nepieciešams aplāt lielu platību, seguma atbalstīšanai ierīkojami steķi.

Segums jāierīko katru gadu pirms sala iestāšanās un jāizjauc pavasarī.

LATVIJAS PSR IeM UGUNSDZESĪBAS PĀRVALDE

Rīgas elektromašīnu rūpnīca sākusi ražot elektriskās veļas mazgājamās mašīnas.

В. Тикнуса фото

MAKSÄ 3 RUBLI

